

CONSTANTIN FĂNTĂNERU

1907 – 1975

105 de ani de la naștere

Călătoria lui Orfeu reproduce alte capitole din caietele manuscris, datate Budișteni, 1969, respectiv, 19 decembrie 1969 – 16 ianuarie 1970, din ciclul: Cărți și o altă carte. Volumul continuă Slujba din hol (Editura Limes, Cluj, 2009) în ceea ce autorul numește „romanul marginilor de conștiință” și al „extazului imaginat”. De altfel, exercițiile de adorare a misterului feminin și de exegeză a „verbului inefabil” sunt reluate, în aceleași tipare dialogal–eseistice, cu o ferveare din care nu lipsește disperarea, ca „maladie a sinelui” și visul, ca „imn al purității absolute”. O tehnică numită „pictură abstractă” sau contemplare a invizibilului. În Jurnalul autorului, un proiect intitulat Călătoria lui Orfeu datează din 1969. El era dedicat „conținutului ezoteric” și realității spirituale a dragostei eterne. În relație cu efortul de a fixa în conștiința pură adevărul divin al iubirii transcendente, paginile publicate epuizează comentariul capitolului patru și cinci din Apocalipsa Sfântului Ioan.

Aurel Sasu

SUMAR / CONTENTS

RĂSFORI / EXCERPTS

Nicolae GEORGESCU – Mihai Eminescu și “Irodot” / *Mihai Eminescu and “Irodot”* / 2

BUCUREȘTII DE ALTĂDATĂ / THE BYGONE BUCHAREST

Constantin C. GIURESCU – Cafenele, cofetării, restaurante (III). Popas la o „idee ...” / *Coffee houses, sweetshops, restaurants (III). A stop for „a shoot glass”* / 3

Virgiliu Z. TEODORESCU – Cărți poștale comentate, din colecțiile BMB (V) / *Remarks on some postcards, from the Metropolitan Library of Bucharest (V)* / 3

Călin HENTEA – Jurnal subiectiv. Secvențe bucureștene (IV). „Numele proștilor pe toate gardurile” / *Subjective diary. Bucharest series (IV). „Nomina stultorum, Ubique locorum”* / 5

Corneliu VLAD – Unde ne distrăm în Europa? / *Where to have fun in Europe* / 6

Ion GRIGORESCU – Pagini de istorie bucureșteană: Hotel SPLENDID PARC / *Instances of Bucharest history: Hotel SPLENDID PARC* / 6

Gelcu MAKSUTOVICI – Bucureștii în istoria albanezilor / *Bucharest in the Albanian History* / 7

PATRIMONIUL / PATRIMONY

Ediții de colecție / *Editions of collection* / 9

AUTOGRAFE CONTEMPORANE / CONTEMPORANEOUS AUTOGRAPHS

Firiță CARP și obsesiile prozei militare: de la „Asfințit în zori”, la „Văpaia” / *Firiță CARP and the fascination of the military prose: from “Sunset at dawn”, to “The Flame”* / 10

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC / LIBRARIANSHIP MERIDIAN

Tereza TO – Asistenții bibliotecari ca discipoli situați în context. Cum pot ei învăța mai eficient (III). Traducere de dr. Tudor IONESCU / *Library assistants as situated learners. How they can learn more effective (III). Translated by dr. Tudor IONESCU* / 12

Marilena CHIRIȚĂ – Conferința Internațională a Trainerilor Bibliotecari, Sinaia 2011 / *International Conference of Library Trainers, Sinaia 2011* / 14

Ion CONSTANTIN – Unirea Principatelor Române din 1859, aniversată la Chișinău / *Union of the Romanian Kingdoms in 1859, celebrated in Kishinev* / 15

Conferințele CRITERION, serie nouă. Tema: Mircea VULCĂNESCU / *“Criterion Conferences”, the new series. The Theme: Mircea VULCĂNESCU* / 16

Vera MOLEA – Un proiect neîmplinit al maestrului I.L. Caragiale: revista literară: Momente libere / *An unaccomplished project of Master I.L. Caragiale: “Momente libere” literary magazine* / 17

Istoricul și arhivistul Dumitru ZAHARIA, la 85 de ani: „Să prețuiești documentul”. / *Dumitru ZAHARIA, historian and archivist, aged 85: “Cherish the document.”* / 19

ANIVERSĂRI / ANNIVERSARY

Dinu SĂRARU, la 80 de ani. De la „glasul pământului”, la „Crimă pentru pământ” / *Confesiuni / Dinu SĂRARU, aged 80. From „the voice of the land” to “the crime for land” / Confessions* / 20

ORIZONTURI / HORIZONS

Ziua Culturii Naționale – Mihai EMINESCU / *The National Culture Day: Mihai EMINESCU* / 22

Pavel LICĂ – Taina scriitorilor pentru copii / *The secret of the children’s authors* / 23

Marcela GANEA – Emirati wonderland - From the Bedouins of the desert to Burj Al Khalifa in only 40 years / 24

Julietta ROTARU – Gaṇeśa Bhaṭṭa Dādā Gore, an Atharvavedin Revivalist of the 19th Century / 26

Nicolae MAREȘ – Grigore GAFENCU față în față cu „războiul rece” Din Jurnalul, (inedit), aflat la Academia Română (I) / *Grigore GAFENCU facing the “cold war”. From the (inedited) diary in the collection of the Romanian Academy* / 31

AM PRIMIT, VĂ SEMNALĂM / WE RECEIVED, WE INFORM YOU

Raia ROGAC – Chișinăul citește o carte: Tema pentru acasă – romanul de succes al anului 2011/ *Kishinev reads a book: Homework – the 2011 novel* / 33

IN MEMORIAM

Natalia STANCU – Liviu CIULEI, un Prospero pe insula teatrului / *Liviu CIULEI, a Prospero on the island of theatre* / 34

Mihnea GHEORGHIU – un „crai al spiritului” / *Mihnea GHEORGHIU, a “prince of the spirit”* / 34

*

Cristian ADAMESCU – Mihail DIACONESCU, propus la Premiul Nobel pentru literatură / *Mihail DIACONESCU proposed for Nobel Prize for literature* / 35

CATALOG / CATALOGUE

Cărți noi primite la redacție / *New books received* / 36

OBICEIURI ZILNICE, SĂRBĂTORI PERENE / DAILY CUSTOMS, EVERLASTING FESTIVALS

Marian NENCESCU – Fasti Calendares, în Roma antică / *Fasti calendares in the Ancient Rome* / 38

CALENDAR CULTURAL / CULTURAL CALENDAR – Ianuarie / *January 2012* / 39

RĂSFOIRI

Mihai EMINESCU și „Irodot”

Nicolae GEORGESCU,
istoric literar

Editorul de astăzi consideră, după cum am menționat, că această traducere a lui Herodot a rămas necunoscută secolului al XIX-lea, N. Iorga fiind primul, în pragul secolului nostru, care a văzut-o. Să ne reamintim, însă, scurtul episod persan din *Scrisoarea III* de M. Eminescu: *„După vremuri mulți veniră, începând cu acel oaspe / Ce din vechi se pomenește, cu Dariu al lui Iastape; / Mulți durară după vremuri peste Dunăre vre-un pod / De-au trecut cu spaima lumii și mulțime de norod. ! Împărați pe care lumea nu putea să-i mai încapă / Au venit și-n țara noastră de-au cerut pământ și apă / Și nu voi ca să mă laud, nici că voi să te-nspăimânt, / Cum veniră se făcură toți o apă și-un pământ.”*

Știm chiar din Herodot că a cere „pământ și apă” ca semn de supunere este un obicei vechi persan. Expresia apare de multe ori în traducerea noastră: „Adă pământ și apă și vin de te împreună” îi cere Dariu al lui Iastaspis lui *Indathirus* (Idanthirs, regele sciților) (IV, 126, p. 230). O cităm, însă, într-un context mai interesant: *„Și așa, acii sosiră poslaneții care au fost trimiși la greci să ceară apă și pământ”* (aici, „apă” este un adaos al traducătorului, neșemnalat: Xerxes și-a trimis solii să ceară „teritoriu”, dar formula întreagă fiind bine știută, și apărând imediat mai jos, traducătorul simte nevoia de a o anticipa). *„Iar care nu vrea să stea împotriva barbarilor au făcut între dânșii jurământ (...) Iar la laconi și la Athina n-au trimis varvarul pentru ca să ceară pământ și apă. Pentru că au fost trimis mai înainte Dariu acolo poslaneț pentru aceasta: deci pre unii i-au băgat în puțuri să scoată de acolo apă și pământ, să-i ducă varvarului, pre alții, prin gropniți adânci și le zicea să-i scoată de acolo să-i ducă lui apă”* (VII, 131-133, p. 369; și ultima dată „apă” este un adaos al traducătorului). Athenienii și spartanii îi dau, așadar, lui Darius un răspuns semnificativ: ei nu recunosc forța simbolului, ci-l interpretează *stricto sensu*, în elementele componente, obligându-i pe soli să-și ia singuri lucrurile cerute dintr-un puț ori dintr-o groapă adâncă (Darius se va răzbuna pentru uciderea lor). În acest mod, ei „întorc”, sau „răstoarnă” simbolul către simpla semnificație (sunt atâtea situații similare în istorie care au devenit pilde: nu altfel procedează Vlad Țepeș, de exemplu, cu solii turci care refuză să-și scoată turbanele în fața lui zicând că au ordin să nu-i recunoască autoritatea: el îi sacrifică bătându-le turbanele în cuie sub cuvânt că-i ajută să-și țină porunca).

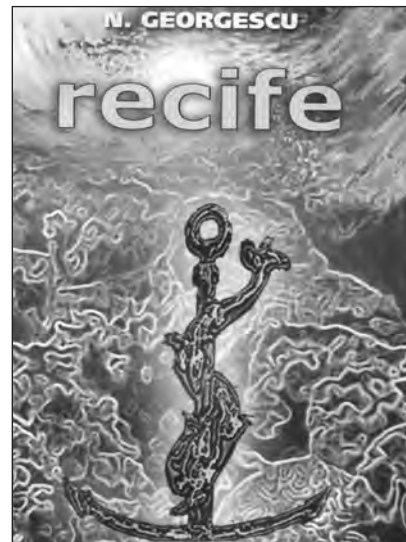
Herodot folosește peste tot ordinea *pământ și apă* – dar traducătorul nostru, înțelegând, probabil, că este vorba de o întoarcere a vorbeii (procedeu este general popular, folosit la noi mai ales în descântecetele numite chiar „de întors”) – redă prima oară formula corectă: *„pentru ca să ceară pământ și apă”*, iar a doua oară inversează termenii: *„să scoată de acolo apă și pământ”*. Inversiunea poate fi motivată, la urma urmei, de prezența în text a „puțului”, care traducătorului îi este mai apropiat de apă decât de pământ. Pe noi ne interesează, însă, similitudinea cu *Scrisoarea III*, care este frapantă: *„au cerut pământ și apă”* – „se făcură toți o apă și-un pământ”. Întregul poem eminescian este construit pe asemenea inversiuni. Reamintim că formula fatidică prin care primul sultan, Osman, se leagă de zeița imperiului: *„Scris în cartea vieții este și de veacuri și de stele”* – reapare în formă asemănătoare dar cu sens schimbat (invers) după bătălia de la Rovine: *„Pân' ce izvorăsc din veacuri stele una câte una”* – punctând „dezlegarea”, părăsirea lui Baiazid de către zei; că fecioarei din visul lui Osman i se opune *doamna* din răvașul tânărului domn (iar acesta „scrie o carte” pentru a se închide simetria față de „cartea vieții”); că însuși supranumele sultanului, *Fulgerul* (*„Fulgerele adunat-au contra fulgerului care / În turbarea-i furtunoasă a cuprins pământ și mare”*: *iată o reluare, în alt registru, a termenilor „pământ și apă”* răsturnată și aici de către Mircea: *„Tot ce mișcă-n țara asta, râul, ramul...”*) va fi captat în heraldica țării (*„Fulger lung, încreme-*

nit / Mărginește munții negri...”) etc. (vezi un studiu al nostru mai vechi). În concepția lui Eminescu, Dunărea este un *limes* care acționează ca ax de simetrie: toate „semnele” lui Baiazid au, dincoace de ea, valoare inversă, se întorc împotriva lui însuși (vezi teoria „semnului întors” în *Egiptul*). În acest sistem de coordonate se înscrie și inversarea termenilor din formula „pământ și apă” – iar *Irodotel de la Coșula* îi oferă lui Eminescu un tipar excepțional.

(Traducerea *Istoriei lui Herodot*, atribuită lui Nicolae Milescu Spătaru, a fost multiplicată, în manuscris, de un anume Ion Tudorii Copistul, și se păstrează la Mănăstirea Coșula, județul Botoșani – n.r.)

Proba decisivă o găsim, însă, în altă parte: în versiunea B a *Scrisorii III* avem expresia „...au cerșut pământ și apă” – or, textul de la Coșula are, la V, 18, chiar așa: „...îi cerșură pământ și apă” (p. 260). Necunoscând alt loc din literatura populară veche care să conțină această expresie – și, pe de altă parte, știind că sursa poetului pentru acest episod a fost Herodot – rezultă, fără doar și poate, că Eminescu a cunoscut cea mai veche traducere românească a părintelui istoriei. În numita variantă B, pentru versul care rimează cu „oaspe” Eminescu folosește: „...Ce-au durat trecerea-ntâia... e Dariu al lui Iastape”. El are o mică ezitare (punctele de suspensie) gândindu-se, un moment, la *Cirus*, probabil: acesta *„a durat trecerea-ntâia”* – dar peste *Araxos*, în teritoriul masageților, a căror regină, *Tomiris*, îl va ucide până la urmă. Pe *Tomiris*, Eminescu o revindică geților (urmându-l pe *Iordanes*) în poemul *„Sarmis”* – deci, putem crede că l-a avut în vedere pe *Cirus* în acest vers. De altfel, expresia „...se făcură toți o apă și-un pământ” care sugerează moartea, distrugerea – se potrivește cu *Cirus*, omorât dincolo de podul pe care l-a făcut – și nu cu *„Dariu al lui Iastape”* (iar podul va fi localizat la Dunăre, desigur). Dar numai aici, în *Irodotel de la Coșula*, găsește Eminescu „pomenirea din vechi” a lui *Darius* – și anume, chiar în primele rânduri în care se spune scopul lucrării: „...*Irodot alicarnaseanul, mărturisința istoriei lui aceasta iaste: pentru ca să nu se uite câte s-au făcut între oameni cu cursul vremii, nici iarăși fapte mari și minunate carile au făcut grecii – altile, varvarii – să nu fie nepomenite...*” Iată urma termenului eminescian. Ne întrebăm, apoi, de ce *„din vechi se pomenește”* și nu *„din veci”*, cum s-ar înțelege mai simplu (și cum reiau unele ediții neștiințifice). Eminescu are în vedere, fără îndoială, acea în-semnare de pe pagina a doua a actualului manuscris – pe care a văzut-o și pe exemplarul lui Vasile Pogor: „*Și aciast iaste din cărți domnești. Ianachi Budzilă logofăt, ca au plătit de au izvodit de pre izvodul cel vechi moldovinesc, acmu la vleat 7254/1746/, iulie 2*”. Scoțând din textul definitiv arhaismul „au cerșut”, poetul a pus în locul lui urma sigură a lui *Darius*, acel „izvod cel vechi moldovinesc” – și scopul întregii opere herodoteice: pomenirea faptelor mari și minunate.

Fragment din volumul: *Recife. Eseuri de oceanografie*, Editura Floare Albastră, București, 2005, p. 70

BUCUREȘTII DE ALTĂDATĂ

Cafenele, cofetării, restaurante (III)
Popas la „o idee...”Constantin C. GIURESCU (1901-1977),
istoric

Restaurantele au apărut în același timp cu hotelurile, adică în prima jumătate a secolului al XIX-lea. Dacă despre acela al lui Brenner n-avem detalii – era probabil un restaurant vienez, ca și patronul, știm în schimb că restaurantul hotelului lui Donat Hugues, în Piața Teatrului, cu bucătărie franceză, se bucura, pe la 1840, de o deosebită prețuire. În 1842, *Anuarul Prințipatului Țării Românești* recomandă străinilor care soseau în oraș patru "birturi" sau restaurante, și anume "birtul Teatrului, al Cazinului, al Leului de aur și al României". Dat fiind deverul bun pe care-l făceau – alimentele, în piață, erau foarte ieftine în comparație cu prețul mâncărilor gătite – începe să se deschidă, în timpul domniilor regulamentare, o serie întreagă de restaurante. Avocatul parizian Thibault-Lefebvre, care vizitează Bucureștii în 1853, spune că sînt aici "restaurante franțuzești, nemțești și românești". Cele românești, mai puțin pretențioase, accesibile pungilor mai modeste, găteau mâncările noastre tradiționale, începînd cu ciorbele, continuînd cu mâncărurile scăzute – multe cu nume turcești (musaca, ciulama, tuzlama, pilaf) și isprăvind cu fripturile la grătar. Restaurantele nemțești, unde se găsea și bere, ajunseseră destul de numeroase. Călătorul german W. Derblich, care a zăbovit pe la noi în preajma Unirii, citează numele a nu mai puțin de treisprezece: *La Cerb, La Epure, La Vulpe, La Înger, La Leu, La Calea Ferată* (care nu exista încă), *La Coroana, La Clopot, La Trandafir, La Telegraf* (tocmai fusese instalată prima linie), *La Elveția, La Judecător, La Ferdinand*, după care adaugă: "etc.". E adevărat că existen-

ța acestor restaurante germane – mai degrabă ospătării – era adesea efemeră, că dispăreau tot așa de repede cum se înființau și că adesea schimbau, după informația aceluiași Derblich, "într-un an cîte șase stăpîni". Cele mai prețuite erau restaurantele franceze, în frunte cu al lui Hugues, unde atît mîncarea, cît și băutura nu lăsau nimic de dorit; se plătea, e adevărat, în consecință. Un bun restaurant francez era și acela al lui Thierry din Grădina Cișmigiului. În general, prețurile la restaurante erau mari, ca și la hoteluri, fapt remarcat de străinii în trecere prin oraș. Derblich observă, de pildă, că dintr-o oca de carne de cea mai bună calitate, costînd pe piață 18 creițari, "se pregătesc în cele mai multe restaurante zece porții a 18 creițari". De asemenea, "dintr-o pîine care costă cam 12 creițari se vînd cu toată siguranța 30 de porții a doi și chiar trei creițari". El adaugă că o familie își poate procura din piață "un prînz îmbelșugat și convenabil, constînd din mîncare cu carne, din zarzavat, vin și pîine, pentru o singură piesă de 20 de creițari, în vreme ce aceeași mîncare abia se poate procura la restaurant cu un ducat" (un galben). Lăsînd la o parte exagerarea din spusele lui Derblich, care uită cînd vorbește de prînzul unei familii că numai o oca de carne și o pîine – fără vin și fără zarzavat fac, după înseși indicațiile lui, 30 de creițari, iar nu 20, nu e mai puțin adevărat că prețurile la restaurante erau într-adevăr ridicate, dată fiind ieftinătatea alimentelor pe piață. În 1858 se deschide, o dată cu hotelul, restaurantul *Fieschi*, unde se găseau și mâncăruri italienești. Rînd pe rînd apar apoi noi restaurante, conduse de străini și de români, atît în noile hoteluri,

Inventar 12/28 anulat 7/28 Carte poștală ilustrată sepia, avînd imprimat pe fața vederii textul: București Monte-Carlo. Pe verso imprimate textele: ROMÂNIA CARTA POSTALĂ 13 Editura Horovitz, Str. Paris 16. București, cu creionul: 0032, imprimarea ștampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu”, Inventar nr. 12/28 anulat înlocuit cu 7/28. Dimensiuni: 8x12,9 cm. Noua evidență: 0734

Fotografie realizată de pe lacul Cișmigiu surprinzînd canotori, lebede albe în preajma artezienei în funcțiune. În fundal debarcaderul.

N.B. este eronată definiția Monte Carlo. Denumirea ar reda numele restaurantului de pe insula care nu apare în imagine. Mica construcție de la mal este casa de bilete, asigurînd serviciile pentru cei care închiriau bărcile.

Cărți poștale comentate, din colecțiile BMB (V) –
Prof. Virgiliu Z. Teodorescu

Inventar 2/176 Carte poștală ilustrată alb negru, avînd imprimat pe verso vederii textele: Salutare din București Lacul Cișmigiu Carta Postală M.S. 3, cu creionul: 17 0031, SE 78 c 1920/1935 1927 ? imprimarea ștampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu”, Inventar nr. 2/176. Dimensiuni: 8,3x13,2 cm. Noua evidență: 0735

Fotografie realizată vara la orele serii de pe lacul Cișmigiu surprinzînd un canotor. În fundal construcțiile debarcaderului. Ca datare imaginea este anterioară celei din 0734.

cît și în afara lor, de sine stătătoare. În 1871 constatăm restaurantul Hotelului *Boulevard*, cu bucătărie franceză; în 1881, acela al lui *Capșa*, lângă cofetărie, într-o sală destul de mică, dar ai cărei pereți erau îmbrăcați în marmură roșie; de aceea i se și spunea, în glumă, "mormîntul faraonilor". Bineînțeles, bucătăria era tot franceză. Spre a susține concurența, noua conducere a Hotelului *Hugues* angajează pentru restaurantul său, în 1882, pe un celebru bucătar parizian, un adevărat artist, *monsieur Trompette*, fost în serviciul lui Léon Gambetta.

Spre sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea, exista în București o mare varietate de restaurante, începînd cu cele de categoria întîi și isprăvind cu "birturile economice", "ospătăriile populare" și "locantele". La cele de frunte se adaugă acum restaurantele: *Continental*, în hotelul cu același nume, de pe Calea Victoriei, în Piața Teatrului, *Modern*, pe strada Sărindar (azi C. Mille) și *Enescu* pe strada Sf. Ionică, în coasta palatului, tustrele cu specialități românești și muzică bună. Îndată după ele vine *Iordache* din Covaci, bine cunoscut în lumea gastronomilor, apoi *Enache*, pe strada Academiei, *Dumitrescu*, tot pe Academiei, *Maiorul Mura*, pe strada Doamnei. Urmașe ale vechilor "birturi" nemțești (de la Wirt, care înseamnă gospodar, hangiu, gazdă), sînt acum restaurantele *Oswald*, în Piața Teatrului, și *Strobel*, pe Academiei; cel dintîi e preluat mai tîrziu de Fisch. O categorie deosebită și nouă o formează localurile specializate în gustări, aperitive și *hors d'oeuvres*, localuri elegante afiliate societății portugheze *Bodega*, al cărei nume a devenit apoi la noi nume comun, cu accepție bine cunoscută. În această categorie intră restaurantele *Kosman* din Bulevardul Academiei, *Tripcovici*, imortalizat de Caragiale (Micile economii), și *Durieu*, din strada Carageorgevici, frecventat în special de nemți. O altă categorie nouă o formează Lăptăriile, în frunte cu *Flora*, de pe Șoseaua Kisselef, unde se găsesc tot felul de produse lactate și mîncăruri ușoare, pregătite "la minut".

Dar categoria cea mai caracteristică bucureșteană și cea mai frecventată, în timpul verii, e aceea a "grădinilor-restaurante". Instalate sub cerul liber, în cîte o grădină cu copaci și boschete, cu grătarul uriaș la intrare și cu "galantarul" alături, în care stau înșirate, la vedere, tot soiul de bunătăți, specialitatea lor sînt fripturile. Găsești aici toate produsele de "zahana", tot soiul de cîrnați și nelipsiții "mititei" sau "mici" caracteristici bucureșteni, foarte apreciați nu numai de ai noștri, dar și de străini. (Faptul s-a văzut la restaurantul românesc de la Expoziția internațională din Paris (1889) cînd acești mititei, definiți ca "*saucisses à la roumaine*", constituiau unul din felurile cele mai cerute.) O serie de astfel de "grădini" se afla pe strada 11 Iunie; mai cunoscute sînt *Suzana* – devenită după primul război mondial *Luzana* – și *Leul și cîrnatul*. Dar aproape nu e cartier în care să nu se găsească o asemenea "grădină" mai mare sau mai mică, chiar dacă grădina e în realitate numai curtea restaurantului, birtului sau cîrciumii, cu cîteva mese și cu doi-trei leandri sau ficuși, în hîrdaie, în loc de copaci și boschete.

Tot caracteristică bucureșteană sînt localurile din "gura pieții", modest, ca să nu zicem primitiv instalate, în care se prepară "ciorba de burtă" și "tuzlamaua", atît de apreciate, după o noapte de chef, de cei "făcuți". Un transilvănean din părțile Năsăudului, pe nume Iuliu Moisil, care vizitează capitala timp de o lună în toamna lui 1886, relevă, în memoriile lui, "bogăția" și "varietatea" listelor de mîncare a restaurantelor vremii. Relevă, de asemenea, expresiile figurate care circulau în legă-

tură cu mîncarea și băutura; nu știe însă că o bună parte a lor se datorează lui Nae Orășanu, agitatorul din perioada Unirii și a lui Cuza-vodă, unul din "tipii" caracteristici ai orașului, un adevărat "edec" bucureștean. Acum aude Moisil de "miș-maș" (amestecul de vin cu apă minerală) și de "șpriț" (vin cu sifon), de "baterie" (o sticlă de vin și una de apă minerală sau un sifon la gheață, în recipientul cu trei despărțiri special întocmit), de "turcească" (în loc de cafea neagră), zisă și "taifas", de "idee", "pricină" sau "gilceavă" (țuica la țoi sau ciocan), de "protocol" (socoteala) etc.

Inventar 4/71 Carte poștală ilustrată sepia, avînd imprimat pe fața vederii textul: București Vedere din Cișmigiu. Pe verso imprimate textele: CARTA POȘTALĂ Editura Librăriei SOCEC & Co. S.A. Mențiune cu creionul: Reproducerea oprită, 0030 SE 130 1925/44, imprimarea ștampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu”, Inventar nr. 4/71. Dimensiuni: 8,4x13,5 cm. Noua evidență: 0736

Fotografie realizată vara surprinzînd activitatea canotorilor amatori pe lacul Cișmigiu în preajma podului de beton.

Inventar 1487/52 anulat înlocuit cu 13/52 Carte poștală ilustrată alb negru, avînd imprimat textul: BUCUREȘTI VEDERE DIN CIȘMIGIU 25. Pe verso: Reproducerea interzisă FOTO I. PODEANU și mențiuni cu creionul: 0029 imprimarea ștampilei: Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu”, Inventar nr. 1487/52 anulat înlocuit cu 13/52. Ștampila: ANTIC. 6 LEI 5. Dimensiuni: 8,4x13,2 cm. Noua evidență: 0737

Fotografia a fost realizată vara în Grădina Cișmigiu, surprinzînd canotorii pe lac. În prim plan gîrdulețul delimitînd aleea de spațiul verde; în fundal podul de beton.

Din volumul: *Istoria Bucureștilor*, București, Editura Pentru Literatură, 1966, p. 326 și urm.

Jurnal subiectiv. Secvențe bucureștene (IV) „Numele proștilor, pe toate gardurile”

Călin HENTEĂ,
istoric

Nu pot să cred că în București este o atât de mare cerere de puțuri de mică și mare adâncime, încât aproape toți stâlpii de electricitate de prin stațiile ITB să fie garnisiți cu oferte alb-negru în acest sens. Oare bucureșteanul nu mai are altceva de făcut decât să-și comande un puț? Unde? În curte...? Dar câte curți mai sunt? Unde să le sape? În fața blocului...? În gândire...? Poate. Sperața de a evada din această ubicuă reclamă rămâne doar următoarea campanie electorală, singura capabilă să acopere foile volante cu puțuri de săpat, prin afișe colorate despre politicieni de votat.

În rest, avem de toate pentru toți... și pe toate gardurile (vopsite sau ruginite) și pereții (zugrăviți sau nu) ai minunatei noastre Capitale, locuite de atât de mulți oameni deștepți, cu idei și simț deopotrivă critic, cât și artistic, încât, nemaivăzând loc să se exprime în zecile și sutele de publicații ce inundă miile de chioșcuri de presă, au început să se reverse pe garduri și pereți, cam tot așa cum o fac pe forumuri, adică anonim și prost: stenciluri cu Băsescu (care zice că pleacă în cinci minute) și cu Ceaușescu (care zice că vine în cinci minute) printre afișe odios colorate, cu maneliști; din nou, executări de puțuri, piloni și denisipări lângă un graffiti risipit în grabă și fără pic de talent sau gând; Gigel + Lenuța = Love, printre semnături cu spray-ul negru. Și cam atât. Rar, foarte rar, un graffiti ade-vărat, precum cel de pe strada Arthur Verona, sau o înțelepciune de cartier (al Gării de Nord), precum cea lăsată pe un zid din strada Atelierului: ”Dacă nu oferi respect, nu poți pretinde respect”. Oare la cine s-o fi gândit *montaigne*-ul nostru dâmbovițean?

În miticele zile ale agitației decembriste, cândva, acum douăzeci și ceva de ani, pe ziduri se scriau (fără spray-uri) vorbe mari și tari: ”Hitler, Stalin, Ceaușescu”, ”A căzut cizmarul”, ”Afară cu cizma ceaușistă!”, ”Jos cu trădătorul Ceaușescu!”, ”Reîntregirea familiei = ultima dorință a lui Ceaușescu”, ”Libertate”, ”Victorie”, ”Nu ne temem!”, ”Victoria poporului unit”, ”Jos comunismul. Aruncați carnetele!”, ”Nu vom uita sîngele vărsat!”, ”De Crăciun ne-am luat rația de libertate”. Ce vremuri! Ce gânduri! Ce curaj! Ce idealuri! Aveai ce citi pe ziduri și garduri. Acum, oamenii trec cu privirea obosită peste vagoanele vechi de metrou și nici nu mai observă cât de târcate sunt, și pe înăuntru, și pe dinafară. Mâzgăleala a intrat în decor, la fel și cenușul murdar al blocurilor ceaușiste sau culorile stridente ale reclamelor din billboard-uri și bannere. Doar o cercetare aplicată și încăpățanată poate duce la identificarea unor autentice și rarissime opere de street-art, deoarece zidurile și gardurile Bucureștiului sunt ale nimănui, așa încât ele pot fi scrise și pictate oricum sau se poate lipi și agăța de ele orice. Totul este să ai tupeu, ceea ce în București se găsește din belșug. Iar băștinașii, așa cum merg ei, cu privirea înlănțuită de asfaltul plin de chiștoace și ambalaje, nici nu le mai bagă în seamă. Parcă de asta le arde lor acum.

Hand-made sau Fondul plastic de-altădată
(fotografiile aparțin autorului)

În cartierul Mântuleasa și...

... la o stație de metrou

Unde ne distrăm în Europa?

Corneliu VLAD,
publicist

Ca să nu rămână, ca Goe, repetentă și anul acesta în clasamente europene, România a prins în ultimele zile ale lui decembrie 2011 un loc fruntaș, pe bune, la ceva: Bucureștiul e al doilea oraș cel mai *cool* din Europa. Asta e esența. Altfel, sunt mai multe de dezvoltat.

Începând cu ce înseamnă *cool*. Pentru un dicționar român-englez din 1965, doar *rece*, *răcoare* și tot ce mai poate ieși de aici. Pentru *inițiat*?, un fel *estetic* de a privi și a trăi viața, de la Aristotel și Shakespeare până la Brecht, familia Simpson și tinerii și neliniștiții de pretutindeni. Surâsul Mona Lisei și cel al statuilor yoruba răspândesc un *cool* aristocratic. Pe înțelesul tuturor, *cool* e ca atunci când intri într-un magazin de haine și alegi ce-ți place cel mai mult: articolul cu pricina e *cool*. Scurt fiind, cuvântul a devenit și interjecție: *Cool!* Noi românii am putea zice și altfel, pe limba noastră: *Ca lumea! Marfă! Ce ne trebe!* (dar ca să socializăm globalizant cu toții, îi zicem, pe continent și în lume, pe englezește: *Cool!*).

Apoi: din punctul de vedere al cui e făcut topul: gulere albe, turiști, pensionari, cupluri tinere cu copil mic etc.? Nici vorbă, e din pdv-ul tinerilor de toate vârstele ce vor să se simtă agreabil.

În sfârșit: care e metodologia pentru întocmirea listei, de ce s-a ținut seama. De 11 variabile, de tipul cât costă o halbă de bere, care e proporția de studenți în populația totală, cât

costă și cum merge noaptea transportul în comun, cum e cu cannabisul la purtător/consumator, are de ce să-ți fie frică noaptea pe stradă, prețul chiriei unui apartament, sunt locuri șic de distracție etc.

La un asemenea clasament, în față stau capitalele est-europene, bătrânele doamne Berlin, Londra, Paris, Viena, mai de la mijloc în jos, iar la urma urmei mohorâtele metropole nordice. Clasamentul, întocmit de revista *Slate*, ierarhizează 26 de capitale europene. Moscova, Belgradul, Kievul și Chișinăul n-au reușit să treacă de selecție (ori n-au fost luate în seamă). Primele zece clasate ar fi, în ordine, Lisabona, București, Praga, Vilnius, Varșovia, Tallin, Budapesta, Sofia, Madrid, Berlin.

Operatorii noștri de turism, hotelierii, barmanii, cameristele și domnișoarele de companie ar trebui să prindă curaj cu un asemenea loc onorabil în ierarhie, dar și noi toți ceilalți ar trebui să ne bucurăm că viața e frumoasă la București. (Cui îi arde doar să se bucure de viață și are cu ce.) Dar cât de ușoară sau de grea e viața aborigenilor din orașele europene, asta e altceva, din alt film, în alte clasamente. Oricum, prietenul meu, cărturarul român din Bremen, n-a mai fost iarna aceasta să gândească și să se relaxeze la Bangkok. A preferat Bucureștiul și chiar și-a prelungit aici sejurul. Atenție: a luat decizia înainte de a fi apărut clasamentul de mai sus.

Pagini de istorie bucureșteană: *Hotel SPLENDID PARC*

Ion GRIGORESCU,
hotelier

Vom încerca să facem o prezentare a unui hotel, poate mai puțin celebru, din peisajul bucureștean al perioadei interbelice. Aceasta nu pentru că nu s-a remarcat printr-un confort deosebit sau o localizare centrală. Ba din contră! Numai că acest imobil, situat pe strada Știrbei Vodă nr. 4, a avut o perioadă de funcționare de numai câțiva ani. Și de la început trebuie spus că Hotelul *Splendid Parc* nu trebuie confundat cu Hotelul *Splendid*, aflat în imediata apropiere, pe Calea Victoriei.

Hotel *Splendid Parc* era o frumoasă clădire construită în anul 1935, compusă din două aripi cu șapte nivele și un restaurant. Aparținea lui Ion Stănescu. Acesta era un oltean, stăpân al mai multor moșii din țară, ce va deveni mai târziu proprietar al mai multor hoteluri din București, printre care Hotel *Royal* devenit Hotel *Stănescu* și Hotel *Splendid*, mai sus amintit. Fiind proprietar al Hotelului *Splendid*, care avea deja o firmă, noului imobil, deschis în apropiere, i-a spus *Splendid Parc*. Este vorba de același local ce a purtat, în epoca postbelică, numele de *Negoii*. Denumirea a fost inspirată de dotarea hotelului, care avea o terasă suspendată, cu 200 locuri, pentru sezonul estival. Era o adevărată grădină a "Semiramidei". Hotelul, care dispunea de un hol mare, somptuos, era frecventat mai ales de oameni de afaceri, politicieni, dar și de ziariști, scriitori, artiști.

Hotelul era considerat unul luxos, cu confort ultramodern, și dispunea de 140 de apartamente. Clientela hotelului, se înțelege, era peste medie...!

Dar mai presus de toate noua unitate hotelieră trezise mult interes în rândul gurmanzilor și al amatorilor de vinuri bune, pentru că hotelierul Stănescu era un om de meserie – un bun manager, cum s-ar spune astăzi – și a investit mult atât în hotel cât și în restaurant și bucătărie. A construit o pivniță, destinată păstrării și învechirii soiurilor de vin din podgoriile românești, după modelul francez.

Veneau aici, profitând de o bucătărie excepțională: George Brătianu, C. Argetoianu, C. Stere, dar nu numai în zilele de vară, la acea splendidă terasă, ci în tot decursul anului, pentru că, după cum am mai amintit, hotelul dispunea de un restaurant de clasă, luminat, cu ferestre mari și pereții acoperiți cu oglinzi.

Hotelul a fost avariat de cutremurul din 1940, iar restaurantul nici nu a mai funcționat. Totuși, a continuat să funcționeze – fiind menționat într-un ghid turistic din anul 1941 – probabil în condiții nu tocmai potrivite.

Imobilul este avariat din nou în urma bombardamentelor anglo-americane din aprilie '44, dar și de aviația germană, în august '44.

În documentarea noastră ne-am folosit de mărturiile unor hotelieri ai vremii dar și de consultarea ghidurilor turistice.

Bucureștii în istoria albanezilor

Gelcu MAKSUTOVICI,
istoric

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, București – capitala României, prin poziția sa politică și geografică – a devenit principalul centru de susținere al Mișcării de Eliberare Națională a Popoarelor din Balcani – beneficiare fiind Grecia, Bulgaria, Serbia dar în mod deosebit Albania prin faptul că aici a fost tipărit (în 1844) primul abecedar al limbii albaneze, Elena Ghica (Dora d'Istria) le-a scris istoria *Gli Albanesi in Rumenia* tipărită la Firenze în 1873 (tradusă de Bartolomeo Cecchetti și în limba franceză), iar Mișcarea de Renaștere Națională (Rilindja Kombetare Shqiptare) se va dezvolta în bună parte după anul 1878, prin Liga Albaneză de la Prizren (oraș astăzi în Kosovo) care a format și primul Guvern național, lichidat de intervenția armatelor Imperiului Otoman. După acest eveniment mulți renașcențiști și-au găsit adăpost în România, formând în 1880 prima societate culturală a albanezilor, reorganizată în anul 1884 în Societatea *Drita* (Lumina) de sub conducerea lui N.N.Nacio, prieten apropiat al Regelui Carol I și cărturarului V.A.Urechea, unul dintre susținătorii cei mai apreciați în activitatea de emancipare și independența albanezilor. Tot la București cu sprijinul Comunității Albaneze, ilustrul cărturar Naim Frasheri va tipări în 1892 *Istoria lui Skanderbeg* difuzată în întreaga diaspora albaneză. Și tot în România aveau să apară publicații albaneze de prestigiu precum ziarele *Drita* (Lumina) la Brăila, *Shqiperia e Re* (Albania Nouă) la Constanța, *Kosova*, *Shkendia* (Scânteia), *Ushetime* (Ecoul) la București, numeroase lucrări privind istoria albanezilor și lupta lor seculară pentru păstrarea limbii și ființei naționale. Un moment important în drumul spre cucerirea Independenței de stat a Albaniei l-a constituit Congresul Pan Albanez din București 1905, sub președinția prințului Albert Ghica, unul dintre pretendenții la tronul viitorului stat Albania. Dar momentul cel mai important s-a petrecut la începutul lunii noiembrie 1912, când, patriotul Ismail Kemal, însoțit de scriitorul Luigji Guraquki, vin de la Constantinopol, prin portul Constanța, fiind primiți de o delegație de albanezi din Dobrogea în frunte cu doctor Ibrahim Themo din Medgidia, și împreună se îndreaptă spre București, descind în saloanele Hotelului Continental de pe Calea Victoriei, unde s-a desfășurat istorica adunare a albanezilor, în care s-a hotărât proclamarea Independenței de stat a Albaniei. Astăzi, la intrarea în holul hotelului se află o placă de marmură care consemnează această întâlnire. O importantă delegație pleacă apoi în Albania prin pasul Predeal, ajung la Trieste și de aici cu vaporul pe Marea Adriatică la Vlora, unde la 28 noiembrie 1912, ridică steagul Independenței de stat a Albaniei, sub aceeași emblematică a vulturului bicefal negru pe fond roșu sub care Gjergji Kastrioti Skanderbeg declarase Independența Albaniei la 28 noiembrie 1443 în cetatea Kruja. Demn de semnalat este și faptul că „Imnul Național al Albaniei” a fost adoptat pe textul elaborat în România de poetul Asdreni (Aleksandar Stavri Drenova), albanez din București, și pe muzica lui Ciprian Porumbescu de la cântecul „Pe-al nostru

steag e scris unire”, păstrat de albanezi nealterat până în zilele noastre.

Rolul României, îndeosebi al Regelui Carol I, a fost definitoriu pentru recunoașterea internațională a noului stat balcanic, de la București plecând ca reprezentant al României în noua capitală a Albaniei, pe atunci orașul Durres de pe coasta Mării Adriatice, diplomatul de carieră Mihail Burghelie însoțit de atașajii A. Ranete și M. Sturza, pe tronul Albaniei urcând prințul Wilhelm de Wied, nepotul Reginei Elisabeta a României. Un fapt mai puțin cunoscut, este cel referitor la locul de veci al primului rege al Albaniei, care, se află în interiorul Bisericii Lutherane din București iar Comunitatea ortodoxă albaneză din București a primit din partea Mitropoliei Ungro-Valahiei, spre folosință Biserica „Sf.Nicolae” de pe strada Academiei, unde anual s-au ținut te-deumuri pentru Independența Albaniei, chiar și în anii celui de al doilea război mondial când Albania se afla sub ocupația Italiei fasciste, ultima slujbă fiind oficiată de un sobor de preoți în frunte cu Prea Sfințitul Calinic Argeșeanul, în anul 2000, sub egida Uniunii Culturale a Albanezilor din România.

Albanezii de pretutindeni au rămas recunoscători marelui savant Nicolae Iorga care, în prima expunere la noul Institutul de Studii sud-est Europene de la București a vorbit despre vechimea albanezilor în Balcani și istoria lor, (prelegerea fiind tipărită în 1919 în limba franceză), folosită de delegația Albaniei la Conferința de Pace de la Paris ca argument în susținerea drepturilor la Independență și suveranitate națională, după încheierea primului război mondial.

În perioada interbelică vin și se așează definitiv pe pământ românesc, un nou val de emigranți albanezi, cu deosebire cei din ținuturile aflate în componența Serbiei care ducea o politică de deznaționalizare și sârbizare, chiar de slavizare a numelor de familie. De data aceasta așezându-se în teritoriile Transilvane și Basarabene reunite cu România în anul 1918, cele mai puternice grupuri fiind astfel la București, Constanța, Ploiești, Cluj, Craiova, în sudul Basarabiei, care se vor integra definitiv ca cetățeni ai României. Tradițiile Comunității au fost în parte păstrate, deși legăturile cu teritoriile locuite de albanezi în Balcani aveau să fie întrerupte în anii celui de al doilea război mondial și reluate începând cu anii 1946-1948, în special prin venirea multor albanezi și aromâni din Albania la studii în țara noastră. Scriitorul Victor Eftimiu, la fel ca și Elena Ghica, vor cuprinde în operele lor multe referiri asupra istoriei și tradițiilor albaneze, relevând continuitatea lor ca urmași ai vechilor illiri în regiunea Balcanilor, supraviețuitori ai tuturor stăpânirilor străine de la Imperiul roman, la cel bizantin, sârb sau otoman. Sunt relevante raporturile de continuitate cu geto-dacii și Țările Române, legături multisekulare și de bună conviețuire, mai ales cu românii de la sud de Dunăre. Victor Eftimiu sublinia în prefața cărții de folclor albanez „Cetatea Rozafat” tipărită la editura Minerva, București 1974, că: „Renumiți albanologi demonstrează ca verosimilă originea pelasgică a poporului

care are legături cu anticii macedoneni, traci, illiri și daci... Originea albanezilor care locuiesc azi în regiunea corespunzătoare unei mari părți din Iliria și Epirul celor antici... atestată de documente, continuând că... Albania a fost redusă la un vechi stadiu de cultură și civilizație (*prin ocupațiile străine n.n.*) ce nu se poate reface decât din fondul național moștenit de la traco-iliri (p.VII)” Am aminti că sub împăratul Traian, după cucerirea Daciei de către romani, au fost aduși ca muncitori la exploatarea minelor de aur din munții Apuseni lucrători din rândurile illirilor piruști și Dardania (actuala regiune Kosovo), unii vor rămâne aici și după retragerea romanilor.

Am făcut această scurtă incursiune, pentru a releva continuitatea de relații dintre aceste popoare din cele mai vechi timpuri până în prezent, rolul jucat de români în istoria Albaniei, în special din vremea legăturilor de alianță dintre Iancu de Hunedoara și Skanderbeg care preconizase o mare bătălie de revanșă a creștinătății pentru înfrângerea de la Kossovo-polje din 1389, pentru a elimina armatele Imperiului Otoman din Balcani. Această bătălie urma să se desfășoare în 1448 în același loc, acțiune eșuată din cauza despotului sârb Gheorghe Brancovici care l-a împiedicat pe Skanderbeg să facă joncțiunea cu armata condusă de Iancu de Hunedoara, acesta din urmă fiind făcut prizonier de către despotul sârb, nemaireușind ulterior să mai reunească armatele creștinătății într-o alianță antiotomană, ci doar să aibă o victorie la Belgrad în 1456, unde va și muri de boală sub zidurile cetății, Europa pierzând în acest fel pe unul dintre cei mai destoinici apărători militari ai ei. Aceeași Europă, unită astăzi sub noi auspicii de colaborare a tuturor

națiunilor, sub egida Alianței Nord-Atlantice, încearcă să aibă un rol decisiv pentru soarta statelor din Balcani. La Summitul de la București, din 2-4 aprilie 2008, cu participarea la nivel de șefi de stat ai multor state, inclusiv ai Rusiei și Statelor Unite ale Americii, s-au luat noi decizii pentru ca regiunea Balcanilor să intre în secolul XXI într-o altă eră – a păcii și conlucrării, respectului reciproc în afirmarea identității fiecăruia, a egalității de șanse și drepturi. Admiterea în NATO a Albaniei, Croației, Macedoniei în perspectivă și a altor țări, va înscrie o nouă pagină în zbuicumata istorie europeană.

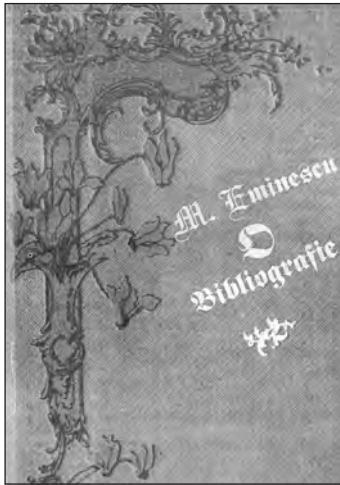
Albania face noi pași în relațiile ei cu Europa, formând un arc peste timp, între 1443, 1912, 2008 și 2012, în ceea ce privește raporturile cu România, de la Skanderbeg și voievozii români ai secolului XV la raporturile actuale dintre România și Albania. Dardania, din vremea illirilor, locuită permanent, dar trecută prin diferite stăpâniri a imperiilor roman, bizantin, otoman și sârb, își va găsi cu certitudine în scurt timp o rezolvare rezonabilă, fără a aduce prejudicii prieteniei tradiționale dintre români și albanezi, legați de milenii prin raporturi frățești pe multiple planuri cu atât mai mult în Europa de azi.

Albania, aflată la sărbătorirea Centenarului Independenței sale ca stat național, de sine stătător în toate privințele, nu va uita niciodată bunele relații cu poporul roman, care s-a dovedit a fi ocrotitorul unei puternici Comunități Albaneze, din păcate într-o situație precară din punct de vedere al continuității în ultimele decenii.

Viziuni plastice de Adina Romanescu

PATRIMONIU

Ion C. Rogojanu, Mihai Eminescu – Bibliografie. Biblioteca Județeană „Mihai Eminescu”, Botoșani. Fondul documentar Eminescu, Editura Gee, Botoșani, 1995, 94 p. cu ilustr.

Solicităm Consiliului Municipal Botoșani următoarele: acceptul donației Ion C. Rogojanu, care să constituie Fondul de bază pentru înființarea în municipiul Botoșani a unei Biblioteci Eminescu, ca filială a Bibliotecii Județene „Mihai Eminescu”, Botoșani. Aceasta ar fi o bibliotecă eminesciană, specializată, unică în România, cuprinzând toate edițiile operei tipărite în România (inclusiv cele 11 ediții îngrijite de Titu Maiorescu, dintre care academicianul Perpessicius nu a văzut decât 7...) (Director Marinela Rață)

Mihai EMINESCU, Les vagues et le vent. Sélection de poèmes, avant-propos, notes et traduction par Paula Romanescu, Editura RAFET, Râmnicu Sărat, 2005, 160 p. cu ilustr. de Alina Romanescu

- Pourquoi trembles-tu, forêt? / Sans nulle pluie, sans nul vent, / A la terre tes branches traînant? / - Oui, je tremble, pourquoi pas? / Car mon temps s'envole, s'en va / La nuit croît, le jour décroît / Mon feuillage est sous tes pas... (Pourquoi trembles-tu, forêt? / Ce te legeni?)

Constantin MĂLINAȘ, Eminescu și Oradea. Șapte poeme trimise la Oradea, în 1883, de Mihai Eminescu. Ediție și studii de Constantin Mălinaș, Biblioteca Județeană „Gheorghe Șincai”, Oradea, 2000, 64 p. cu ilustr.

Într-o vreme când cărturăria Ardealului se înfășura în iluzia unei mândrii locale, sau credea încă în iluzia atavică a milosteniei de la Viena [...] bătrânul Vulcan bătea drumul Bucureștilor. Pe la Academie, pe culoarele Teatrului Național, pe la diverse serbări se ivea silueta lui de stejar falnic cu obrazul rumen [...] El nu se întorcea numai încărcat de bucăți literare, care apăreau pe rând în gazeta lui, dar venea acasă hipnotizat de îndemnuri noi. (Octavian Goga)

AUTOGRAFE CONTEMPORANE

Firiță CARP și obsesiile prozei militare:
de la „Asfințit în zori”, la „Văpaia”

„Iscodesc cu înverșunare oameni și locuri, nebănuite unghere și neștiute destine, cu sentimentul că există ceva nemaîntâlnit. Caut scânteia cu care să aprind *văpaia* producătoare de jar din care să-mi hrănesc nenumăratele herghelii de vise...” Iată o mărturisire prin care Firiță Carp (*în medalion*) încearcă să-și susțină demersul epic, întreprins pe parcursul a mai bine de două decenii, de la debutul din 1986 și până astăzi. Creator constant, egal cu sine și consecvent ideatic, Firiță Carp este, pe plan mai larg, autorul „unei singure cărți”, reluată și cizelată periodic, *o carte a vieții*, unde destinul individual se împletește cu cel colectiv, o carte în care iubirea și profesia – ordinea este aleatorie – întregesc portretul ideal al locului, adesea un alter ego al naratorului.

Sâmburele epic și ideatic al cărților sale, șapte romane, două volume de versuri și multe altele, colective, de publicistică și eseistică – este înscris, în nuce, în culegerea „Asfințit în zori” (Ed. Militară, 1989), o dovadă peremptorie a aderenței la un anumit tipar și program epic. Militar aflat la început de carieră, *caporalul* Finel Cănișanu oscilează între *iubirea de țară*, majoră și necondiționată, ce îl obligă să participe la marile construcții economice ale epocii trecute, *pasiunea secretă pentru literatură* și *dragostea pură* pentru Liana, personaj deopotrivă concret și virtual. Trăirile interioare ale lui Finel se suprapun cu evenimentele sociale, concrete, reverberând adânc și grav în mintea sa netulburată. Trimis să lucreze pe un șantier al economiei naționale, Finel trece printr-o serie de experiențe care îl întrupează și în același timp îl determină să se expună literar. Este, într-un anume fel, *scânteia* ce va provoca *văpaia* ce l-a însuflețit de-a lungul întregii sale cariere literare pe Firiță Carp. Scriitor cu certă vocație lirică, alternând scenele epice cu dezinvolve metafore în stil oniric, autorul se dovedește un subtil colorist: „soarele se despuia abia vizibil de linia orizontului. Mai mult înota prin pâcla unor zori zdrențuroși și leneși, purtând cu sine o pânză roșiatică, fragilă, muiată parcă într-o acuarelă decolorată...”

Același motiv artistic stă la baza romanului *Văpaia* (2008), construcție masivă, ce îngemănează multe din obsesiile creatoare anterioare ale autorului. Două sunt temele fundamentale ale romanului – *iubirea*, mereu proaspătă și dezinvoltă și *devenirea profesională*, constantă a caracterului personajului central, ofițerul Ștefan Moldoveanu, un Finel Cănișanu la vârsta maturității. Reîntâlnirea cu personajul feminin Greta, prezent și în *Legătura de dragoste* (1994), îi oferă lui Firiță Carp posibilitatea unor explorări suplimentare în universul mereu inedit al ființei umane: „Aș vrea să punem împreună

ceva fericire la păstrare”, „Carpe diem”, „Fănele, aș fi de acord cu tine, dacă am putea conserva fericirea...”

Așadar, *carpe diem*, îndemn latin, tradus ad-hoc prin sintagma *conservă de fericire*, pare să fie motorul secret al evoluției personajelor, ce trec de la o stare la alta, de la o vârstă pură, spre compromisurile maturității. Scriitorul are capacitatea de a crea pe planuri ample, de a păstra, în ciuda unei construcții epice *fragile*, interesul cititorului, adăugând adesea propriile gânduri și obsesii. Fără a intra în substanța epică a romanului, vom constata că, în esență, *Văpaia* rămâne o carte cu cel mai mare impact, public, Firiță Carp fiind un scriitor prețuit tocmai pentru sensibilitatea lirică.

Pornit pe căi neconvenționale, *în căutarea fericirii*, Firiță Carp o descoperă, paradoxal, în literatură, domeniu deloc în contradicție cu destinul său de militar perpetuu. (M.N.)

Firiță Carp chiar este o voce. Una distinctă, discretă, diafană. Poetul cu același nume, care încearcă un nou start, după atâta chibzuință și tăcere, este la fel de discret și distinct, un matur al frazei și metaforei, un căutător de sensuri și sentimente în lumea atât de diversă și tainică a cuvintelor.

Cred că merită toată atenția și că poemele sale, învechite după metoda oenologilor și oferite în cupe de cristal alături de produse din recoltele recente de metafore, trebuie degustate cu răbdare și curiozitate. Lectura alcătuirilor lirice ale editorului, ce-și permite o recreație cărturărească a sa și numai a sa, este răsplătită din plin. Poemele lui Firiță Carp reușesc să facă lumea grăbită și trepidantă în care trăim, mai liniștită și accesibilă, mai frumoasă și mai a noastră...

Ion Dodu Bălan

Biobibliografie

Originar din localitatea Drăgușeni, județul Galați, scriitorul Firiță Carp (n. 8 aprilie 1952) a absolvit Liceul „Vasile Alecsandri”, din Galați, apoi cursurile Școlii de Ofițeri de la Sibiu, specialitatea grăniceri (1974). Debutază, la începutul anilor '70 în publicația Grănicerul, practicând, la început, genul scurt – eseul și reportajul literar. Subiectele predilecte erau, evident, de inspirație cazonă, investigând relația *militarului cu comunitatea*, două componente ale aceluiași segment social, comun. După un scurt stagiul la unitate – între 1974-1976 este comandant de grăniceri pe Dunăre – este admis la Facultatea de Jurnalism, iar din 1980 devine redactor în presa militară, ulterior redactor principal la Editura Militară, instituție de unde trece în rezervă în 1999.

În prezent, practică scrisul profesionist și conduce Editura Detectiv și, sporadic, publicațiile *Securitatea Privată* (din 2004, până în prezent), *Detectiv Magazin* (1999-2000) și *Lumea Detectivilor* (2000-2003). Participă la târguri și saloane de carte locale și naționale și organizează manifestări cu conținut științific, urmate de publicarea unor volume colective de comunicări (*Rolul comunicării în securitatea privată*, 2005, *Securitatea privată – O provocare europeană*, 2006, *Protecția mediului – sănătatea noastră*, 2007, *Cultură și toleranță*, 2007 etc.)

Debutază editorial în 1986, cu o culegere de proze scurte (*Dincolo de noi*), apoi, până în 1990 revine asupra temei (*Asfințit în zori*, 1989), inclusiv participarea la volumele colective de publicistică *Oricât am scrie și Întâmplări din zilele Revoluției* (1990), toate apărute la Editura Militară.

Dacă începutul prozei sale se plasează în zona convenționalului – eroul epic este, generic vorbind, *ostașul*, aflat la vârsta cutezanței, energiilor și generozității, suprapus colectivității, modul suprapuman ce modelează și căleşte natura individuală odată cu romanul *Ce mult te iubesc* (1992), titlu ce amintește izbitor de o celebră creație a lui Zaharia Stancu, personajele cărților lui Firiță Carp se individualizează, iar acțiunea capătă concretețe.

Venit din aceeași zonă ideatică, la fel ca și alți scriitori militari, Ion Aramă, Mihai Rășică, Ion Lotreanu, Aurel Mihale ș.a., Firiță Carp se îndreaptă spre un tip de proză ivită dintr-o realitate concretă, trăită personal la cote maxime. Fără excepție, romanele publicate în anii '90 – *Ce mult te iubesc* (1992), *Legătura de dragoste* (1994) și *Cel mai aproape de fericire* (1997), au ca numitor comun experiența de ofițer pe graniță, interpretată în grila prozo-poetică. Personajul cvasi-prezent este *locotenentul Ștefan Moldoveanu*, un alter-ego al naratorului (la fel ca și sergentul Finel Cănișeanu din *Asfințit în zori*) aflat nu doar la ceasul unor confruntări profesionale „primejdioase”, cât și la cel al trezirii conștiinței bărbătești. Detașat la o unitate aflată în atenția contrabandiștilor cu metale rare – numită convențional Pescari – tânărul ofițer își depășește propriile îndoieli, reușind să triumfe deoptrivă în plan personal, cât și sentimental.

Cel mai recent roman publicat (*Văpaia*, 2008) este o sinteză a prozelor anterioare, reluând atât majoritatea personajelor, cât și cadrul general de derulare. Scris la persoana I, romanul redă experiențele de viață ale *căpitanului Ștefan Moldoveanu*, pendulând între întâmplările curente de la Pescari, și o deplasare inedită în Sicilia, prilej de a lărgi inclusiv aria sentimentală. Eroinei feminine, Greta, întruchipare a erotismului cotidian, i se adaugă Giulia, o italiancă temperamentală, alături de care explorează „limbajul universal al dragostei”.

Autor tenace și previzibil, Firiță Carp îmbracă proza comună într-o mantie strălucitoare de reflecții sentimental-filosofice, rezultatul fiind o construcție epică agreabilă, bine temperată, menită să mențină atenția cititorului la cote înalte. Este ceea ce observa, încă din 1993, cunoscutul comentator al publicațiilor militare, Constantin Tatu, într-un studiu despre „Grănicerii în literatură”.

Firiță Carp s-a exersat și în vers, publicând, în 2002, volumul *Carpe diem* și fiind inclus în antologia bilingvă „Sentiment latin/ Sentimento latino”, editată de Societatea Scriitorilor Militari în 2004.

Întrebare

*Zici că nu sunt original:
Ți s-a mai spus că glasul tău
Are clinchetul suav care
Se ascultă cu inima,
Că ochii tăi au lumina
Care nutrește fulguirea fericirii,
Că părul tău adie anume
Pentru a-mi răcori sufletul?
Dar ce-ai zice dacă ai afla
Că sufletul tău se joacă
Cu liniștea sufletului meu?!*

Carpe Diem

*Măine e o altă zi,
E speranță și-amânare,
Măine, cine poate ști,
Dac-o fi sau n-o fi soare.*

*Măine-i poate niciodată,
Despre azi și ieri doar știm,
Măine-i ziua așteptată
O trăim sau n-o trăim?!*

*Măine, ca și azi, or fi,
Bucurii, dar și necazuri.
Pentru a nu ne păcăli
Hai, să nu mai facem nazuri!*

*Măine e o altă zi,
Despre azi și ieri doar știm
Pentru a nu ne păcăli,
Dragă, hai să ne iubim!*

Iubire infinită

*Eu știu să cânt pe multe voci
Un cânt din dragoste născut,
Și știu să vă iubesc pe toți,
Pentru iubire sunt făcut.*

*Eu știu s-ascult ce-mi cântă viața
În mulți-puținii ani ai mei
Și știu să-ntâmpin dimineața
Și să zâmbesc de dragul ei.*

*Eu știu să cânt și să ascult
În lumea asta minunată
Unde iubirea-i de demult
Și nu sfârșește niciodată.*

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC

Asistenții bibliotecari ca discipoli situați în context: Cum pot ei învăța mai eficient (III)

Teresa TO,
Universitatea orașului Hong Kong

Sporirea profesionalismului

În noua eră electronică când colecția tipărită nu mai este centrul de importanță, bibliotecile ar trebui transformate din tradiționala entitate funcțională orientată spre colecție spre o interfață orientată către oameni și acces (la informație și formare culturală). Multe țeluri organizaționale ale bibliotecilor sunt de a furniza servicii profesionale de bună calitate care corespund necesităților de informație și așteptărilor clienților, însă structura este adeseori contradictorie în raport cu acest scop. Bibliotecile consistă adesea dintr-un personal non-profesionist mai numeros decât cel profesionist.

Profesionalismul este o chestiune importantă. Din nefericire în anii recentți, unele biblioteci academice din Hong Kong, pentru a-și salva adică economisi din bugetul lor, angajau profesioniști instruiți în munca de bibliotecă și le ofereau totuși lor titluri non-profesionale, funcționărești (birocratice ori administrative) precum cel de Funcționari Executivi ori Coordonatori de Proiect. Această măsură a decăzut profesia ca statut. Ea nu doar conduce la un declin în condițiile de muncă ale angajaților, dar de asemenea crează o imagine foarte slabă a profesiei după cum îi induce în eroare pe cei din afară (outsiders) să gândească că funcția sau slujba unui bibliotecar poate fi efectuată de un membru obișnuit al personalului de sprijin administrativ.

Desigur nu este ușor să pregătești personalul neprofesionist să devină profesioniști dar bibliotecă poate ținti să îi urce ierarhic pe AB la nivelul paraprofesional prin instruire formală și informală. Cu un personal mai calificat lucrând în linia întâi, este mai probabil să se înalțe simțul de conștiințiozitate de serviciu în cadrul personalului și să se îmbunătățească calitatea serviciului. Ca bibliotecă universitară de vârf, bibliotecă poate participa în a face lobby pentru educația formală pentru AB astfel încât ei pot avea o șansă mai bună pentru dezvoltarea și avansarea carierei.

Pe termen lung, bibliotecă poate recruta AB cu calificări mai înalte. Mulți supervizori care sunt mai preocupați de rata de circulație (turnover rate) tind să recruteze personal care poate numai satisface cerința minimă pentru poziția de AB, care este cea de absolvent de liceu. Oricum, în privința faptului că mulți AB lucrând în bibliotecile universității au nevoie să-i servească în mod direct pe învățații care predau ai universității, cunoașterea sau cultura lor generală și acreditările lor academice sunt importante.

O altă recomandare este cea de a spori specializarea orientată pe subiect în rândul personalului. Acest fapt este similar celui de a atribui unei echipe de personal să lucreze într-o ramură a bibliotecii specializate pe un anumit domeniu. A preda Fizica, de exemplu, cere diferite abilități de informație și resurse (bibliografice, tehnice, etc.) decât faptul de a

Thomas Jefferson Building – Holul de onoare

preda Franceza. Va fi benefic dacă bibliotecă poate furniza servicii orientate pe subiect. Membrii personalului bibliotecii vor primi bine această schimbare deoarece le permite să-și dezvolte abilități mai specifice și să devină mai strâns legați în procesul de învățare și predare.

Viziunea comună. Sprijinul poate fi furnizat pentru a ajuta membrii organizației la toate nivelurile spre a vedea „cum viziunea se leagă de munca lor și cum ei pot să se miște spre ea” (Pieters și Young, 2000). Personalul are nevoie de o viziune simplă, ușor de urmat și de voință comună. În afară de un înțeles ușor de priceput, membrii personalului au de asemenea nevoie de o viziune care este generată de un interes de colaborare; unul pe care ei sunt fericiți ca să-l împărtășească. Aceasta este deoarece, conform Teoriei Învățării Adulte, oamenii învață cel mai bine atunci când ei se străduiesc să îndeplinească lucrurile care contează pentru ei. Dacă viziunea este ceva legat de personal, este mai probabil pentru ei ca să identifice obiectivul comun.

Un bun exemplu este de găsit în studiul lui Pieters și Young (2000), despre o companie de servicii pentru clienți care are o viziune comună despre „interesele/preferințele clientului de nivel înalt”. Viziunea este simplă, suficient de clară și relevantă pentru posturile întregului personal (deci ale tuturor angajaților). Prin urmare nu e dificil pentru membrii personalului să împărtășească și să identifice scopurile de care ei au nevoie și atitudinile necesare-adică, să lucreze mai

mult pentru a-și face clienții să se simtă prețuiți (p. 109). Poate o atitudine similară să fie adoptată sub studiu în bibliotecă? Poate biblioteca pur și simplu „să țintească să devină o organizație de învățatură?” De vreme ce personalul va beneficia atunci când ei învață împreună cu organizația, această viziune va fi mai atractivă decât „a fi cea mai bună bibliotecă din regiune” sau „a fi biblioteca top X din lume”.

Aspecte culturale

De ce unii din personal devin neinteresați ca să învețe? De ce nu mai sunt Învățăceii Flexibili interesați de serviciul lor? Cum pot fi ei motivați? Aceste întrebări sunt corelate culturii organizației și modelelor mentale ale personalului.

Modele mentale. După cum Fullerton (2004) a descris, „modelele mentale” sunt presupuneri adânc înrădăcinate, generalizări, sau chiar figuri ori imagini care influențează modul cum noi înțelegem lumea și cum acționăm. Senge (1991) spune, „aceste modele au efect asupra percepției noastre și a comportamentului, și au puterea de a ne mișca înainte sau de a ne trage înapoi/ține în loc” și el sugerează ca liderii organizaționali să găsească „ceea ce oprește sau descurajează lumea să se exprime pe ei înșiși și să se exprime în mod liber”. Principiul său de management este „nu forța creșterea” ci „încearcă să găsești și să înlocuiești factorii care o limitează”.

Conducerea/managementul bibliotecilor ar trebui prin urmare să necesite să cunoască ceea ce îi oprește pe oameni să se exprime pe ei înșiși și ceea ce îi ajută pe ei să se exprime în mod mai liber. Pentru exemplu, este ceva care poate avea de-a face cu tradiția chineză. S-a menționat mai devreme că în cultura chineză, nu este un fapt comun ca personalul să dea glas în mod deschis nevoilor și nemulțumirilor lor. Mulți chinezi sunt conștienți de importanța rangului și cred că dacă ei își exprimă nemulțumirea, ei provoacă (sfidează de fapt) autoritatea. Yin (2003) atunci când a fost intervievat de Rețeaua social profesională de valoare a Chinei a explicat de asemenea cultura chineză a aserțiunii „dacă nu te implică, nu este treaba ta”. În acest caz, supervizorii cu mintea deschisă sunt solicitați să încurajeze un feed back (răspuns sau reacție la stimul) al personalului și să creeze mai multe canale informale precum activități sociale pentru a culege comentarii și sugestii.

Gândirea sistemelor

„Gândirea sistemelor” a lui Senge ca disciplină este un cadru conceptual. El furnizează căi de înțelegere pentru a pricepe chestiuni practice de afaceri (business). „Gândirea sistemelor” integrează toate celelalte discipline. Pentru a dezvolta mai departe simțul pentru gândirea sistemelor, unele referințe bune pot fi găsite în literatură. Precum sunt „echipele de cercetare” ale lui Martin (1999) și „întâlnirile de sensibilizare” (sensing meetings) ale lui Pieter și Young (2000). Ei demonstrează cum grupurile mai mici de personal pot fi utile. În mod similar, biblioteca poate stabili un grup de cercetare/lucru care constă în profesioniști din linia întâi sau manageri de linie inter-departamentali. Deoarece ei lucrează la nivel fundamental (de bază), ei ar trebui să înțeleagă mai bine care sunt nevoile majorității. Acești membri pot privi/se pot uita la organizație ca la o structură unificată și discută și identifică domeniile unde majoritatea personalului ar primi bine schimbări și ar genera noi idei asupra a ce și cum schimbările pot fi executate aliniindu-ne cu scopurile instituționale.

Concluzii

În noua eră a informației și în lumea electronică a secolului al XXI-lea, bibliotecile se confruntă cu un mediu ambient în schimbare fără precedent. Pentru ca o organizație să fie capabilă să supraviețuiască într-un mediu inconjurător aflat într-o continuă schimbare, ea are nevoie de un element de instruire care o va face capabilă să se adapteze la orice rapidă rată de schimbare. AB sunt resursele cheie ale bibliotecii. Este semnificativ pentru ei să învețe și să se dezvolte deoarece ei joacă un rol crucial în bibliotecă. Dyckman (1992) cu mai mult de un deceniu în urmă a pretins că „AB sunt deja o componentă crucială a bibliotecilor. Orișicum, ei sunt adeseori neglijați ori trecuți cu vederea, sub-salarizați, și neapreciați, iar o aprovizionare constantă de înlocuitori este considerată asigurată”(p. 77). În Hong Kong, situația pare să nu fie atât de extremă, fiindcă responsabilitatea unor bibliotecari profesioniști a fost transferată către AB, iar instruirea și dezvoltarea acestui grup de personal aliat (auxiliar) merită mai multă atenție.

După cum este menționat de Cihak și Monroe (2003), eliberarea personalului de sprijin al bibliotecii este calea simplă de a crește eficiența globală, serviciul pentru clienți și satisfacția clienților. Un personal emancipat va cauza îmbunătățirea proceselor bibliotecii, ca serviciul de clienți să expandeze, iar creșterea și dezvoltarea individuală să ia avânt (p. 12). Oricum, este important de notat antrenarea para-profesioniștilor (Mozenter, Sanders și Bellamy, 2003).

De fapt, antrenamentul para-profesionist este necesar nu numai ca să înalțe cunoașterea și abilitățile de AB pentru a împărți cantitățile crescute de muncă, dar și să creeze un canal pentru antrenament ulterior și să-l urce spre o mai bună perspectivă de carieră. După cum au susținut Cihak și Monroe (2003), „oricine vrea să lucreze într-o organizație care prețuiește talentul individual. Liderii bibliotecii pot servi drept „cercetași de talente” combinând talentul individual sau puterea individului cu oportunitățile bibliotecii și provocările care trebuiesc înfruntate” (p. 13).

Organizația de învățare este proclamată a fi cea mai eficientă organizație care să se confrunte cu schimbările și inovațiile. Pentru a crea un sistem de instruire mai eficiente, sustenabil și orientat spre personal pentru a facilita dezvoltarea profesională a personalului bibliotecii, abordarea instruirii situaționale este recomandată bibliotecii. Este esențial pentru bibliotecă să facă cunoscut personalului foarte clare scopuri organizaționale, să ia în considerație nevoile individuale de învățare și să utilizeze ambientul autentic pentru instruirea personalului.

Traducere de dr. Tudor IONESCU

Conferința Internațională a Trainerilor Bibliotecari, Sinaia 2011

Marilena CHIRIȚĂ,
Biblioteca Metropolitană București

În perioada 7-9 decembrie, la Sinaia, a avut loc *Conferința Internațională a Trainerilor Bibliotecari*. Evenimentul s-a remarcat, atât prin numărul mare al participanților (bibliotecari traineri din bibliotecile publice românești, colegi din programul Global Libraries din Polonia, Bulgaria, Ucraina, Lituania și Botswana, traineri de la IREX și Fundația EOS), cât și, mai ales, prin calitatea programului și metodelor propuse, evident, motiv de satisfacție pentru organizatori, pentru cei care s-au implicat în mod deosebit: IREX România.

În discursul de deschidere a Conferinței, Camelia Crișan, Training Manager la IREX a prezentat Raportul de activitate pentru anul 2011. La acest moment Biblionet în România poate afirma că și-a respectat promisiunile față de finanțator. Ceea ce în urmă cu aproape trei ani părea o mare provocare, acum este realizare: 41 de centre de formare funcționale, 95 de bibliotecari traineri și aproape 1500 de bibliotecari locali formați în tehnologia informației și bazele serviciilor noi de bibliotecă.

Un prilej de cunoaștere reciprocă, de dezvoltare profesională și de împărtășire a bunelor practici, dar și a problemelor pe care le-au întâmpinat, s-au dovedit a fi prezentările trainerilor din Polonia (<http://www.biblioteki.org/en/>), Bulgaria (<http://www.glbulgaria.bg/en/>), Botswana (<http://www.sesigo.org/bw/>), Lituania și Ucraina (<http://www.bibliomist.org/en/>).

În același context, al dorinței de a împărtăși din propria experiență și de a învăța lucruri noi, au urmat 6 sesiuni de *Speed Training*¹ (*Marketing Educațional* - Monica Cosac, Vâlcea; *Promovare prin web 2.0* - Eduard Fișcă, Argeș; *Povestirea digitală* - Maria Ciobanu, Vâlcea; *Accesarea fondurilor europene* - Mariana Angheluță, Gorj; *Rolul energizărilor în trening* - Ovidiu Petre Ana, IREX; *Cum stimulam interactivitatea în trening* - Nicu Scoruș, IREX) și prezentările de învățare interactivă: *Instrumente Google* - Monica Cosac, BJ Antim Ivireanul, Râmnic Vâlcea; *Poveștile orașului* - Diana Lacățușu, BJ Christian Tell, Tg. Jiu; *Curs de bune maniere* - Dorina Litra și Panait Ionela, BJ Dnicu Gulescu, Pitești; *Transformare prin training* - Marilena Chiriță și Florentina Dobrogeanu-Ipsilante, B Metropolitană București; *Platforma gratuită e-learning* - Marius Stoica, BJ A.D. Xenopol, Arad; *Puterea subtitrării* - Cosmin Angheloni, IREX, București; *Cum să îți găsești o carte de muncă* - Mia Dudesu, BJ Octavian Goga, Cluj; *IT pentru pompieri* - Maria Demble BJ I.S. Bădescu, Zalău; *Realizări și perspective ale Centrului de Formare* - Camelia Dunaev și Marian Drucea, BJ Panait Cerna, Tulcea; *Realizări și perspective ale Centrului de Formare* - Angela Stan și Iulia Irimia, BJ V. Voiculescu, Buzău; *Centrul de formare – 3 motive pentru a exista: învață, descoperă, împărtășește!* - Margareta Tătăruș și Nicoleta Opreșan, BJ Duiliu Zamfirescu, Focșani; *Realizări și perspective ale Centrului de Formare* - Liliana Stamate și Manuela Dinică, BJ Ioan N. Roman, Constanta; *Curs de prim ajutor* - Diana Ghiorgheș, BJ Gheorghe Asachi, Iași; *Bibliomarket* - Bogdan Ghiurco, BJ Gheorghe Asachi, Iași; *Dezvoltarea serviciilor de bibliotecă* - Crina Ifrim, BJ Costache Sturdza, Bacău; *IT pentru bibliotecari* - Mihaela Mereuță, BJ G.T. Kirileanu, Piatra Neamț; *Cursuri de engleza pentru pici* - Magdalena Pătrașcu, BJ I. Minulescu, Slatina; *Facilitare comunitară: o șansa pentru comunitate* - Ramona Șinca IREX, Vâlcea.

A doua zi a conferinței a fost destinată mult așteptatului moment al prezentărilor realizate prin metoda Pecha-Kucha². Astfel, în 20 de slide-uri și doar 7 minute, colegii noștri și-au prezentat cursurile proprii, rezultat al muncii în echipa regională: zona Centru - *DACIA - Dezvoltarea Abilităților de Comunicare Instituțională Aplicată*; zona Sud-Est - *IT pentru vârstnici*; zona Vest - *Primii pași în carieră - Construirea imaginii on și off-line*; zona Nord-Vest - *Metoda PRTSC - Ca să înțeleg mai ușor!*; zona Sud-Vest - *BIBLIOSCOPE - Marketingul misiunii de bibliotecă*, iar în Nord-Est - *cursul IT pentru seniori*.

A urmat sesiunea de unconference³ unde s-a participat grupat, conform interesului pentru temele propuse de bibliotecari: *Atitudine și lucru în echipa în bibliotecă*, *Web 2.0, Cum aducem publicul în bibliotecă?*, *Ce se întâmplă după Biblionet cu munca formatorilor?*, *Antreprenoriat cultural, Finanțări private și proiecte europene, Biblioterapie, Incluziune IT și altele*.

La sfârșitul celor două zile de maximă încărcătură profesională, dar și personală, toți participanții au fost de acord că este timpul să ne asigurăm că vasta investiție făcută în dimensiunea de formare va avea șanse pentru a se menține. Pentru ca ideile de sustenabilitate să fie bine articulate s-a luat inițiativa creării *Grupului de Lucru pe Training*. Activitatea celor 14 bibliotecari traineri din Grup (Anca Vasilescu – Sibiu, Ramona Mărginean – Alba, Eduard Fișcă – Argeș, Marlene Angheluță – Gorj, Maria Demble – Sălaj, Paul Zoț – Bihor, Crina Ifrim – Bacău, Mihaela Mereuță – Neamț, Marilena Chiriță – București, Loredana Stanciu – Prahova, Margareta Tătăruș – Vrancea, Liliana Stamate – Constanța, Marius Stoica – Arad, Mariana Marian – Hunedoara) va implica, printre altele, și input pentru creionarea modului în care se vor desfășura activitățile viitoare în program pentru atingerea sustenabilității, realizarea unor materiale, broșuri, ghiduri, muncă voluntară, participarea la întâlniri de lucru, dezvoltarea profesională și largirea competențelor de management al proceselor de trening, însușirea unor competențe de consultanță organizațională, identificarea unor direcții strategice, noi, de formare atât pentru bibliotecari, cât și pentru publicul larg, alte activități semnificative pentru dezvoltarea trainerilor bibliotecari ca profesioniști ai rețelei de biblioteci publice din România.

Într-o atmosferă plină de satisfacția lucrului bine făcut, toți cei prezenți și-au luat rămas bun exprimându-și totodată nerăbdarea de a participa și la conferința din anul următor.

Note:

- <http://trainersconference.files.wordpress.com/2011/11/descriere-speed-training.pdf>
- <http://trainersconference.files.wordpress.com/2011/11/descriere-metoda-pecha-kucha.pdf>
- <http://trainersconference.files.wordpress.com/2011/11/ghid-unconference-conferinta-nationala.pdf>

biblionet
www.biblionet.ro

tehnologie dezvoltare personala obiective trainer raport metode de formare fonduri europene viziune coaching analiza formator livrare evaluare training facilitare

CONFERINTA INTERNATIONALA A TRAINERILOR BIBLIOTECARI

creativitate web 2.0 design curs public tinta formare oportunitati

**8-9 Decembrie 2011
SINAIA**

Unirea Principatelor Române din 1859, aniversată la Chișinău

Dr. Ion CONSTANTIN,
istoric

În organizarea Asociației Istoricilor din Republica Moldova, a Institutului de Istorie, Stat și Drept al Academiei de Științe a Moldovei, a Mișcării Civice «Anul 1812» și Muzeului Național de Arheologie și Istorie a Moldovei, în ziua de 24 ianuarie 2012, la Chișinău, a avut loc conferința științifică *Unirea Principatelor Române din 1859: context istoric și semnificații actuale*, la care au luat parte istorici și oameni de cultură din Republica Moldova și România. Biblioteca Metropolitană București a fost, cu acest prilej, invitata de onoare a manifestării.

Au adresat mesaje de salut : Gheorghe Postică, vice-ministru al Culturii al Republicii Moldova; Marius Lazurcă, ambasador extraordinar și plenipotențiar al României în Republica Moldova; Eugen Sava, dr. hab. în istorie, director al Muzeului Național de Arheologie și Istorie a Moldovei; Gheorghe Cojocaru, conf. univ. dr., director al Institutului de Istorie, Stat și Drept (IISD); Constantin Tănase, redactor-șef al ziarului „Timpul de dimineață”; acad. Nicolae Dabija, redactor-șef al săptămânalului „literatura și Arta”, președinte al Forului Democrat al Românilor din Moldova; Valeriu Matei, scriitor, membru de onoare al Academiei Române. În continuare, au fost prezentate următoarele comunicări: Alexandru Moșanu, prof. univ. dr. hab., membru de onoare al Academiei Române – *Semnificații ale Unirii Principatelor Române din 24 ianuarie 1859*; Ion Varta, conf. univ. dr., IISD – *Chestiunea basarabeană în contextul Unirii Principatelor Române (1855-1859)*; Mihai Cimpoi, academician – *Mihai Eminescu și Unirea Principatelor*; Diana Ețco, cercetător științific superior dr., IISD – *Propagarea ideii unirii Principatelor Române*; Gheorghe Negru, conf. univ. dr., IISD – *Unirea Principatelor Române și dezvoltarea identității românești moderne în Basarabia*; Vasile Bahnaru, prof. univ. dr. hab., director al Institutului de Filologie al Academiei de Științe a Moldovei – *Unirea Principatelor – factor de accelerare a codificării limbii literare române*; Ion Negrei, cercetător științific, IISD - *Protestul lui Ioan Pelivan la centenarul răpirii Basarabiei de către Rusia țaristă (16 mai 1812-16 mai 1912)*; Vlad Mischevca, cercetător științific dr., IISD - *O acțiune inedită de protest împotriva jubilarii țariste la Chișinău în 1912*; Ion Constantin, cercetător științific dr., Biblioteca Metropolitană București – *Demersuri întreprinse de Pantelimon Halippa în perioada regimului comunist, pentru cauza Basarabiei*.

În cadrul aceleiași manifestări, a fost lansat volumul Ion Constantin, Ion Negrei, Gheorghe Negru, *Ioan Pelivan – părinte al mișcării naționale din Basarabia*, apărut la Editura Biblioteca Bucureștilor, în anul 2011. Prezentarea a fost făcută de conf. univ. dr. Eugenia Danu. Au vorbit autorii volumului și prof. Ileana Pelivan-Pițurescu și prof. Valeriu Pelivan, descendenți ai marelui patriot român Ioan Pelivan.

Au fost prezentate, de asemenea, cărți și reviste: *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist. Represiunea,*

vol. 1, A-E, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului-Academia Română, București, 2011 (prezentare: Ion Constantin); Revista „Destin Românesc”, 2011, nr. 3-4 (prezentare : Alex Cosmescu, redactor); *Revista de Istorie a Moldovei*, 2011, nr. 3-4 (prezentare: Constantin Ungureanu, cercetător științific coordonator, IISD).

În organizarea primăriei comunei Răzeni, raionul Ialoveni, a Asociației Istoricilor din Republica Moldova și a Mișcării Civice «Anul 1812», în ziua de 25 ianuarie 2012, s-au desfășurat în localitatea menționată manifestări ocazionate de împlini-

Aspecte de la manifestare

rea a 56 ani de la moartea lui Ioan Pelivan și conferirea numelui marelui luptător pentru cauza națională liceului teoretic din Răzeni, sub genericul *Ioan Pelivan - un răzenean care a făcut istorie*. După un parastas și o slujbă religioasă în memoria lui Ioan Pelivan la Biserica Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil, a urmat dezvelirea și sfințirea pietrei funerare la mormântul lui Ioniță Pelivan, ctitorul Bisericii menționate. În continuare s-au desfășurat activitățile ocazionate de conferirea numelui lui Ioan Pelivan liceului din localitate, în prezența ministrului Educației, Mihail Șleahțișchi, care a rostit un cuvânt de omagiere. A fost sfințit localul Liceului și s-a inaugurat expoziția foto-documentară *Ioan Pelivan, părinte al mișcării naționale din Basarabia*, iar apoi s-a desfășurat conferința științifică *Ioan Pelivan. O viață exemplară în slujba neamului*. În final a fost lansată lucrarea *Ioan Pelivan – părinte al mișcării naționale din Basarabia*, apărută la Editura Biblioteca Bucureștilor în anul 2011, având ca autori pe Ion Constantin, Ion Negrei și Gheorghe Negru.

La manifestare au luat parte elevii și profesorii Liceului teoretic Ioan Pelivan, oficialități de la instituțiile centrale și locale responsabile pentru învățământ din Republica Moldova, precum și reprezentanți ai mass media.

Conferințele Criterion, serie nouă. Tema: Mircea Vulcănescu

Continuăm seria nouă a *Conferințelor Criterion*, inițiate de Biblioteca Metropolitană și Asociația „Prietenii lui Mircea Eliade”, cu evocarea personalității lui Mircea Vulcănescu, un intelectual interbelic profund implicat în ceea ce s-ar numi *momentul spiritual românesc*. Păstrând proporțiile, putem încadra acest demers în ceea ce Asociația „Criterion” încerca să descifreze cu exact opt decenii în urmă, în 1932, în cadrul seriei intitulată „Idoli”, cu deosebirea că idolul nostru nu este un fals star public – chiar de anvergură internațională cum era *Lenin*, cel analizat de chiar Mircea Vulcănescu – ci o personalitate de cu totul altă factură, un intelectual român ce și-a asumat *deliberat* rolul de port-drapel al generației sale, pornind de la termenii sintetizați de însuși Nae Ionescu, mentorul recunoscut unanim al acestei grupări și anume: *realism, autohtonism, ortodoxie și monarhism*. Redăm, în continuare, fragmente din cuvântul inaugural al Conferinței.

Chiar dacă în demersul nostru nu avem întâietatea, o manifestare similară, dar având cu totul alți protagoniști, fiind găzduită cu aproximativ doi ani în urmă de Muzeul Țăranului Român, credem că Mircea Vulcănescu, o *personalitate comunicațională prin excelență*, cum îl definea editorul său cel mai asiduu, Marin Diaconu, merită cu prisosință acest efort, ce acoperă un gol de comunicare resimțit inclusiv de tânăra generație.

Prin tot ce a întreprins în plan public, a scris sau a acționat în viața socială, Mircea Vulcănescu *a comunicat* și, ca să parafrazăm oarecum un exeget al său, s-a comunicat pe sine. Așa se face că *gânditorul de tip enciclopedic* care a fost Mircea Vulcănescu și care era în stare oricând și în orice condiții să stea de vorbă ore în șir cu prietenii, dar și cu publicul, în cadrul Conferințelor Asociației „Criterion”, precum și la radio, la catedra universitară ori în spațiul public, este prezent astăzi în acest cadru generos, pus la dispoziție de Biblioteca Metropolitană, în primul rând ca *orator*, dar în egală măsură ca *filosof* și, printr-un nefericit concurs de împrejurări sociale, *de martir* ce a întruchipat simbolic suferințele generației sale.

Adept declarat și fidel al metodei de analiză promovată de profesorul și mentorul său Nae Ionescu, Mircea Vulcănescu *a introdus comunicarea filosofică* în limbajul publicistic curent, transformând *conferința*, sau după caz *articolul de gazetă* într-un gen publicistic *activ și puternic personalizat*.

Printr-un studiu riguros și consecvent, asociind principiile logicii clasice cu unele aspecte ale metodei fenomenologice, Mircea Vulcănescu a creat o operă vastă și variată în care viziunea filosofică este asociată unor aspecte sociologice, politologice și economice – domenii în care a excelat – oferind nu doar, ceea ce s-ar numi azi, *soluții*, cât mai ales o viziune unitară, consecventă și temeinic motivată.

Fără intenția de a răpi invitațiilor de azi plăcerea de a-și expune și dezvolta argumentele, voi constata, totuși, că a practica o filosofie autentică nu înseamnă neapărat a aborda teme universale, cât mai ales a interpreta aceste teme în funcție de specificul spiritualității locale, în cazul nostru, națională. Este ceea ce a încercat Mircea Vulcănescu și, odată cu el, grupul de scriitori și gânditori ce au constituit generic *tânăra generație* și cu care Mircea Vulcănescu a simțit nevoia să se declare solidar. Este deci momentul să reamintim că între 1932-1933 scriitorii precum Constantin Noica, Emil Cioran, Mircea Eliade, Petru Comarnescu, Dan Botta, Paul Sterian și, *cu voia dumneavoastră*, Mircea Vulcănescu au reușit să atragă atenția și să impună publicului bucureștean o nouă abordare de tip intelectual și spiritual a problemelor sociale de strictă actualitate. Constituți în Asociația „Criterion”, orientați de Nae Ionescu și încurajați de gruparea de la „Convorbiri literare”, avându-i în frunte pe „veteranul” Alexandru Tzigara-Samurcaș și pe alți intelectuali de prestigiu: Paul Zarifopol, Mircea Florian ș.a., tinerii scriitori ai acelor ani,

grupați în jurul lui Mircea Vulcănescu, „generaționiștii”, cum îi numește Marin Diaconu, au reușit prin revista „Criterion” (7 numere, octombrie 1934 – februarie 1935) să impună câteva *concepte* definitorii precum *generație, spiritualitate*, dar și un alt tip de a face presă, de la arhitectura propriu-zisă a sumarului la grafică și promovare. Este cazul să spunem aici că modelul „Criterion” va fi reluat cu același succes și de Constantin Noica atunci când a realizat cu Mircea Vulcănescu și Constantin Floru revista „Izvoare de filosofie”.

Revenind la Conferințele „Criterion”, vom semnala un fapt semnificativ: în octombrie 1932, Mircea Vulcănescu inaugurează seria Conferințelor cu ciclul „Idoli”, prima întâlnire fiind dedicată personalității și operei lui Lenin. Au susținut intervenții: Mircea Vulcănescu (despre teza leninistă), sociologul Henry Stahl (despre social-democrație), Mihail Polihroniade (despre teza tacticii politice), dar și gânditori de stânga precum Bellu Silber și Lucrețiu Pătrășcanu (lider al Partidului Comunist Român, aflat în ilegalitate). Creionând portretul liderului comunist și trasând subtile distincții, la nivel conceptual, între termenul de *idol* și cel de *mit*, Mircea Vulcănescu constată că, la nivel teoretic, în leninism critica „nu înseamnă altceva decât întrebuițarea metodei pentru relansarea teoriei”. (Vă recomand, în acest sens, lectura integrală a Conferinței, publicată de Marin Diaconu în vol. *De la Nae Ionescu la Criterion*, Ed. Humanitas, 2003)

Prin această intervenție Mircea Vulcănescu intră în vizorul Legației U.R.S.S. la București care, la 19 octombrie 1941, îi întocmește chiar o *Fișă personală* (interceptată de Serviciul Special de Informații Român – SSI – și publicată în volumul *Documente SSI despre viața politică din România*, Ed. Institutului național pentru studiul totalitarismului, 2005). Subliniez din acest document următorul pasaj: „În actualul său post – director general al Secției Datoriilor Publice, numit de generalul Antonescu, n.n. – Mircea Vulcănescu este un mare specialist, după afirmațiile sferelor financiare din București”. Mai mult, se continuă: „Domnul Mircea Vulcănescu n-a făcut niciodată politică... stabilindu-se că are o reputație de om independent”. Mai cităm: „Este un funcționar de carieră, toată activitatea sa fiind desfășurată în domeniul financiar, unde a realizat în practică cunoștințele sale.”

Ce legătură există între Conferința despre Lenin, cariera publică a lui Mircea Vulcănescu și sfârșitul său tragic, în închisoarea de la Aiud, ține de domeniul speculațiilor.

Condamnat în 1947, printr-o sentință *definitivă*, la 8 ani de temniță grea pentru infracțiunea de *crime împotriva umanității*, se stinge din viață la 29 octombrie 1952, după îndelungi suferințe fizice și morale. Avea 48 de ani (născut la 3 martie 1904, București) și scriese *Dimensiunea românească a existenței* (1943).

Restul e istorie... (M.N.)

Un proiect neîmplinit al maestrului I.L. CARAGIALE: revista literară: *Momente libere*

Dr. Vera MOLEA,
Biblioteca Metropolitană București

În urmă cu peste 100 de ani lua ființă, la îndemnul lui Alexandru Davila și sub direcția lui N.D. Cocea, una dintre cele mai importante reviste dedicată cu precădere teatrului. Este vorba de *Rampa*. În paginile acestei extraordinare publicații cercetătorul întâlnește cronici teatrale, plastice și literare; întâmplări, interviuri, portrete de artiști și scriitori. În numărul din 27 septembrie 1912 ziaristul Leonard Paukerow ne-a lăsat consemnată o poveste adevărată despre ultimul proiect pe care I.L. Caragiale intenționase să-l deruleze în cadrul diasporei române din Ungaria: revista literară *Momente Libere*. Deși proiectul avea măreție și frumusețe, maestrul avea să constate cu durere că românilor le-a fost imposibil să se unească într-o idee.

După cum se știe, din 1904 I.L. Caragiale s-a „auto-exilat” la Berlin, dar din când în când mai „trăgea o fugă” prin România. Și cum trenul Berlin-București făcea „haltă” și la Budapesta, Caragiale profita de acest fapt și rămânea câteva zile în frumoasa capitală a Ungariei unde se întâlnea cu românii din diaspora. Așa a aflat el multe din păsurile și preocupările fraților de limbă și neam. Pe la sfârșitul anului 1910, I.L. Caragiale, într-unul din aceste popasuri, s-a întâlnit cu un grup de români, membrii ai Partidului Național Român, „filiala” din Ungaria. Aceștia, pentru a-și putea propaga ideile,

creaseră la Budapesta Institutul Tipografic „Poporul Român” și ziarul *Lupta*, ambele destinate diasporei române din Ungaria și „de pretutindeni”. În luna decembrie 1910 publicația *Lupta* a încetat să mai apară. Cum orice partid care se respectă are și un ziar propriu, acești români au hotărât să editeze o nouă publicație literară și ilustrată, intitulată provizoriu

Rampa, septembrie 1912

Momente libere, de-o calitate ireproșabilă din punct de vedere al conținutului și formei. În plus își propuseseră să fie foarte ieftină pentru a avea acces la ea cât mai mulți români, iar pentru ca succesul să fie garantat le trebuia girul unei personalități. Și cum Caragiale era adesea printre ei, nu s-au sfiit să-i ceară ajutorul. Cel care a dus tratativele cu maestrul a fost un anume Birăuțiu. Scrisoarea lui Caragiale din 2 ianuarie 1911 către Birăuțiu ne dezvăluie interesul maestrului pentru apariția acestei reviste:

„Stimate domnule Birăuțiu,

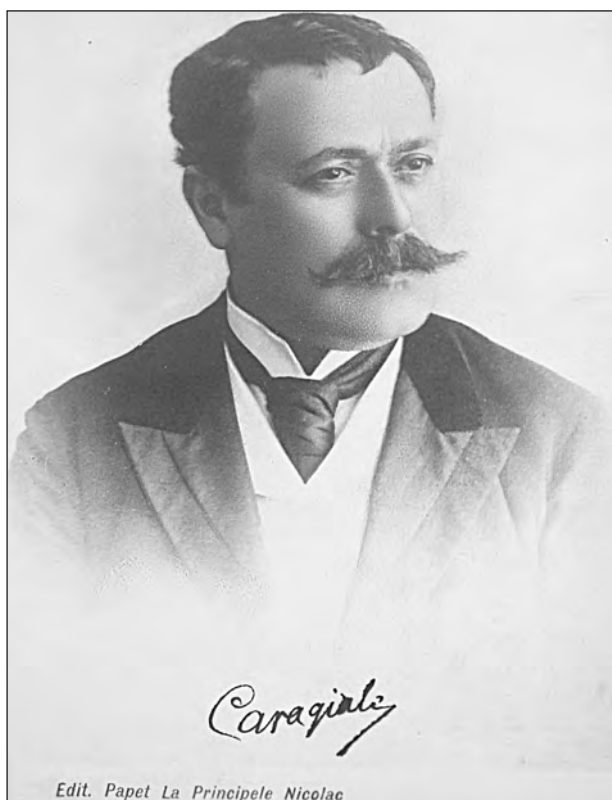
La scrisoarea în privința publicației literare săptămânale îți răspund că eu însumi, aflând despre încetarea ziarului politic, era să-ți propun o afacere de caracter pur literar știind că d-ta dispui de o tipografie bine instalată și de un mecanism administrativ bine organizat. Fiind însă că la vârsta mea trebuie să înțeleg bine răspunderea, ce treburi de acest fel aruncă asupra întreprinzătorului, și că, prin urmare ele nu pot fi pornite fără prealabilă bună socoteală – m-am gândit să-ți propun și sper că ai să primești să-ți dai osteneala să vii pe o zi, două la Berlin, unde să dezbatem îndelele împreună asupra unei afaceri, destul de serioase, după părerea mea, atât pentru mine cât și pentru dumneata, ca să merite puțină alergătură.

Eu astăzi, luni 2 ianuarie plec la Lipsca, unde rămân până miercuri, 4 ianuarie dimineața, așa că dacă poți și te hotărăști să vii trebuie să fixezi o zi după miercuri. Răspunde-mi, te rog, dacă și când trebuie să te aștept și până atunci primește salutările mele distinse,

Al dumatile prieten CARAGIALE.”
(*Rampa*, anul I, nr. 281, 27 sept. 1912)

*

La numai o săptămână de la primirea scrisorii, Birăuțiu s-a urcat în trenul cu destinația Berlin. Caragiale susținea apariția

unui hebdomadar, cu titlul *Momente Libere*, care trebuia să aibă un caracter literar, iar direcția să-i aparțină. Editarea urma să se facă la Tipografia „Poporul Român”, iar colaboratorii erau aleși de maestrul, lista cuprinzând pe: Coșbuc, Vlahuță, Delavrancea, Slavici, Brătescu-Voinești, Goga, Agârbiceanu, Șt. O. Iosif, dr. Vasile Lucaci, Horia Petra-Petrescu, Maria Cunțan, Vioara din Bihor și Hortense Pagubă. Pentru a se asigura de bunul mers al apariției revistei, Caragiale ceruse lui Birăuțiu să meargă la Budapesta să cerceteze terenul, apoi să completeze un chestionar.

Acest chestionar ar putea fi valabil și azi pentru cei care vor să înființeze o publicație, de aceea nu putem decât să vi-l facem cunoscut și dumneavoastră, cititorilor de-acum:

1. Câți sorți am avea de cititori în condițiunile vorbite?
2. Cât ar costa tiparul, hârtia, administrația, expediția pentru acest număr de exemplare?
3. Care ar fi câștigul datorit d-lui Birăuțiu pentru administrarea revistei?
4. În ce proporție s-ar împărți câștigul, după ce ar fi plătită și direcțiunea și redacția?
5. Să trimită o declarațiune Liviu Popescu și Leonard Paukerow (foștii redactori ai *Luptei*) dacă se angajează cu dragă inimă pentru a lucra la revistă, dacă vor să fie ucenici ca să-i scoată meșteri.
6. Să sondeze Liviu Popescu care băieți universitari români s-ar mai angaja la munca aceasta.

*

După aceste tratative Caragiale a trimis și un model de copertă. (vezi, foto) Dar cum românii adesea sunt aprigi în idei și delăsători în acțiune, răspunsul la chestionar nu a sosit prea repede, fapt pentru care Caragiale trimite din nou o misiune lui Birăuțiu:

„Stimate Domnule Birăuțiu,

Ce facem, rogu-te cu afacerea noastră? Aștept răspunsul la chestionarul propus. Spune-mi, te rog, o vorbă, fie oricum. Multe salutări. Caragiale.”

Într-un sfârșit Birăuțiu trimite răspunsurile la chestionar: un tiraj de 5 mii de exemplare, dintre care 3 mii trebuiau să fie vândute în România și 2 mii în Ardeal și Bucovina; prețul unei reviste trebuia să fie de 20 de bani, ca atare contau pe un câștig în jur 10 mii de coroane pe an. Despre deficit nu s-a mai vorbit, considerând că simpla apariție a numelui maestrului ar fi asigurat succesul revistei. Primind aceste date Caragiale s-a grăbit să răspundă:

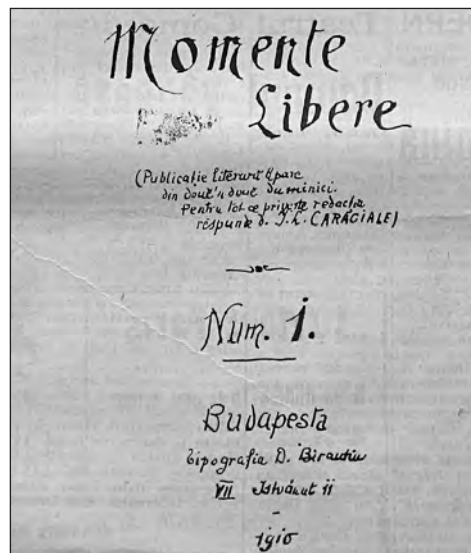
„Stimate Domnule Birăuțiu,

Mă grăbesc a-ți răspunde că, în principiu, suntem de acord, însă asupra multor puncte din programul propus de d-ta, sunt de deosebită părere. Deci, neputându-se, cum ți-am spus, lămurii toate amănunțele prin corespondență, voi veni la Budapesta să ne înțelegem prin viu grai. La dezbaterea noastră doresc să asiste și amicii Liviu și Paukerow. Astfel dar, te rog, potrivește d-ta ca așa ca marțea viitoare 31 ianuarie de la 10 jumate a.m. până la 1 d.a. și de la 2 jumate până la 6 jumate d.a. Să putem avea loc în biroul duminale pentru dezbateri. Eu sosesc marți dimineată la Westbahnhof, unde n-ar fi rău să mă aștepte cineva din partea duminale. (Mă voi coborî din vagonul de dormit). Rămân în Budapesta până a doua zi, miercuri seară, când la 11, 30 pornesc cu trenul expres spre București, unde trebuie să mă aflu neapărat joi seară. Dacă e vreo piedică la acest plan al meu, în privința întâlnirii noastre, te rog, telegrafiază-mi îndată, ca să știu să vin la întoarcerea din țară.

Cu toată stima rămân al duminale prieten, Caragiale.”

Numai că starea de efuziune a durat puțin, căci povestea acestui proiect s-a încheiat tipic „românește”. Maestrul, deplăsându-se la Budapeste, a constatat că în sânul fruntașilor politici români și mai ales în cel al Partidului Național Român exista o dezbinare greu de suportat. Ca atare Caragiale a considerat că nu este momentul oportun să scoată aceasta revistă. Proiectul rămânea pentru altădată. Lăudabila intenție a maestrului a murit așa cum mor la noi toate ideile frumoase.

Notă: fotografiile ce ilustrează acest articol ne-au fost puse la dispoziție de autoare

Proiectul pentru coperta revistei

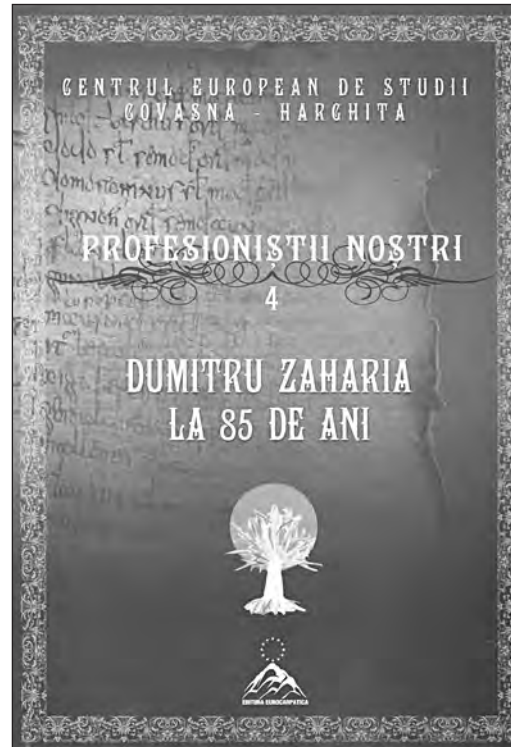
Istoricul și arhivistul Dumitru ZAHARIA, la 85 de ani: „Să prețuiești documentul”.

Centrul European de Studii Harghita-Covasna, în parteneriat cu Editura Eurocarpatica, a inițiat proiectul editorial *Profesioniștii noștri*, menit să valorifice opera unor specialiști din domeniul arhivistic, în special, dar cu răsunet în varii domenii ale vieții socio-culturale. Al 4-lea volum al seriei este dedicat istoricului Dumitru Zaharia, fost, timp de 22 de ani (1967-1989), director al Arhivelor Statului din Bacău.

Coordonatorii lucrării – dr. Ioan Lăcătușu și Vilică Munteanu – au dedicat lucrarea împlinirii, de către sărbătorit, a venerabilei vârste de 85 de ani. Născut la 16 decembrie 1926 pe meleaguri moldave, Dumitru Zaharia a absolvit Universitatea din Iași, specializarea istorie, după ce, urmare a Reformei învățământului din 1948, studiile clasice, la care se înscriesese inițial, au fost desființate. Repartizat ca profesor în fosta regiune Bacău, în 1951, predă, succesiv, istoria, dar și, la nevoie, limbile clasice (latina) și moderne (franceza și italiana), inițial la *Colonia de Copii* din localitatea Greci, apoi în Bacău, oraș unde se stabilește și în care își va desfășura activitatea de arhivist și director al instituției.

Dintr-o mărturie cu caracter personal (*Itinerar biobibliografic*, în vol. *Dumitru Zaharia la 85 de ani*, Sf. Gheorghe, Ed. Eurocarpatica, 2011, p. 81 și urm.) reținem preocuparea lui Dumitru Zaharia pentru cercetarea și valorificarea documentelor inedite, referitoare la români, păstrate inclusiv în arhivele străine pe care le-a cercetat. În acest sens, călătoriile de studii efectuate în Italia, începând cu 1967, i-au permis accesul atât la Biblioteca și Arhiva (secretă) a Vaticanului, cât și în alte instituții similare italiene, inclusiv la Biblioteca Statului Major al Armatei.

Dumitru Zaharia a avut acces la informații „de primă mână” privind situația românilor, în special a celor de rit ortodox, din Transilvania și cu deosebire a locuitorilor din Secuime. Studiind, de pildă, vasta operă, în mare parte inedită (în total, 167 de volume păstrate la Bologna) a contelui *Lodovigo Marsigli* (*Marsili*, după unele surse), care a fost responsabil cu întocmirea hărților pe baza cărora urmau a se purta tratativele de pace după bătălia de la Carlowitz (1699), istoricul român identifică structura etnică a locuitorilor din Curbura Carpaților. De altfel, însuși contele Marsigli a lăsat mărturie, în urma unei călătorii efectuate *personal* pe Valea Oituzului, până în zona Ghimeș, despre elementul *romănesc* autohton, ca și despre limba „romagnesca” vorbită de locuitori. Așadar, cu tot efortul trupelor imperiale, susținute de clerul catolic, „terra romana” din Carpați rămâne unitară, zădărniciind eforturile unor pseudo-istorici contemporani care țin cu tot dinadinsul să asocieze *ceangăii* de elementul etnic maghiar. De altfel, într-o lucrare fundamentală a sa, *Ceangăii, o ficțiune etnică* (București, 1996), apărută în limbile franceză, engleză, germană, italiană și spaniolă, Dumitru Zaharia *demontează* din punct de vedere științific teza originii maghiare a ceangăilor. Ideea este susținută și într-o serie de arti-

cole apărute după 1990, atât în presa locală cât și publicațiile de specialitate, în care se reiterează această teză. Semnalăm în acest sens studiile: *Catolicii din Moldova, români de secole* (*Cronica Episcopiei Hușilor*, 1998), *Șovinismul maghiar în secolul al XVII-lea* (idem, 1999) etc.

De asemenea, istoricul Dumitru Zaharia este autorul primelor relatări despre constituirea *Legiunii Române din Italia* (v. vol. *Contribuții documentare*, Cluj-Napoca, 2011). În revista „Ateneu” au apărut între 1964-2001 zeci de articole semnate de Dumitru Zaharia și dedicate problemei *originii ceangăilor*, la origine români catolicizați și care, așa cum îi arată și denumirea, *vorbeau rău ungurește* (v. art. *Munca de cercetare nu ține cont de ceas, orar și program*, op. cit., p. 141).

Volumul cuprinde, alături de obișnuitele texte aniversare, și un număr de 13 studii originale, aparținând unor sociologi, arhiviști și istorici contemporani, având ca temă relațiile interetnice, cu referire directă la românii din sud-estul Transilvaniei. Semnalăm remarcile profesorului Corneliu Mihai Lungu, *Actualitatea privind prelucrarea și gestionarea documentelor de arhivă din perioadele modernă și contemporană* (op. cit., p. 353). Ca o concluzie, constatăm că față de perioada medievală, cercetată cu sârg de Dumitru Zaharia, în bună parte în arhivele italiene, în prezent, la nivel arhivistic situația este schimbată, inclusiv în perspectiva asigurării arhivării electronice. Așadar, „înapoi la document”, dar nu oricum, ci printr-o valorificare superioară, inteligentă și activă, așa cum a procedat de-a lungul carierei sale prodigioase Dumitru Zaharia. (*Cronicar*)

ANIVERSĂRI

Dinu SĂRARU, la 80 de ani.

De la „glasul pământului”, la „Crimă pentru pământ”

Cu prilejul împlinirii vârstei de 80 de ani de către maestrul Dinu Săraru (n. 30 ianuarie 1932, com. Slătioara, jud. Vâlcea), Editura Biblioteca Bucureștilor a publicat un *album aniversar* (îngrijitor de ediție Simona Iliina, coperta reprezentând un portret original al sărbătoritului, aparținând lui Mircea Dumitrescu). Lansat în Sala Mircea Eliade a BMB, în prezența lui Dinu Săraru și a invitaților Domniei-sale – academicienii Răzvan Theodorescu și D. R. Popescu, istoricul literar Valeriu Râpeanu, actorul Costel Constantin, criticii Aureliu Goci și Nicolae Iliescu ș.a., amfitrion fiind directorul general al BMB, dr. Florin Rotaru – cartea pune în valoare avatarurile literare și publice ale lui Dinu Săraru, prezentat ca romancier, jurnalist și critic dramatic, manager cultural, inclusiv în câteva ipostaze *umane*. Succint, albumul cuprinde și o *biobibliografie*, în mare măsură perfectibilă.

Despre activitatea *publică* a lui Dinu Săraru, datele strict cronologice pot părea sărace. Autorul a intrat în presă prin concurs, ca reporter Radio, la 15 noiembrie 1950 și a părăsit ultima funcție publică, cea de director general al Teatrului Național din București, *prin demisie*, tot în noiembrie, dar în 2004. A ocupat funcții de prim plan la RadioTeleviziune ca și la cotidianul „Scânteia Tineretului” și la periodicele culturale „Secolul XX” și „Luceafărul”, totul culminând cu directoratul de la Teatrul Mic (1977-1990) și cel de la TNB, unde a ocupat, timp de 3 ani (2001-2004), fotoliul deținut cândva de I. L. Caragiale – idolul său literar – dar și de Al. Davilla, Liviu Rebreanu sau Zaharia Stancu. După 1990, conduce, cu intermitențe, cotidienele „Univers românesc” (1993-1994) și „Cronica română” (2004-2010), iar din 1998 revistele proprii „Renașterea civilizației rurale românești”, apoi „Clipa”.

Tot după 1990, prin Fundația Națională pentru Civilizație Rurală „Niște țărani” restaurează biserica din Vioești - Slătioara și înzestrează Centrul Cultural din localitatea natală.

Este Cavaler al Ordinului „Steaua României”, deținător al Premiului „Ion Creangă” al Academiei Române pentru romanul *Niște țărani*, al Medaliei „Sankt Petersburg 300”, ca și al Medaliei de Aur a Academiei Oamenilor de Știință din România (de două ori), instituție al cărui membru este. Deține peste 100 de premii, diplome și medalii culturale, literare și sociale.

Debutază publicistic în 1966 cu volumul *Teatrul românesc și interpretări contemporane*, apoi, în 1978, la îndemnul lui Adrian Păunescu, publică, inițial sub formă de *serial*, în revista „Flacăra”, apoi în volum separat, romanul *Niște țărani*, creație originală în care împletește *ficțiunea* cu *reportajul și documentul*. Este momentul său de triumf literar, cartea

Dinu Săraru într-o ipostază caracteristică: în „laboratorul” de lucru

cunoscând, până în 1989, patru ediții, iar după 1990 alte trei (inclusiv una la Chișinău, în 2002). În 1996 publică, la Editura Pro, *Trilogia țărănească*, ce include, alături de *Niște țărani*, și romanele *Iarba vântului* și *Crimă pentru pământ*, cu totul „un veritabil ciclu cristic prin care literatura română slujește evanghelia ioanică a luminii în fața răscolirii întunericului de afară” (Ilie Bădescu, *Tragic, mitic, magic*, op. cit., p. 50).

Alte volume: *Ciocoii noi cu bodyguard* (Ed. RAO, 2004) și *Ultimul bal la Șarpele Roșu* (Adevărul Holding, 2011).

A scris scenariul a 5 filme de succes (*Clipa*, *Vânătoarea de vulpi* – 1981, regia Mircea Daneliuc etc.), cel mai recent fiind *Ticăloșii* (2007, regia Șerban Marinescu) și al scenariului dramatic *Crimă pentru pământ* (2002, regia Grigore Gonța, reprezentat la TNB).

Este prezent în *Dicționarul scriitorilor români* (4 vol., Ed. Albatros, 2002) și în *O istorie a literaturii române, de la origini până în prezent* de Ion Rotaru (Ed. Tempus, 2006), precum și în *Enciclopedia Universală Britannica* (Ed. Litera Internațional, 2010).

Scriitor plurivalent, înzestrat cu darul povestirii, subtil cunoscător al realităților românești, inclusiv a ceea ce s-ar numi „codul expresiei țărănești”, Dinu Săraru este autorul celei mai complexe panorame a lumii țărănești postbelice. Creația sa narativă, amestec de realism, pitoresc și transcendență, este salvată de un suflu tragic, aproape epeic. Exersat în subtilitățile romanului *politic* încă de la *Clipa* (Ed. Eminescu, 1976) și *Dragostea și revoluția* (Ed. Eminescu, 1989), Dinu Săraru recidivează după 1990, oferind, în special prin romanul *Ultimul bal la Șarpele Roșu*, tabloul inversat al unei societăți lipsite total

de simț moral, gata să pervertească chiar și conceptele pentru care s-a născut. Imaginea vieții publice este hiperbolizată, sub forma unui bâlci demagogic în care realitatea este distorsionată precum *banda lui Mobius* (Aureliu Goci, *Carnavalul politic între baricadă și celălalt popor*, op. cit., p. 116). Desprins din stirpea lui Liviu Rebreanu, dar utilizând cu succes și fraza rafinată a lui Eugen Barbu, romancierul surprinde tipologii general-umane, oferind totodată și *verdicte*, subtil camuflete sub suflul auctorial. „Ultimul țăran” al literaturii noastre își privește detașat amurgul. (*Redacția B.B.*)

Confesiuni ...

Deși veneam de la țară, de la Slătioara, am descoperit țăranul la București, pe Calea Victoriei, la șaptesprezece ani, într-o dimineață ploioasă de toamnă târzie, igrasioasă, cu burțile norilor atârnând peste oraș ca niște ugere vinete, slăbănoage, când, trecând prin fața Palatului Regal al lui Carol al II-lea, în care fusesem exact cu un an înainte, imediat după abdicarea lui Mihai I al României, tocmai retrăisem uimirea ce mă cuprinsese atunci, urcând somptuoasa scară de marmură, ducând în Sala tronului, scaldată într-o lumină orbitoare pentru mine și în risipa de aur ce poleia stucaturile și tavanul întreg și tot ce vedeam eu, și mi se părea mie, scaldat numai în aur

Lucrare editată de Biblioteca Bucureștilor

Împliniri din perioada directoratului la Teatrul Național din București (aici, cu afișul piesei “O scrisoare pierdută”)

și, cu amintirea asta în minte, m-am trezit, dincolo de Palat, cu fruntea lipită de sticla rece ca gheața a vitrinei librăriei de lângă Biserica boierilor Crețulești în ochi, acum, cu picioarele desculțe ale unui adolescent ca și mine, ieșind din niște pantaloni, ca și ai mei, de dimie

săină, țesută în război de fina Anica din deal, de la Turicești, și pantalonii legați cu bertelii albe, de pânză, deasupra glesnelor și picioarele cu talpa înfiptă zdravăn în țărâna arăturii, cu degetele rășchirate, și picioarele desculțe [...] și, exact în clipa aceea, vă mărturisesc azi, mi-au venit în minte țăranii mei de la Slătioara, în mijlocul cărora mă născusem și crescusem și din care și eu făceam parte cu tot sufletul, fără să-i fi văzut, până atunci, și recunoscut în fiița lor istorică unică, clasa socială. Așa am avut pentru prima dată sentimentul identității lor și a mea, firește, sentiment pe care îl am și acum: o lume, care azi, însă, **nu mai există, din nefericire**, pentru că țăranii pe care i-am iubit eu și pe care aveam să îi descriu eu, cu gândul neconținut la ei din clipa aceea, nu mai există!

Dinu Săraru - Confesiuni [roștite la împlinirea vârstei de 80 de ani, în cadrul Adunării Solemne a Academiei Oamenilor de Știință din România]

ORIZONTURI

Ziua Culturii Naționale – Mihai EMINESCU

Instituită prin lege în 2010, data de 15 ianuarie, Ziua Culturii Naționale, numită în subsidiar și Ziua Mihai Eminescu, vine să umple nu doar un gol legislativ – ca multe altele și această lege riscă, prin exces, să devină mai degrabă o obligație formală decât o *sărbătoare*, în adevăratul sens, a culturii și spiritualității românești – cât mai ales să evidențieze o realitate istorică: dacă Italia sărbătorește Ziua lui Dante, Spania pe cea a lui Cervantes, ori Portugalia pe Camoes, și noi, românii, ne mândrim cu un astfel de geniu trans-cultural.

Simbolic sau nu, Ziua Culturii Române coincide cu ziua *oficială* de naștere a poetului național, deși, paradoxal, tocmai numele său lipsește din cuprinsul legii. Așadar, cu sau fără Eminescu, de Ziua Culturii, avem parte, deopotrivă, de „exerciții de admirație”, dar și de contestări extreme la adresa poetului sub pecetea căruia stă această zi. Or, după cum remarca profesorul și eminescologul Nae Georgescu, la noi nimeni nu e *amendat* fiindcă nu-l știe îndeajuns pe Eminescu, dar nici răsplătit pentru prea multă dăruire. Este, așadar, o lege mai degrabă *decorativă*, după fericita expresie a aceluiași Nae Georgescu, dar cu atât mai necesară cu cât are meritul de a-l scoate pe Eminescu din „zona idolatriei festiviste” și a-l reda, pe cât posibil, publicului larg.

Între manifestările ce au marcat, pe plan intern, Ziua Culturii Naționale, semnalăm *Festivalul Internațional Eminescu*, ediția a 21-a, ce a reunit, la Drobeta Turnu-Severin, în zilele de 13-14 ianuarie a.c., scriitori din toate zonele țării, inclusiv din Serbia. Între invitații Consiliului Județean Mehedinți și ai primăriilor orașelor Drobeta Turnu-Severin, Orșova și, respectiv, Herculane, semnalăm pe colegul nostru, poetul Emil Lungeanu, ca și pe poeta Paula Romanescu, alături de acad. Gheorghe Păun, redactorul șef al publicației „Curtea de la Argeș”. Bogatul program cultural, derulat pe parcursul a două zile, a inclus și acordarea Premiului de poezie. Juriul alcătuit din acad. Mihai Cimpoi și scriitorii Gheorghe Păun, Paula Romanescu, Vasile Barta ș.a. a răsplătit astfel cu un premiu special întreaga activitate literară a poetului și prozatorului Emil Lungeanu.

*

Fundația Internațională „Mihai Eminescu” a editat, în prag de ianuarie, Antologia *Remember Mihai Eminescu* (anul IV, nr. 10, 2012), dedicată marelui poet. Remarcăm desenul copertei (*foto, centru*), esențializat, profund spiritual, purtând marca lui Mircia Dumitrescu și indicând chipul unui Eminescu matur, sever și impersonal, privindu-ne de dincolo de timp pe sub streășina sprâncenelor. Cuprinzând texte vechi și noi, de și despre Eminescu, antologia poartă marca de spiritualitate a președintelui Fundației, Dan Toma Dulciu: „Simțim și vedem cu amărăciune cum potrivnicii de azi ai lui Mihai Eminescu se încuibăresc precum mălura în holdele câmpului. Dar va veni o vreme când secerătorii vor ști să aleagă neghina din grâu, alungând în patru zări pleava netrebnică. Celor care nu se resemnează [...] *Remember Eminescu* le este părtaș, reazem și speranță.”

Din bogatul sumar semnalăm câteva texte „clasice”, mai puțin frecventate și chiar (ne)cunoscute de către exegeții eminescieni, precum mărturiile lui C. Meissner, Sofia Ștefanovici, Al. Obedenaru, dar și interpretări mai „noi”, datorate lui Simion Mehedinți, D. Caracostea, până la I. D. Balan sau, într-o originală „rescriere” lirică, Paula Romanescu.

*

Președinte al Fundației Internaționale „Mihai Eminescu”, inițiator al proiectului *Muzeul Virtual Mihai Eminescu*, autor

al unor studii despre viața și opera poetului, filologul Dan Toma Dulciu aduce în prim plan unele informații biografice inedite, având ca punct de plecare o fotografie, un film sau un obiect de arhivă ce a aparținut sau a avut legătură cu Mihai Eminescu. Ideea autorului cărții *Eminescu și diplomația* (Editura Universitară, 2008) este aceea că poetul era suficient de *inițiat* în tainele diplomației, astfel încât gestul său de la 28 iunie 1883, ce marchează „începutul sfârșitului”, reprezintă și un semnal politic către reprezentanții puterilor străine, ce erau astfel atenționați asupra ingerințelor Vienei și ale Berlinului față de năzuința de unificare a românilor.

Tot Dan Toma Dulciu este și autorul tezei că au existat mai multe fotografii cu chipul lui Eminescu decât cele patru „ofi-

cială”. Astfel este citat istoricul Augustin Z. N. Pop care informează, preluând o mărturie a lui Slavici, anume că în albumul personal al Veronicăi Micle se mai afla o fotografie inedită, datând din aprilie 1888, despre care nu se mai cunosc astăzi amănunte. Ultima dată, fotografia este menționată în anul 1894, când Slavici confirmă că ar fi primit-o de la fiica poetei, Veronica Gruber.

Rămâne ca istoriografia viitoare să scoată la lumină noi date inedite despre Eminescu. Nu este o utopie, ci o speranță bazată pe realități. (*Cronicar*)

Taina scriitorilor pentru copii

Pavel LICĂ,
scriitor

Când am ajuns la Poarta Bucegilor, în orașul Bușteni, al cărui nume rezonază cu pădurea, am vizitat Casa memorială Cezar Petrescu m-am întrebat de ce oare acest Honore de Balzac al literaturii române, se va fi aplecat și asupra universului copilăriei, scriind minunatul *Fram, ursul polar* și alte cărți care ne-au fermecat zorii vieții? Mi-am pus întrebarea nu fără motiv, întrucât George Călinescu în a „Istoria...” sa n-a vibrat, precum n-o fac nici alți critici din zilele noastre, la acest gen de literatură, spunând despre *Fram...* că „*de va fi plăcut cumva copiilor, nu e o scriere de interes artistic. În locul aventurii autorul cultivă sentimentalismul*”. Apoi criticul argumentează succint, referindu-se la nostalgia ursului după locurile natale și dezamăgirea lui când le regăsește, ceea ce-l determină să se reîntoarcă la circ.

Cu toată genialitatea acestui munte al criticii literare, eu, un smerit autor de poezii pentru lăstarele vieții, îndrăznesc a spune că George Călinescu, neînțelegând sufletul copiilor (poate pentru că, după știința mea n-a fost binecuvântat cu urmași), n-a avut nici răbdarea să analizeze cu atenție scrierea lui Cezar Petrescu. Puterea de receptare și interesul unui copil pentru o operă literară sunt indisolubil legate de arta cu care autorul îi transmite mesajul său, iar cine subestimează simțul artistic al unui copil, se înșeală. În opinia mea acest simț e un dat, precum talentul, Dumnezeu ni-l dăruiește odată cu venirea pe lume pentru a înțelege și a vibra la tot ce a creat El prin Cuvânt. Noroc că autorii nu prea iau în seamă părerile criticilor și urmează tainicul îndemn al Duhului care se coboară asupra lor, dându-le acea inefabilă stare de grație prin care, lucru deloc ușor, scriu pentru copii.

Și revin la întrebarea care m-a bântuit cum spuneam la început, adică de ce marii autori nu s-au sfiit a aborda acest spațiu de inspirație și am găsit răspunsul tot într-o creație literară, anume într-o Ceahlăului literaturii române – Mihail Sadoveanu.

Înainte însă de a face vorbire despre ea, fie-mi îngăduit un scurt suspans, pentru a puncta unele similitudini sau chiar coincidențe între Cezar Petrescu și Mihail Sadoveanu. Amândoi s-au născut în Moldova, primul pe lângă Cotnari, al doilea în Pașcani, din mame moldovence și tați olteni.

Amândoi au venit pe lume la sfârșitul veacului XIX, Sadoveanu în 1880, Cezar Petrescu în 1892 și ne-au părăsit în același an – 1961. Amândoi, aduși de valorile vieții în Muntenia, au scris enorm, autorul lui *Fram* circa 70 de volume, Sadoveanu cam 100. Și, în fine, amândoi au creat pentru copii opere inegalabile precum *Dumbrava minunată* sau *Fram, ursul polar*; ca să le amintesc doar pe acestea care au fost și ecranizate.

Dintre cei doi însă doar Sadoveanu face mărturisirea scrisă care mi-a dat răspunsul la întrebare. Anume că, în anii copilăriei, dascălul său – domnul Busuioc, numit într-o povestire-scrioare din 1907 *Domnul Trandafir* – i-a deschis porțile cunoașterii și dragostea pentru literatură. „*Prin domnul Busuioc am cunoscut pe Creangă și am învățat punctuația*” – va spune Sadoveanu. A cunoscut, așadar, izvorul poveștii, frumusețea literaturii inspirate din vârsta nevinovăției. Și observați, vă rog, metamorfoza numelui din Busuioc în Trandafir.

Se spune că busuiocul a crescut pe crucea Mântuitorului,

după ce aceasta a fost acoperită de pământ. Datorită mirosului florilor sale, Sfânta împărăteasă Elena ar fi descoperit crucea în care busuiocul își înfipse rădăcinile. De aceea, zice-se, ramurile plantei cresc în formă de cruce. Iar trandafirul simbolizează iubirea, semnificație ne străină celui ce și-a iubit într-atât de mult dascălul încât să-l nemurească în literatură cu un asemenea nume propriu dar și cu un portret de o rară frumusețe: „*Când ne învăța cum să spunem poeziile eroice, vorbea tare și înălța în sus brațul drept; când cântam în cor, lovea diapazonul de colțul catedrei, îl ducea repede la urechea dreaptă și, încruntând pușin din sprâncene, dădea ușor tonul: laaa! Când trebuia, câteodată, sâmbăta după-amiaza, să ne cetească din poveștile lui Creangă, ne privea întâi blând, cu un zâmbet liniștit, ținând cartea la piept, în dreptul inimii și în bănci se făcea tăcere adâncă*”. Și mai spune Sadoveanu despre întâiul său dascăl ceva înălțător: „*Și ne da această învățătură nu pentru că trebuia și pentru că i se plătea, dar pentru că avea un prisos de bunătate în el și pentru că în acest suflet era ceva din credința și din curățenia unui apostol*”.

Iată dar răspunsul la întrebarea de ce marii sau mai puțin marii scriitori se apleacă asupra universului copilăriei: pentru că atunci când au fost copii, dascălii i-au învățat să deschidă porțile cunoașterii și frumuseții prin cuvântul scris. Și au fost fericiți și au vrut și vor la rândul-le să ofere prin creațiile lor aceleași daruri pe care alți dascăli, la fel de altruști ca domnul Trandafir, le vor revela copiilor.

Nu pot să nu mă înclin în fața truditorilor de la catedră care, mai ales acum în vremuri de criză, în ciuda lipsurilor materiale și a unor salarii de mizerie, rămân, precum domnul Trandafir, devotați misiunii lor.

Și-n amintirea învățătoarei care mi-a pus condeiul în mână în urmă cu 54 de ani, Constanța Voiculescu, îngăduiți-mi să-i cinstesc memoria cu poezia...

MEREU ÎN AMINTIRE

*Îți dăruiesc, învățătoarea mea,
O inimă deschisă în petale;
În vers o trec, să fie ca o stea
Crescută-n raza-nvățăturii tale.*

*Ți-o dăruiesc ca pe-un odor ales
În care-am strâns izvoarele din carte;
Cu șoapta lor sculptez într-un eres
Făptura ta s-o duc prin ani departe.*

*Dacă uitat-am primul găngurit
Și-ntâiul pas ce l-am făcut în viață,
Nu voi uita că-n slove m-ai sădit
Să cresc ca o lumină-n dimineață.*

*De-aceea-n rime inima-mi rodesc
Să se-plinească-n versuri pentru tine;
Iubită-nvățătoare-ți mulțumesc,
Eu plec dar tu vei fi mereu cu mine!*

Emirati wonderland - From the Bedouins of the desert to Burj Al Khalifa in only 40 years

*Dr. Marcela GANEA,
Artifex University of Bucharest*

Desert without boundaries and poor Bedouins searching for water and food were living 40 years ago in the Arabian Peninsula, on the location where today, Burj Al Khalifa Tower rises, the vertical city, and the tallest and most impressive building ever built by humans, on the land lived today by one of the most advanced civilizations: the *United Arab Emirates* (Al Thaqafa Al Emaratyia).

Dressed in traditional clothes and with their heads fully covered to protect themselves against the sand storms, the Bedouin tribes were fiercely striving to survive. They could not have imagined that the next generations would soon become an example of progress and civilization. The Bedouins' tents have been replaced by majestic, hyper-technological towers whose ascending architectural lines are inspired by the wavy dunes of the desert and by the falcons' flying in the sky in older times when they were the Bedouins' companions. The desert has now ultramodern infrastructure and breath-taking postmodernist architecture. The scorching sun is no longer an enemy but an ally to produce solar energy to support the life of a country with a short and miraculous history.

40 years ago, the tribes led by the Sheiks in the Arabian Desert were called the Trucial States, after the agreements signed with the Great Britain which ensured their protection at the time. They were earning their living from pearls and dates. They domesticated the falcons to help them hunt rabbits as a supplement to the scarce food. When pearls were found in the Sea of Japan as well, their market started shrinking.

To their relief, soon, oil became very susceptible to be found in the region and Western companies placed the first oil-rigs. Right after the Great Britain's withdrawal, a visionary man, Sheik Zayed, realized that only the union could ensure the strength of the Bedouin tribes and began making efforts to persuade the Emirates: Abu Dhabi, Dubai, Sharjah, Fujairah, Ras Al Khaimah, Um Al Quaimm, Ajman, Qatar and Oman to unite in a federation. "With a lot of patience", tells the story the current Prime Minister of the United Arab Emirates and Ruler of the Emirate of Dubai, Sheik Muhammed Bin Rashid Al Maktoum, who was very young in those times and he was serving Sheik Zayed coffee, thus being present to all the meetings. The Emirates Qatar and Oman decided to go along their own paths. On the 2nd of December 1972, the Emirates : Abu Dhabi, Dubai, Sharjah, Fujairah, Ras Al Khaimah, and Ajman united, and two years later, Um Al Quaimm joined them.

This is how the fairy tale of the Emirates began. The Emirates grew in one year as much as other countries grew in ten years. Since 1972 until the end of 2011, the Emirati GDP increased with 150%. The United Arab Emirates are today the country with the highest internationalization rate: only 10% of the population are Emirati; the rest of 90% are expats representing 200 nationalities.

The story of oil in the Gulf is also new. The first attempt to search for oil dates back to the '30s. In the '50s, representatives of several big oil companies of those times, among which IPC-Iraq Petroleum Company, an international conglomerate made up of: Shell, British Petroleum, Exxon Mobil and Total, and of the consortium made up of BP-British Petroleum and Compagnie Francaise des Petroles, built the first oil rigs and searched for oil in the region. Das Island was the land of sea birds and turtles. In 1954 Jacques Cousteau, the famous sea explorer, came in the region and made his contribution to search for submarine resources with his ship, Calypso.

In February 1957, an American journalist, Wanda Jablonski, from Petroleum Week, a publication which was considered to be the major source of information in the oil business, comes to the

Sharjah: It is the third largest emirate in the U.A.E.

Gulf to make visits and see whether there is oil in the region or not. She finds an Abu Dhabi in deep poverty, with no roads, no electricity, and no current water. Medical services were ensured by a doctor who would come from Sharjah twice a week. The population of 30,000 inhabitants tended to emigrate towards richer areas of the Gulf.

Oil was eventually found in the Emirates, offshore, on Das Island in 1958, and onshore in 1960 in Abu Dhabi.

15 years later, in November 1972, Wanda Jablonski came back to Abu Dhabi. She discovered the capital of a new country whose economy would develop at the highest pace ever. In 1972 Abu Dhabi saw new buildings: the port was modernized, new banks, offices, hospitals, business centres and shopping areas were being built. The Old Fort of the Ruler was being surpassed by the big palaces. Impressive motorways were linking Abu Dhabi to Al Ain and Dubai. Seen from the air, Das Island was in the '70s like an island on fire because of the fires of the oil rigs. Soon after, as technologies to produce liquefied gas advanced, the fires disappeared and were replaced by modern constructions and oil installations.

The United Arab Emirates were beginning their history of human and technological evolution.

The '70s and the '80s were the years for the development of Abu Dhabi, the capital. On the 19th May 1973, the Dirham, the Emirati currency was introduced. On the 26th September 1973, the first traffic lights were placed in Abu Dhabi. Abu Dhabi Hilton Hotel, today one of the most popular and loved by tourists, was standing alone in the middle of the desert when it was opened in 1973 being linked to the rest of the island only by motorways. On the 31st January 1974, the first telephone line was introduced and the first phone call was made by Sheik Zayed who called Sheik Rashid. On the 2nd of April 1975, Al Maktoum Bridge in Dubai was opened. On the 21st December 1975, the World Bank confirmed that the United Arab Emirates were the country with the highest income per capita in the world. On the 25th May 1985, the Gulf Cooperation Council was initiated and created by the United Arab Emirates.

The '90s were the years of the development of Dubai when the towers that today take our breath away were built: Burj al Arab, and all the shiny towers along the famous Sheik Zayed Road in Dubai. Many futuristic buildings have been built ever since. In 1979, Dubai World Trade Centre, with 39 floors and 149 metre high was the tallest building in the Middle East, until Burj Al Arab Hotel was built in 1999 which in its turn was surpassed by Burj Al Khalifa Tower, built between 2004-2010, today's highest building in the world, which takes you to floor 162 in about 40 seconds and provides a top deck view that gives feelings of awe and admiration for the ambition of human beings to go beyond limits.

The United Arab Emirates is a civilization built on sand. The architects and the builders who created these wonders enjoy remembering some interesting and pleasant moments. "We were all so young...", says Tom Wright, the architect who designed Burj Al Arab Hotel and presented its architectural concept to Sheik Muhammed, the Prime Minister in 1993, 'the average age was 32'. He remembers how Sheik Muhammed himself got involved in the works: 'He would come every day and we could hear him say: Today we shall choose the door knobs, shall we?'. Moreover, he admits that Sheik Muhammed inspired him for the concept: "He kept on saying that I should go to the inspirational sources of the traditional architecture of the Emirates, to the Emirati traditions, to the sailing habits...to spend time with the locals in order to understand the spirit of his people so that I could create something that represented them. And he was surely right!", admits the architect.

On the 2nd November 2004, the Emirati citizens were devastated to receive the news that the visionary man who built them a glorious future passed away. Sheik Zayed has remained vivid in the spirit of the Emirati people. Zayed Mosque in Abu Dhabi, an architectural jewel proving the peak of Islamic art and the only mosque across the world that accommodates a public library, is the place where Sheik Zayed is now resting. He was almost 90 years old and his entire life had trodden his country to be close to his people and to understand their needs better.

In pictures and documentaries, the Centre of Art and Culture on the Saadyat Island tells the miraculous story of the United Arab Emirates.

The dream of Sheik Zayed to make his country one of the most prosperous and beautiful in the world, with the help of the black gold that Allah had given him has come true.

Today, Sheik Muhammed, in his capacity of the Prime Minister, together with the other Rulers of the other Emirates, continue working on Sheik Zayed's dream.

On the 2nd December 2011, on the National Day, during the

Hotelul Burj Al Arab din Dubai

meeting organized to celebrate the 40th anniversary since the creation of the United Arab Emirates, Sheik Muhammed, hailed by the crowds of people in the events hall in Dubai Business Centre, thanked the Emirati citizens for their achievements, assured them that he was very proud of them and asked them not to become angry with him for not stopping his dream and efforts would still be necessary because he still "had a lot to accomplish". And the Emirati people vibrated together in a joint consensus and a proudly assumed responsibility to continue the efforts of the previous generations to build the country and adjust it to the future times.

"He is very modest", say the Emirati about their Prime Minister. Always dressed in a beige kandoora reminding the colour of the desert, he is extremely hard-working, he has the talent to write sensitive poetry and he never asks for something for himself but always for his country.

The Emiratis follow carefully the events going on across the world and whenever they are asked for their opinions about an event, they reply they wish all leaders wisdom and prudence in decision-taking and with their typically Oriental calmness, they remind you that time finds solutions to all issues, thus suggesting that decisions shall not be taken in a rush but pondered upon in order to 'analyze the consequences'.

The Emiratis are indeed a wise and well-balanced people. They implement the latest technologies but they will still wear their traditional clothes, kandoora for men and abaya for women as a sign of respect for their ancestors. Everything is peaceful and calm and harmonious in their country...

We can only wish the Emirati people to remain wise and maintain their spiritual balance, and to enjoy for ever the benefits of civilization and modernity; and never to come to learn the side effects of welfare that affects many of our societies and cause materialistic and individualistic personalities, resulted from lack of spiritual balance and greed that go beyond acceptable limits and trigger reactions that infringe the quality of our life and distort the sense of human personal development.

Bibliography

Supplement to *The National* daily newspapers of the UAE, published on the 1st December 2011, on the occasion of the National Day of the United Arab Emirates and entitled – "A Nation's Journey: 4 decades, 4 stories".

Gaṇeśa Bhaṭṭa Dādā Gore, an Atharvavedin Revivalist of the 19th Century

Dr. Julieta ROTARU,
Centre for Eurasian and Afroasiatic Studies

În jurul celor patru Vede compuse după 1500 î.Hr., tradiția a alcătuit vreme de mai multe secole un canon de texte auxiliare (gramatici, tratate fonetice, manuale de ritualistică etc). Spre deosebire de celelalte Vede, Atharvaveda are, în general, foarte puține texte exegetice afiliate și nu are decât un singur manual al ritualului domestic, astfel încât cunoașterea ritualului acestei școli este dificilă. În anul 2000 am întreprins editarea unui manual de ritualistică a Atharvavedei, după unicul manuscris aflat în colecția Gore, din Vaidika Samśhodhana Maṇḍala, Pune. Această colecție nestudiată încă (catalogul său nu este publicat, iar catalogarea nu este acurată) cuprinde în majoritate texte ritualice folosite de preoții familiei Gore din Sāṅgli, statul Maharashtra, și conțin în colofon date despre scrib, un anume Gaṇeśa Bhaṭṭa Gore, care a trăit, se pare, în prima jumătate a secolului al 19-lea. Din datele culese din aceste colofoane reiese că acest Gore din Sāṅgli a avut o școală în Gwalior (în statul Madhya Pradesh, India Centrală), iar discipolii săi au călătorit în centrele tradiționale de învățătură ale Indiei, pentru a copia texte Atharvavedice, pentru maestrul lor. Singura informație din domeniul public despre acest Gore se găsește în prefața la ediția critică a Atharvavedei a savantului indian S. P. Pandit (publicată între 1895-98), în care se face referire la Gaṇeśa Bhaṭṭa Gore, care a descoperit importantul comentariu al lui Sāyaṇa la Atharvaveda în mănăstirea din Śṛṅgerī, din sudul Indiei. Pe baza informațiilor din aceste manuscrise inedite, am identificat reședința familiei Gore în orașul Gwalior, unde l-am întâlnit pe urmașul lui Gaṇeśa Bhaṭṭa Gore în excursia de documentare din ianuarie 2012.

For the Vedic studies, the 19th century represented an epoch fervent with the efforts of Western and Indian pandits alike for producing the first critical editions of the Saṃhitā recensions and auxiliary texts. Thus, one decade before the first edition of the Ṛgveda by the Indian editor Janardāna Mahadeva Gurjara (1867), and Max Müller's paramount edition (1874), Rudolf Roth and Dwight William Whitney had already brought out the critical edition of the Atharvaveda Saṃhitā, Śaunaka recension (1856).

In a letter dated Bombay, April 10, 1880, addressed to the *Academy, A Weekly Review of Literature, Science, and Art* (p. 423-24), Shankar Pandurang Pandit announced his finding¹ in 1879 of "Sāyaṇa"'s commentary to the Atharvaveda, by means of V.N. Narasim Aiyengar, the famous Rai Bahadur recipient, educationist and Sanskrit scholar, who was in the commission for search of Sanskrit manuscripts in Mysore Presidency. In the preface of his edition of the Saṃhitā with the Commentary, S.P. Pandit throughout refers to Gaṇeśa Bhaṭṭa Dādā, which is the only information in the public domain² about this prominent native scholar of the 19th century.

The name of Gaṇeśa Bhaṭṭa Dādā is in connection with the finding of an incomplete manuscript (containing the first four kaṇḍas) of the commentary assigned to Sāyaṇa, in the library of the temple Śrī Śaṅkarācārya Maṭha from Śṛṅgerī. The manuscript was also used by S.P. Pandit, the ms. with the siglum Kd, written in Nandīnāgarī, a Southern script little known to Gaṇeśa Bhaṭṭa Dādā, a native of Māhulī. Probably due to this shortcoming, the latter has not properly understood the commentary to the Atharvaveda and, based on that, he corrected and modified the Saṃhitā text. These corrections have been transmitted to his disciples, who have in their turn perpetuated them in the Saṃhitā manuscripts in their possession.

Among the sources used by S.P. Pandit for his critical edition, the names of some vaidikas, disciples of the famous Gaṇeśa Bhaṭṭa Dādā, are thus mentioned: Bāpujī Jīvaṅrām, a brahmin of Visanagarā Nāgar gotra from Lūṅāvādā (in Rewa Kantha Agency, presently Pañcmahal, Gujarat), Keśava Bhaṭṭ bin Dāji Bhaṭṭ from Māhulī (in Bombay Presidency, presently Maharashtra), Veṅkaṇ Bhaṭṭjī Gore (alias Veṅku Dājī) from Sāṅglī (in the independent state of the Marathas, presently Maharashtra), the cousin of Gaṇeśa Bhaṭṭa. S.P. Pandit is very critical to the corrections carried out by the learned Vedic guru. Apart of this situation, there is one ms. with the siglum Bh used by S.P. Pandit which bears the marks of Gaṇeśa Bhaṭṭa Dādā's corrections. This ms. was lent to the editor by Gaṇpatrām Veṅilāl Ojhā residing in Bhāvnagar and was priorly owned by Veṅilāl Udeśankar, brother of Gaurīśankar Udeśankar, who was Prime Minister of Bhāvnagar (Saurashtra, Gujarat) until 1879. This information is important for the circulation of the manuscripts used in teaching by Gaṇeśa Bhaṭṭa and for finding out the actual spread of his teaching, apparently limited to several places from Gujarat and Maharashtra.

The complete name of Gaṇeśa Bhaṭṭa Dādā appears in the colophon of a manuscript discovered in 1962 by H.R. Diwekar in the house of the former's relations in Gwalior. It is the manuscript with the siglum ga used by the editors of the commentary Keśava-Paddhati (ed. Limaye et al.):

Note

1. Max Müller (1880: 439), in response to this letter, prises the enterprise of the Indian scholar, himself being engaged in search of Sāyaṇa's commentary to the Atharvaveda for the last thirty four years.
2. I thank very much Prof. Michael Witzel (University of Harvard) for drawing my attention to the connection of the two Gore families, from Māhulī-Sāṅglī and Gwalior (august 2011, personal correspondence). Prof. Witzel has presented a paper at the fourth Vedic Workshop,

Austin, Texas, May 2007, on the Atharvavedic schools and lineages, based on the information from the colophons of certain manuscripts, which surpasses, by scope and the number of manuscript sources used, this present paper which endeavors to supply some information from the inedited Gore collection of the Vaidika Saṃśhodhana Maṇḍala, Pune, in regard to what it seems to be an Atharvavedic revivalist of the 19th century. However, this information corroborated with the data from the colophons of Atharvavedic manuscripts lead me on 7th January 2012 to a field work in Gwalior, wherein I have met a fore heir of Gaṇeśa Bhaṭṭa Gore.

rāma saṃvat 1885 || śrīkṣetra kā || śyām nā || garabrāhma || nena vedamūrtiguru ganeśa bhaṭājī dādā gore atharvavedi tasya caraṇasevā me a ° || arpaṇam aśvina śu[klapakṣe] 5 gu[ruvāre] saṃ 1875 (sic!)—, Rāma (?) year, saṃvat 1885 (=1828 C.E.), [written] in the holy place Kāśī (presently Benares) by a Nāgara Brahmin for Guru Vedamūrti Gaṇeśa Bhaṭājī Dādā Gore, for the service of his Atharvaveda-school (caraṇa).³⁷

Ganeśa Bhaṭājī Dādā of Gore clan is probably a very well-known teacher (*guru*), judging from the honorific title Vedamūrti „embodiment of the Veda knowledge”, who runs a school of Atharvaveda, apparently in Gwalior. We gathered this piece of information from the brief statement of S.P. Pandit to the effect that Bāpujī has learned the Saṃhitā revised by Ganeśa Bhaṭṭa Dādā “by rote at Gwalior” (Pandit 1895: 1).

The Gore clan is original from Māhulī wherein they have practised the office of *purohita* to the maharaja of Sātārā (Deshpande 1997: 6). After the organisation of Indian provinces into Agencies under the British rule, Gores have moved to Sānglī wherein they worked in the service of the Chief of State Shrimant Dhundiraj Tatyasaheb. Gore clan represents the famous Māhulī-Sānglī Atharvavedic school. The last heirs of Gore family residing in Sānglī have donated, through Dr. S.C. Kashikar, the manuscripts of their collection to the Vadika Saṃśodhana Maṇḍala, Pune. I have seen so far only the Atharvavedic manuscripts of this inedited collection, and one of these manuscripts has been edited and translated as a part of my PhD dissertation submitted to the University of Bucharest in 2008 (unpublished)⁴.

However, there are four manuscripts⁵ in the colophon of which the name of Gaṇeśa Bhaṭṭa Dādā appears. These four manuscripts contain prayoga texts, being used by the priests of Gore clan for performing their domestic rituals. The only common information contained in them is that the respective texts have been copied by the Honourable Gaṇeśa, the son of Nṛsiṃha Bhaṭṭa. In the ms. 4232 the colophon says that the Atharvavedin, the Honourable Gaṇeśa, son of Nṛsiṃha Bhaṭṭa, has copied (hastākṣara) the respective text in the year 1827 C.E. „for his own use as well as for the use of others”, a formula often utilized by the copyists. Next year, 1828, Gaṇeśa Bhaṭṭa Dādā has sent to Benares a disciple in order to copy Keśava’s commentary to the Kauśikasūtra, as we have shown in the previous paragraph of the present section, while describing the ms. with the siglum ga. We may thus infer that Gaṇeśa Bhaṭṭa was preoccupied to acquire for his school at Gwalior as many Atharvavedic (ritual) texts as possible. In a recently published article⁶ I have shown that a manuscript of Dārila’s commentary to the Kauśikasūtra, dated 1829, was in the possession of Gaṇeśa Bhaṭṭa Dādā, wherein I have merely hinted that it might have been copied by the same. If this inference will be further sanctioned by new information from other unseen manuscripts, this would point to a sustained activity of copying ritual Atharvavedic texts from 1827 to 1829.

In the locations from where Ganeśa Bhaṭṭa’s disciples were hailing, Gujarat and Maharashtra, the Atharvavedic studies were not doing so well during the 19th century. From Bühler’s report of his tour in Gujarat and adjoining provinces we learn that:

“The Maitrāyaṇīya śākhā of black Yajur Veda and the Atharvavedins have each a small number of adherents, the latter about 50 to 60 families.” (1871: V)

Also, Max Müller referring to Bühler’s tour in Gujarat:

“The Northern Atharvavedins [i.e. north of the Narmadā, n.J.R.] are really, as the Caraṇavyūhabhāṣya asserts, all Paippalādins. But as they have lost their books they study the Śaunaka-Saṃhitā of any other Veda.” (1880: 439)

This information is endorsed in modern time by S.S. Bahulkar (1994: 2 and 15, n.5), who has obtained it *in situ* in the seventies from Vāsudevaśāstrī Pancholi of the Ātharvāna Pāṭhaśālā in Sinor, Gujarat.

Kielhorn has followed and completed Bühler’s tour in the territories of what is nowadays Maharashtra, and noticed that

“There are no very old libraries in this part of the Presidency and most of the Sanskrit learning has, so far as I am able to judge at present, been imported from the North of India within the last two centuries.” (1869: 89)

With this lapse of the Atharvavedic tradition, Gaṇeśa Bhaṭṭa Dādā, a former resident of Māhulī, probably from political reasons similar to those for which his family *purohitas* have moved to Sānglī, has founded a school in Gwalior from where he has conducted courses and for which he has collected manuscripts of ritual texts, in order to revive the priestly tradition. In this connection he has undergone tours, in the very place where Sāyaṇa has lived, namely Śrīṅgerī, wherein he has discovered the incomplete manuscript of pseudo-Sāyaṇa’s commentary to the Atharvaveda (which shows the ritual employment of the mantras), and also in Benares, which seemed to possess in those times, good private collections.

Gores, the Royal Atharvavedic Chaplains of Gwalior

Gwalior represented in the 19th century a state and its capital, in Central India, delimited roughly by the four rivers: Chambal (N and NW), Sindh (E and SE), Parvati (S) and Kunwari (W). In 1728 the Scindia clan made its first attempt to

Note

3. There are many hindrances in this text, due to the priestly Sanskrit grammatical mistakes and the contamination with Hindi and Marathi. Another possible rendering would be, as suggested by Prof. Bahulkar: “[written] in the holy place Kāśī (presently Benares) by a Nāgara Brahmin for Guru Vedamūrti Gaṇeśa Bhaṭājī Dādā Gore, for the worship of his feet.”

4. *Saṃskāraratnamālā* (Catalogue title). Ms.no. 4290. Devanāgarī. Incomplete, 8 lines per page.

5. *Atharvavedoktopākarmaprayogaḥ* (Catalogue title: *Atharvakauśikasūtrānusārī*

upākarmaprayogaḥ). Ms. no. 4232. Complete. Folios 1-43, numbered on verso, 19.5x10.5 cm, 9 lines per page; *Ātharvaṇasūtraprayoga*. (Catalogue title: *Godānādīprayoga (Kauśikasūtrānusārī)*). Ms. no. 4237. Devanāgarī. Incomplete. Folios 1-37, 72-80, 118, verso is numbered, first page is blank; *Sarvavratotsargaprayogo* (Catalogue title: *Vedavratādyutsargaprayogaḥ*), Ms. no. 4234. Devanāgarī. Complete. Folios 1-16, verso is numbered, 21x10 cm, 10-12 lines per page; *Vardhāpanaprayogaḥ (Kauśikasūtrānusārī)*. Catalogue title. Ms. no. 4231. Colligate.

6. Rotaru 2011: 454-468.

conquer the existent fort dating from the time of the Tomars, and since then the Maratha dynasty ruled the province over a population composed in majority by Marwaris, Jats, and Rajputs. During the British Raj Gwalior was a first division princely state of 21 gun salute, hence the ruler was entitled as Maharaja. The period preceding the Mutiny and the shift of Gore clan to Gwalior was dominated by the figure of maharani Baiza Bai, second wife of Daulatrao Scindia.

Baiza Bai (1784-1862) was the daughter of Sakharam Ghatge, also known as Tuljoji or Sarje Rao/Sharzarao (1750-1809), who was a relation of the Raja of Kohlapur, who was in his turn a descendent of Shivaji. Sakharam distinguished himself while joining the army of Parashuram Bhau Pathwardan. He gained the trust of Nana Phadnis, who was at that time the ruler of Maratha State during the minority of Peshwa Madhav Rao II, to the effect that he was sent to Daulatrao Scindia of Gwalior to serve as Sharzarao, “probably as his own [i.e. Nana Phadnis’] spy” (Sardesai, vol. III: 321-322). However, Sharzarao Ghatge was soon taken the advantage of his position to gain more authority around the maharaja. He succeeded to marry his daughter, Baiza Bai to the king with a sumptuous ceremony which took place in Poona in February 1798. Sharzarao Ghatge become Divan (prime minister) of Gwalior, office which remained in his family – even after his assassinate by the maharaja, upon the latter’s discovery of his plot –, through his son, Hindu Rao Ghatge (1813) and his brother, Babaji Patankar (1816). Baiza Bai has transcended much the *strīdharmā* (rules of conduct for women), following in his father steps for gaining authority over the state affairs. After the death of his husband she ruled as a Regent of the minor maharaja Jankoji Rao Scindia, an adopted 11 years boy. The latter died in 1843 without heirs, leaving the Maharani Tara Bai, a minor of 11 years, to adopt Bhagirath Rao, aged 8 (v. Soltykov’s chronology, 1853: 283) or 10, under the name of Jayajirao Scindia on 22 February 1843. Baiza Bai, who was since 1833 thrown out of Gwalior and resided in Ujjain managed to marry her granddaughter Chimnabai – daughter of Mama Saheb, the that time incumbent Regent–, aged six, to the maharaja, in 1843. The alliance was profitable for the king as he become the heir of Baiza Bai’s immense fortune. In exchange the intriguing former maharani hoped that she should be left to reside in Scindia’s territory, a fact which did not happen, due to the hatred which many aristocrats in Gwalior would felt for her. (However, she died in Gwalior in 1863.) Jayajirao married three other wives by whom he strengthen the relations with the Maratha leaders, Laxmibai Gujar (1852)– daughter of Bahaji Rao Gujar of Ratnagiri, Babuibai Sawant (1873), daughter of Ramchandra Sawant Bhonsle of Sawantwadi, and Sakhyabai Bahadur (1875), daughter of Krishna Rao Jadhav. From the last one he had a son, Madho Rao (1876-1925) who succeed him as a ruler of Gwalior, after his demise in 1886. Jayajirao was a faithful collaborator of the British administration from which he received help in restoring the fort of Gwalior under his command in the year of the Mutiny, first from Lakshmibai, on 5th of May, and secondly from Ramchandra Pandurang Tope, on 19th of June. Jayajirao’s longue rule was marked by many urbanistic works, among which the rehabilitation of the fort and building of the Jai Vilas, the residence of Scindia dynasty.

From Ganesh Vishnu Gore we had the testimony that all his fore fathers, from Gaṇeśa Bhaṭṭa Gore who was brought from Sāngli to Gwalior by Scindia Jayajirao in the very year of Mutiny, 1857, had the office of *rājguru* (royal preceptor), which continued with Viṣṇuśāstrī Gore probably until the integration of Gwalior in the federal Republic of India in 1947. As the latter was aged 78 by that time, he most probably could not join other position, and remained medical practitioner for the remaining

Vishnushastri with his ritual utensils
(Gore family's archive, Gwalior)

17 years of life and priest, to serve in the little shrine erected on the *samādhi* of his father, Anantaśāstrī, just at the corner of his actual ancestors’ dwelling. The present Gore, born on 5th October 1928, underwent modern and secular education, being a public librarian all his lifetime.

Let us now turn to the origin of Gores of Gwalior. The Gore clan has shifted from Māhulī to the newly founded state by Chintamanrao alias Appasaheb Patwardhan, who was the first Chief of Sānglī, to whom Gores have served as *purohīts* (royal chaplains). Chintamanrao was a staunch supporter of the British Rāj and he had very favorable depictions of the western chronicles of that time, as an illuminist ruler. (He was a learned person, a patron of arts and letters, and it is thus worth mentioning in this connection that Mountstuart Elphinstone has presented to him the first books ever printed in Marathi, in 1822.) Regarding the relations of Chintamanrao to Scindias, they were under the sign of a lack of trust and the danger of the latter’s influence at Poona. Yet, in the Second Maratha War, the Chief of Sānglī remained neuter, in spite of his pro-British attitude. Chintamanrao was widely accepted by the Maratha leaders in Deccan, and had a special attention from ex-maharani Baiza Bai, who came personally to congratulate him at the ceremony organized by the British government in 1846 at Belgaum as recognition of his loyalty. (Paransis 1917: 58). Upon his death in 1851 he was succeeded as Chief of Sānglī by Dhundirao Tatyasaheb, the

Vishnushastri in his court uniform
(Gore family's archive, Gwalior)

Anantashastry performing a ritual
(Gore family's archive, Gwalior)

son of the former's widowed daughter-in-law. He attained the major age in the year of the Mutiny, when we know a faction of Gore clan was called by Scindia Jayaji to Gwalior. Yet, another faction remained and served Tatyasaheb as *rājguru*. However, this office fell into desuetude after maharaja's demise in 1901, when the State of Sānglī was incorporated in the British Rāj, on the basis of the "doctrine of lapse". The last Gores have been visited by Dr. Kashikar who was entrusted with the donation of their manuscripts to the library of the Vaidika Samśodhana Maṇḍala, Pune, in the sixties.

As we have seen above, the branch of the Gore clan from Gwalior continued its tradition until modern India. They have preserved the family manuscripts until 1970-s when Dr. Hṛ. Diwekar visited Ganesh Vishnu Gore and took them in a bundle described by the gestures of the latter as measuring cca. 40 x 50 cm. Apart from the manuscript of the *Keśavapaddhati* (ms. with the siglum Ga, in the present edition), we do not know what is the content of those manuscripts, neither where were they deposited. (The unpublished papers of Dr. Diwekar are in the possession of Diwekar Vāṅgmay Prakāśan Samitī (Publication Committee for Diwekar's Literature), which might be a further starting point of inquiry.)

In the followings, we shall give an account of the *vamśavṛkṣa* (family tree) of Gores of Gwalior and the histories we had gathered during our first field work on 7th January 2012.

The oldest Gore in the family is Ganesh Vishnu Gore, residing at Gore Sāb kā vādā, Dholī Buvā kā Pool, Lohāgaḍ, Gwalior. His house is a compound made of a 19th century small wada, inherited and well maintained, and a new two stored house appended to it, in which his two sons are living. They have rented some rooms at the ground floor for a family from Nagpur. In the last decades they had to sell many of the wadas around the quarter, including the property on which the *samādhi* of Anantaśāstrī is located, about which discussion will follow later on. In the same compound, but separated by a small old fence, there is an old wada, a ground floor structure, property of the late Ganesh Narayan, brother of Ganesh Vishnu Gore, who expired in June 2011. Narayan's blind wife lives here together with the son, Bhaskar Govind and his wife and son, Aniket. This was the house where Anantaśāstrī, the grandfather of Ganesh Vishnu Gore and Ganesh Narayan Gore lived. The family altar is in the hall, in front of which Anantaśāstrī used to stay while imparting teaching or discussing with his son, Viṣṇuśāstrī. The idol inside is an eight arms Bhavānī (?), with a right arm holding the *kaumodaki*, a middle-left arm holding a bow, etc.

Bhaskar has shown us a manuscript of *Bhavānīsahasranāmastotram* copied by Anantaśāstrī „for his personal use as for the others” (svārtham paropakarārtham) in śake 1696. (i.e. 1774 CE). The manuscript was kept in a *poti* along with a brochure of a popular edition of the published text, and which were used by late Nārayaṇa Gore. In the beginning of the manuscript the *kuladevatās* (family deities) are mentioned, Mahākālī, Mahālakṣmī and Mahāsarasvatī, the three forms of Gauri Pañcadaśakṣarī. However, Ganesh Vishnu Gore has mentioned to us that the family deity is Ambabai of Kohlapur, i.e. Mahālakṣmī.

Ganesh Vishnu Gore has told us they are *deśāstha* brāhmins. However, he seemed to know very little about the family tradition, and had some popular awareness about *Atharvaveda*, which, per his allegation, was transmitted by Sumantu, in full accordance to the “pauranic” knowledge. He has received initiation from Dattatreyaśāstrī, an uncle residing in Ujjain, who was at that time the *rājguru* of “maharaja of Sarkhari (Sagar?)”. This was the only religious consecration he has received as a boy. Ganesh Vishnu Gore's father, Viṣṇuśāstrī (born on 14 November 1889, as Jawaharlal Nehru, as we were ostentatiously told) represented the new face of India, and gave the child modern education. The latter practiced the three *sandhyas*, (daily worships) but he stopped nowadays. He told us that his brother, Narayan, was more religious, and we may infer that from the fact that he kept the *poti* (manuscript wrapped in a cloth) and praying at the

Family's shrine (Gore family's archive, Gwalior)

The author in the doorway of the Anantashastri's samadhi. (Author's archive)

family altar. They had no other manuscripts except those which were handed to Dr. Diwekar, most probably by Narayan, and probably in the absence of Ganesh Vishnu Gore, who was residing and working in the 70-ies in Ujjain. Viṣṇuśāstrī had a connection with the activity of a temple in Datia, and we were shown a letter of honor signed by Dativastha-pītāmbārā-saṃskṛta-pariṣaddhaḥ on daniyā pādakṛṣṇa navamī 2019 vi[krama] (=1952 C.E.), with the title *Dativāsthasya pītāmbārāpīthasya rāṣṭrarakṣāmahānuṣṭhāne*. Viṣṇuśāstrī was priest maintaining the holy fire (*agnihotri*) and performed the ritual in the premises of his house. The *yāgaśālā* (ritual ground) has been paved and transformed in a rest room by the present Gores. The *yajñayuddhāni* (ritual utensils) used by *agnihotri* Viṣṇuśāstrī were taken by Dattatreyaśāstrī's son, Govind, residing in Ujjain. This one had no issues and was taken care by a nephew, Ananta Gore, whose family is to be further contacted.

It was Narayan's son, Bhaskar, who has brought us to the *samādhi* of his great grandfather, Anataśāstrī, which was located at the corner, outside the courtyard. The shrine was fallen in oblivion and was open for us with some efforts of removing branches blocking the entrance and so on. The 2x2 m shrine had the tomb of the saint in the middle, with a bas-relief of his *padukas* (soles), and two statues of Nandī and Mahākāla (?) or two *nandīs* at his feet, a *śivaliṅga* placed in the middle, and a bas-relief of Hanuman at his head. Anataśāstrī was *rājguru* and an *ācārya* (traditional teacher) with a school frequented by many disciples, among which one Bhagavān Dada Caturvedī of Mathura, who, according to Ganesh Vishnu Gore was quite famous. Ganesh Vishnu Gore told us neither his father nor his grandfather had to travel to Benares or so, but the latter had disciples who settled in that place. He learnt more about his fore father, Gaṇeśa Bhaṭṭa Gore from me. He knew that his fore father was called by Scindia from Sānglī to Gwalior in 1857 to represent *Atharvaveda* in the court. The king has donated his ancestor two *bighas* of land in the quarter bearing the actual name Gore Sāb kā vāḍā in Laṣkhar, Gwalior.

Bibliography of the cited works

Manuscripts

Atharvavedoktopākarmaprayogaḥ (Catalogue title: *Atharvakauśikasūtrānusārī upākarmaprayogaḥ*). Ms. no. 4232. Hand written catalogue, Vadika Saṃśodhana Maṇḍala, Pune;

Ātharvaṇasūtrāprayoga. (Catalogue title: *Godānādīprayoga (Kauśikasūtrānusārī)*). Ms. no. 4237. Hand written catalogue, Vadika Saṃśodhana Maṇḍala, Pune;

Saṃskāraratnamālā (Catalogue title). Ms.no. 4290. Hand written catalogue, Vadika Saṃśodhana Maṇḍala, Pune;

Sarvavratotsargaprayogo (Catalogue title: *Vedavratādyutsargaprayogaḥ*), Ms. no. 4234. Hand written catalogue, Vadika Saṃśodhana Maṇḍala, Pune;

Vardhāpanaprayogaḥ (Kauśikasūtrānusārī). Catalogue title. Ms. no. 4231. Hand written catalogue, Vadika Saṃśodhana Maṇḍala, Pune.

Published works

A Catalogue of Sanskrit Manuscripts in the North-Western Provinces, compiled by Order of the Government, N.-W.P. and Oudh, part VI, Allahabad: N.-W.P. and Oudh Government Press, 1881;

Bahulkar, S. Shrikant. *Medical Ritual in the Atharvaveda Tradition*, Tilak Maharashtra Vidyapeeth, Pune, Shri Balmukund Sanskrit Mahavidyalaya Research Series No. 8, 1994;

Bühler, Georg. *A Catalogue of Sanskrit manuscripts, contained in the private libraries of Gujarāt Kāthiāvād, Kachchh, Sindh, and Khāndes*. Fasc. I-III. Compiled under the superintendence of G. Bühler. By order of government. Bombay: "Indū-Prākāsh" press. 1871-1872;

Deshpande, Madhav (ed.). *Śaunakīyā Caturādhyāyikā, A Prātiśākhya of the Śaunakīyā Atharvaveda, with the commentaries Caturādhyāyibhāṣya, Bhārgava-Bhāskara-Vṛtti and Pañcasandhi*, critically edited, translated & annotated by Madhav M. Deshpande, HOS; 52, Harvard University Press, 1997;

Kielhorn, Lorenz Franz. "Report by Dr. Kielhorn, Acting Educational Inspector, Southern Division, for 1868-69." *In Report of the Department of Public Instruction in the Bombay Presidency, for the year 1868-69*, Bombay: Education Society's Press, Byculla, 1869, pp. 82-6;

Limaye, V.P. et al. (eds.). *Keśava's Kauśikapaddhati on the Kauśikasūtra of the Atharvaveda*. Shri Balmukund Sanskrit Mahavidyalaya Research Series 1. Pune: Tilak Maharashtra Vidyapeeth, 1982;

Müller, Max. "Discovery of Sāyana's Commentary on the Atharva-Veda." *In: Academy, A Weekly Review of Literature, Science, and Art*, No. 423 [new issue], June 12, 1880, p. 439;

Pandit, Shankar Pandurang. "Discovery of Sāyana's Commentary on the Atharva-Veda." *In: Academy, A Weekly Review of Literature, Science, and Art*, No. 422 [new issue], June 5, 1880, pp. 423-24;

Pandit, Shankar Pandurang (ed.). *Atharvaveda samhitā with the Commentary of Sāyanaācārya*, edited by S.P. Pandit, Vol. 1, (1st edn. Bombay 1895) reprint 1989, Krishnadas Sanskrit Series 109, Varanasi: Krishnadas Academy, 1895;

Paransis, Rao Bahadur Dattatraya Batavanta. *The Sangli State*, Bombay: Byculla, 1917;

Rotaru, Julieta. "Habent sua fata libelli: The Dārilabhāṣya and its Manuscripts." *In: Proceedings of the Third International Symposium "The Book. Romania. Europe"*, section "Veda-Vedāṅga and Avesta between Orality and Writing", Houben, Jan M. and Julieta Rotaru (eds.), Bucharest: Biblioteca Bucureștilor, pp. 454-68, 2011;

Sardesai, Govind Sakharam Rao B. 1986. *New History of the Marathas. Sunsent over Maharashtra*, vol. III, New Delhi: Munshiram Manoharlal (First edition Bombay: Phoenix Publications, 1968);

Soltkyov, Alexei Dimitrievich, *Voyages dans l'Inde et en Perse. Voyages dans l'Inde, première voyage, 1841-1843, Voyages dans l'Inde, deuxième voyage, 1845-1846*. 1853. Paris: V. Lecou (First edition Paris: Auguste Bry, 1850).

Grigore GAFENCU față în față cu „războiul rece”. Din Jurnalul, (inedit), aflat la Academia Română (I)

Nicolae MAREȘ,
diplomat

În urmă cu 120 de ani, la 30 ianuarie 1892, s-a născut, la București, marele diplomat, om politic și publicist român, Grigore Gafencu (foto, în medalion). Fostul șef al externalilor și ministru plenipotențiar al României la Moscova, până la izbucnirea celui de al doilea război mondial, s-a dovedit a fi un fin analist al realității trăite în perioada postbelică, un memorialist nepereche. A murit exact la vârsta 65 de ani, la Paris. Comentariile sale memorabile despre ceea ce a însemnat viața politică internațională, și în contextul acestora prezentată fiind desfășurarea evenimentelor românești, au fost înregistrate până în ultima clipă a vieții, practic până la 29 ianuarie 1957. A doua zi, Doamna Blache Grigore Gafencu, atât de călduros evocată în postura de martor al acestor scrieri, va consemna olograf pe ultima filă a *Jurnalului*: *Moartea lui Grigore Gafencu, /a avut loc/ astăseară, la orele opt și jumătate, la a 65-a aniversare a vieții sale.*

Grigore Gafencu a desfășurat până în ultima clipă a vieții o activitate intensă, ca istoric și publicist, remarcabile fiind momentele descrise din ultimele zile ale vieții, petrecute în vizită la postul de radio „Europa Liberă”, cât și aprecierile făcute cu privire la atmosfera și activitatea desfășurată de românii care lucrau acolo. Astfel, surprindem pentru prima oară, filtrate prin ochiul unui patriot echidistant, atmosfera și climatul de viață și muncă al exilaților români din Germania. Impresionantă este cunoașterea în profunzime a realităților vieții internaționale, descrierea acțiunilor declanșate de principalii actori de pe eșichierul politic, comentatorul român venind cu o judecată dreaptă asupra manifestării lor și a fenomenelor cu care se confrunta omenirea, conștient fiind de valoare istorică a paginilor pe care le lăsa posterității. Suntem uimiți că nici acestea n-au fost folosite în întregime în cei peste 20 de ani de libertate.

Odihnă, nu destindere...

Puternic preocupat de desfășurarea vieții politice trăite, înzestrat cu un talent jurnalistic de excepție, capabil să surprindă bătălia politică „la cald”, în cazul de față înfruntările politice Est-Vest din timpul războiului rece, Grigore Gafencu ne-a lăsat un material de referință foarte prețios pentru istoria universală, nu numai a României, „mărturie” fără de care evenimentele din anii respectivi nu pot fi înțelese în toată complexitatea lor. Recent am intrat în posesia unui set voluminos de documente inedite din *Jurnalul* lui, ținut cu mare acribie timp de câteva decenii, file cu care a murit sub căpătâi, ultimele fraze formulate fiind următoarele: „*Voi împlini în această noapte 65 de ani. Voi primi aniversarea în pat, hotărât să nu mă ridic pentru a-mi odihni bătrâna mea inimă, care cu greu își urmează aprigile cărări ale vieții. Odihnă, dar nu destindere: la căpătâiul meu sub pernă, se află caietul notelor mele.*”

Documente încă neconsultate

Am întâlnit însemnările la care mă voi referi la Secția de manuscrite a Academiei Române, în două mape voluminoase, în șase volume frumos legate, „achiziționate” de la Ion Gheorghe Maurer, practic recuperate de funcționarii destoinici ai instituției academice în momentul în care fostul prim-ministru (timp de cinci legislaturi) era alungat din casa în care trăia (cf. Mss.A-3799). Documentele, pregătite ca pentru tipar, înregistrate inițial ca material *strict secret*, așadar pentru lectura câtorva dintre liderii conducerii superioare ai Partidului Comunist Român, din anii '70, se află de aproape 20 de ani în circuitul public, rămase încă neconsultate! De ce, când și cum s-a pro-

cedat la multiplicarea ultraconfidențială a *Jurnalului* scris de Gafencu aflăm din adresele însoțitoare, redactate la Consiliul Securității Statului, semnate fiind de președintele Instituției din anii 70, Ion Stănescu, care – în cazul nostru – a expediat la adresa de mai sus exemplarul al doilea (probabil că primul a fost trimis direct secretarului general PCR, Nicolae Ceaușescu). Pe cel cercetat de noi, se menționează: *În baza hotărârii Prezidiului Permanent al CC al PCR cu privire la memoriile fostului ministru de externe al României, Grigore Gafencu, comunicate Consiliului Securității Statului cu adresa Cancelariei CC al PCR nr. 1448/III din 13 mai 1968 s-a cules și s-a tipărit, pentru uz intern, volumul atașat pe care îl înaintăm alăturat (ex. nr. 2), urmând ca celelalte volume să le înaintăm pe măsura tipăririi lor.*

Rezultă că, în preajma și după evenimentele din Cehoslovacia din august 1968, o parte restrânsă din liderii români la vârf au putut să lectureze scrierile intime ale lui Gafencu realizate din 1941 până în 1957. Ele au fost „prelucrate” editorial de profesioniști în materie, însoțite fiind cu note explicative, cât și de o prefață pertinentă pentru fiecare din cele șase volume (introducere solicitată mai mult ca sigur de Cancelaria Comitetului Central), text care în sine ar merita o analiză aparte. Credem că, după stil și cunoașterea evenimentelor în ansamblul lor, introducerea, însemnările și notele amintite ar fi putut aparține istoricilor Ardeleanu și Mușat.

Ultimele zile din viața analistului politic Gafencu

Pentru comemorarea a 120 de ani de la nașterea lui Gafencu, mă voi referi numai la ultimele pagini ale *Jurnalului* său, începând cu însemnările consemnate la data de 19 ianuarie 1957. Se știe că fostul ministru de externe se afla în grația unora dintre cele mai de seamă personalități din eșichierul politic vest european, unele din acestea pronunțându-se tocmai în legătură cu ideea așa zisei *neutralizări a Europei Răsăritene* (planul Ripka), al cărui comitet se întrunise de curând la Institutul Branting, sub egida *Mișcării Europene*, de sub președinția lui Valee Poussin. Atât Ripka cât și Poussin, cunoscute fiind dificultățile interne al URSS, au venit cu o propunere menită „a-i îndulci pe sovietici”; cei doi le-au întins „o nadă” s-au cum spuneau ei, - unele „oferte ispititoare”, în sensul de a-i convinge să înceapă discuții de retragere simultană a trupelor de ocupație: retragerea occidentalilor din Germania vestică și a sovieticilor din Germania de est și din întreg estul, considerându-se că astfel „Europa centrală și orientală ar fi neutralizată”, dacă se vor instala guverne și regimuri după voința lor, în urma unor alegeri libere.

Fiind de acord cu unele din măsurile sugerate în planul Ribka,

Gafencu „a musturat” proiectul. Analistul român justifică atitudinea sa prin aceea că planul n-ar trebui să se refere numai la Europa răsăriteană, ci la Europa întreagă, fiind vorba de probleme generale ale păcii europene.

„Sunt de acord că Occidentul trebuie să procedeze după un plan – scria Gafencu. Lipsa unui plan și a unei politici comune occidentale a avut consecințe funeste, în timpul crizei Suezului și a Buda-pestei. America a căutat să remedieze aceste lacune, înaintând un plan pentru Orientul Mijlociu. Ea trebuie să pregătească un plan pentru Europa răsăriteană. Este absurd să fie lăsate evenimentele din Răsărit în voia...”leadership”-ului chinez...”; se anexează la argumentele aduse articolul pe care l-a publicat în „Vie Francaise” la 18 ianuarie 1957, intitulat: „În ajunul alegerilor poloneze” – reflecții asupra cărora vom reveni, cu argumentele lui Gafencu din *Jurnalul* său.

Analizând ca întotdeauna cu dreaptă măsură raportul de forțe de pe arena internațională, Gafencu consemnează: „Nu s-ar conveni ca America să piardă timpul, tocmai când se urzesc, din nou, zile negre pentru Polonia. Dacă Polonia arde, Germania de răsărit se (va) arde și ea. De aici, poate să izbucnească marele incendiu”.

Ca și în perioada interbelică, când Gafencu a urmărit cu atenție rolul Poloniei (din postura de aliat al României) în centrul Europei, mai ales în timpul vizitei făcute la Varșovia, la începutul lui martie 1939, cât și în convorbirea avută cu Beck, în tren, pe ruta Cracovia-Katowice, în luna aprilie a aceluși an (în deplasarea pe care o făcea la Berlin), demnitarul de odinioară, publicistul de acum surprinde din nou rolul *de detonator* al Poloniei pe plan european, într-un moment de răscruce.

În concepția sa „Planul Occidental nu trebuie să nu prevadă imposibilitatea neutralizării unei jumătăți a Europei întregi, aflate la discreția U.R.S.S.-ului, ceea ce ar crea o situație mai rea decât ceea ce există astăzi.” (subliniere – G.G.).

Urmează o analiză de mare finețe a fostului polician cu privire la ceea ce înseamnă *încercarea* ce se făcea prin „neutralizarea” Germaniei și a diferitelor zone, în viitor, și care ar fi împiedicat „posibilitatea integrării într-o Europă Unită”. Se poate spune fără teama de a greși că puțini politicieni din București și din lume operau în perioada respectivă cu asemenea categorii geo-politice, că le-ar fi putut trece prin minte asemenea judecăți.

A doua zi, pe 20 ianuarie 1957, Gafencu se referă în *Jurnalul* său la eseu apărut în „Bloc Notes”, semnat de Francois Mauriac, cât și la cel tipărit în „Express”, demersuri în care - potrivit analistului român - scriitorul francez nu face decât să demonstreze, cu „remarcabilul său talent de polemist, că: istoria noastră se desfășoară în interiorul altei istorii, care o învâluie, și care îi va hotărî destinul”.

„Mauriac se gândește cu spaimă, nu fără dreptate, la ce s-ar întâmpla dacă focul s-ar reaprinde în Polonia, ajungând până la Berlin, fiindcă Uniunea Sovietică nu se retrage”, pentru că: „Ea nu se poate retrage”. Aduagă: „Suntem atât de trup și suflet lângă eroica Ungarie, încât pierdem din vedere că, la Budapesta, represiunea rusă, oricât de crudă este, nu constituie totuși un atentat de stil stalinist. Represiunea aceea nu vădește nici un caracter comun cu ororile de la Katyn, bunăoară, sau cu procesele din 1935-1938. Iată un act politic care nu este nici stalinist, nici chiar tipic rusesc: este vorba de reflexul normal de apărare, pe care îl opune un imperiu, îndată ce se simte amenințat asupra unui punct pe care îl crede esențial. În acest moment Ungaria și Polonia nu au de-a face cu Stalin. Nici barem cu Lenin sau cu Troțki. Ele au de-a face cu Rusia lui Petru cel Mare, al cărui întreg sistem defensiv riscă să fie repus în discuție și care, nu se va da înapoi de la nimic pentru a împiedica deschiderea celei mai mici spărturi. Dacă vreodată s-ar deschide, ea va fi inundată de cadavrele impuse de destin”. Judecățile emise de Gafencu sunt, din perspectiva anilor și a evenimentelor petrecute, mult mai profunde și mai nuanțate decât ale lui Mauriac, istoria confirmându-i-le din plin.

(continuarea în numărul următor)

Biobibliografie

S-a născut la 30 ianuarie 1892, la București și decedat la 30 ianuarie 1957, la 57 de ani în locuința sa de la Paris. Remarcabil om politic, diplomat și ziarist român.

După studii superioare, Grigore Gafencu își ia doctoratul în Drept la Universitatea din București. În timpul Primului Război Mondial, pentru participarea sa pe front, ca locotenent, a primit Ordinul "Mihai Viteazul". După război devine ziarist și înființează ziarul "*Timpul familiei*" care, tradus în limba franceză, a fost distribuit în mai multe țări. La vârsta de 32 de ani este ales deputat în Camera Deputaților și funcționează ca adjunct al ministrului de externe, în guvernul Maniu din 1928.

La 22 decembrie 1938 a fost numit ministru al afacerilor străine. Timp de doi ani a încercat să asigure neutralitatea României, prinsă în clești între Germania și Uniunea Sovietică. Datorită străduințelor sale, la 13 aprilie 1939, România primește garanțiile Angliei și Franței, care însă nu au fost respectate, așa cum n-au respectat nici în cazul Poloniei, prima atacată.

După anexarea Ardealului de nord de către Ungaria, în urma Dictatului de la Viena, precum și a Basarabiei, nordului Bucovinei și a Ținutului Herței de către Uniunea Sovietică în 1940, Gafencu este trimis, în august, ministru plenipotențiar la Moscova, după Ciuntu (cel trimis de Titulescu), Nicolae Dinu și Gheorghe Davidescu.

După revenirea în țară, deoarece regele Carol al II-lea îl numise ca ministru de externe pe Ion Gigurtu (30 mai 1940), Gafencu pleacă din România și se stabilește la Geneva în Elveția.

În timpul războiului colaborează la "*Journal de Genève*" și la alte ziare din Europa. În anul 1944 îi apare cartea "*Preliminariile războiului din Răsărit*" [1]. După război se mută la Paris unde, în anul 1946, publică volumul "*Ultimele zile ale Europei*" [2]. Considerată o carte clasică, a fost tradusă în mai multe limbi. Ea se referă la descrierea călătoriilor întreprinse în anii 1939 și 1940 în mai multe capitale "în căutarea Europei". În prefața cărții autorul avansează ideea că "lumea a făcut un război ca să omoare zonele de influență: noi trebuie să facem o pace ca să le omorăm a doua oară".

În anul 1947 merge în Statele Unite ale Americii, invitat de "*Yale University Press*" pentru o serie de conferințe și ține apoi cursuri la "*New York University*". Inițiază formarea de grupuri care să propage "*Mișcarea Europeană*", adică o federalizare a statelor europene, în care să fie inclusă și România. Participă la înființarea "*Comitetului Europa Liberă*" și organizează în apartamentul său din Park Avenue (New York) întrunirile numite "*Tuesday Panels*". În fiecare marți seara, aduna aici fruntași politici exilați din țările de sub captivitate comunistă, care, împreună cu oameni politici americani, discutau problemele la ordinea zilei. În aceste întruniri Gafencu domina dezbaterile prin informațiile sale, prin intervenții și sugestii.

Grigore Gafencu a fost membru în "*Comitetul Național Român*" încă de la formarea lui, în 1949, în fruntea grupului personalităților din afara partidelor politice, și l-a părăsit la începutul anului 1952, cu ocazia primei crize a Comitetului..

A fost unul din fondatorii "*Ligii Românilor Liberi*".

AM PRIMIT, VĂ SEMNALĂM

Chișinăul citește o carte: Tema pentru acasă – romanul de succes al anului 2011

Raia ROGAC,
publicist

A trecut aproape un an de la startul celei de-a șaptea ediții a extinsei campanii de lectură *Chișinăul citește o carte*, pe care o desfășoară Biblioteca Municipală B.P. Hasdeu din Chișinău. Cartea desemnată a fost romanul lui Nicolae Dabija *Tema pentru acasă*, pe care eu îl citisem, de la primele exemplare de semnal, și l-am propus să fie inclus pentru acest prestigios program, exprimându-mi convingerea că el va bate toate recordurile. Profeția mea iată că s-a adevărat. La conferința de totalizare, care a avut loc la Biblioteca *Onisifor Ghibu*, moderatoarea Elena Vulpe, directoarea instituției gazdă, a concretizat următoarele cifre: în cadrul celor 31 de filiale ale Bibliotecii Municipale B.P. Hasdeu pe parcursul anului de referință au fost organizate 598 de manifestări – mese rotunde, conferințe, ateliere de creație, expoziții, dezbateri ș.a., în prim-planul cărora au fost ample discuții și comentarii asupra romanului nominalizat cu participarea a 13329 de utilizatori. Cartea a fost luată cu împrumut de 16872 de cititori. Pentru comparație vom menționa că în anul trecut cifra de împrumuturi a fost de 14068. Numărul cititorilor romanului *Tema pentru acasă* poate fi lesne dublat, dacă ne gândim că primul tiraj de 20 de mii de exemplare, apărut la Editura *Princeps Edit* de la Iași, a și fost vândut. Acum la aceeași unitate e în curs de apariție a doua ediție, ușor îmbunătățită și completată cu o serie de recenzii apărute în Republica Moldova și România. Conferința de totalizare s-a dorit a fi nu numai câteva ore de bilanț, dar și o mare sarbatoare a cărții, la care a participat un public select și numeros, reprezentat de cei mai fideli cititori ai romanului din diverse categorii: profesori, studenți, scriitorii, bibliotecari, elevi etc.

Profesoara de limbă și literatură română de la Liceul Mircea Eliade Veronica Postolachi avea să remarce: *Tema...* este cea care te învață să fii om, de aici pornește valoarea estetică-morală a romanului, care a devenit o lucrare indispensabilă a programei școlare. M-am bucurat mult să văd acest roman în bibliografia școlară, ca și pe cel al Clăudiei Partole *Viața unei nopți sau Totentanz*. Cartea lui Nicolae Dabija este incitantă și se aliniază cu succes la literatura despre închisori. Dacă *Romanul adolescentului miop* al lui Mircea Eliade este o carte de educație a tineretului, cartea lui Nicolae Dabija este de educație a omului în general. Ea trebuie să devină pâinea noastră spirituală cea de toate zilele, să existe nu doar în bibliotecile publice, dar în fiecare familie și nu una, dar chiar câte două-trei exemplare pentru a fi transmisă și generațiilor în creștere. O altă opinie, la fel de impresionantă, a fost și a unei alte profesoare de limbă și literatură română, Alexandra Tănase de la Liceul *Gaudeamus*, care a mărturisit că a „înghițit” romanul într-o singură noapte, „moliplindu-i” de lectură și pe elevi, care au citit cartea de la Biblioteca *Transilvania*, mulți din ei și-au procurat-o pentru colecțiile personale. Tema principală e tema iubirii, în sens larg, iubirea de patrie, de om, de neam. Am cunoscut o familie din raionul Strășeni cu un destin asemănător, care a suportat calvarul siberian cu demnitate și care are o mare asemănare cu principalii eroi din roman. Capitolele au o structură inedită, pe care eu le-aș defini ca pe niște veritabile nuvele. Această carte, cu temele ei majore care ne conturează ca oameni, ne ajută să depășim greutățile perioadei de tranziție. Elizaveta Cibotari, elevă de la Liceul *Gaudeamus*, cititoare fidelă a Bibliotecii *Transilvania*, a fost cutremurată sentimental de momentele în care este descrisă dragostea „de după gratii” a eroilor principali Maria Răzeșu și Mihai Ulmu, formându-și convingerea că totuși dragostea există... Valeria Răilean, eleva Liceului *Mircea Eliade* și cititoarea Bibliotecii *O. Ghibu*, a remarcat că acest roman este dedicat intelectualilor basarabeni și nu numai. Este o carte într-o neuitare: să nu uităm calvarul Gulagurilor siberiene, care au masacrat mii și mii de oameni nevinovați.

Nicolae Dabija a reușit să stârnească în noi un ocean de emoții. Noi am înscenat la liceu o parte din roman și cred că ar fi bine să se facă o piesă ori chiar un film după *Tema pentru acasă*. De la același liceu, reprezentând aceeași bibliotecă, Cristina Sibov a spus că a fost marcată îndeosebi de momentele siberiene, grație sentimentului de dragoste sublimă, curată, cu supreme eforturi de sacrificiu, Siberia pentru eroii principali, dintr-un loc de infern devine un loc sacru al iubirii împărtășite.

Răspunzând la comentarii și întrebări, Nicolae Dabija a observat de la început o coincidență, de altfel favorabilă, spunând că romanul se începe cu...

Și era miercuri și ploua, valabil și pentru conferința de totalizare: ... *Și era miercuri și ploua*. Mă bucur, a spus în continuare autorul, că ploaia nu i-a oprit pe cititori să vină să-și împărtășească opiniile. Le mulțumesc mult și lor, și bibliotecarilor, care m-au convins că nu are moarte cartea, în general, atâta timp cât vor avea asemenea slujitori. Din campania merituosă a Bibliotecii Municipale *Chișinăul citește o carte*, în baza celor cincizeci de lansări pe care le-am avut în diverse localități, pot spune că întreaga republică citește *Tema pentru acasă*. Romanul a întrunit peste o sută de recenzii. Este o carte nu despre deportări, este o carte de dragoste, un omagiu adus femeii. Romanul se traduce deja în câteva limbi: germană, rusă, italiană. Am și o ofertă pentru film. Cartea a fost lansată și la Berlin. Grație bibliotecarilor ea s-a transformat în cartea vieții mele. Ea a primit Premiul *Cel mai bun roman al anului* din partea Academiei *Mihai Eminescu*.

Concluzia: nimic nou pentru domeniul literaturii, când nulitățile încearcă să sfideze opinia publică cu idei denigratoare, considerând că prin aceasta se fac cunoscuți. Și poate că e bine că-și înregistrează numele în istorie, oamenii de bună credință știind la concret pe cine să blameze. Pentru M. Conțiu, venit de pe aiurea, nimic nu e de valoare: mai ieri susține un atac murdar la adresa lui Grigore Vieru, Leonida Lari, Adrian Păunescu, azi îi „mediocritizează” pe N. Dabija, T. Codreanu, Aurelian Silvestru etc., mâine? Mâine își va căuta alte „victime”, numai că rămâne să adaug că atât pentru mine, cât și pentru majoritatea persoanelor cu reală, moștenită de la părinți cumsecădenie, numele acestui scriitor se asociază cu scârba, iar „operele lui publicistice” nu ajung mai departe decât „coșul de gunoi” al culturii.

Și ajung acolo unde doream: mai nou, Aurelian Silvestru este autorul unui minunat roman, care se intitulează *Cel răătăcit*, o carte de profundă educație moral-creștină, care poate cu succes concura pentru desemnarea lui în cadrul celei de-a opta ediții a campaniei de lectură *Chișinăul citește o carte*. Întrunește toate avantajele: nu este voluminos (354 pagini), se citește ușor (cu elemente de detectiv), stil elegant, aforistic, limbaj coerent, care înlesnește înțelegerea substratului filofonic, pilde și maxime, care pot servi ca model și crez de viață, mai ales pentru tineri.

IN MEMORIAM

Liviu CIULEI, un Prospero pe insula teatrului

Natalia STANCU,
critic teatral

A rămas celebru, până în ziua de azi, articolul scris de Liviu Ciulei (n. 7 iulie 1923 - d. 25 octombrie 2011), apărut în revista *Teatru* nr 2/1956 și intitulat *Despre teatralizarea picturii de scenă*. Un cal troian în cetatea tiparelor formale ale teatrului burghez. Se clama autonomia sincretismului specific artei scenice, dreptul teatrului de a-și crea și impune propriul limbaj, prin lărgirea tipologiei convențiilor, prin esențializări și chiar printr-o poetică a metaforei figurative sau nonfigurative; prin subordonarea formei la necesitățile mesajului ideatic și emoțional. *Scenografia* – observa Valentin Silvestru – comentând perspectiva lui Ciulei asupra imaginii teatrale – *intră în relație cu textul, interpretându-l, construindu-și propriile sale metafore plastice, arhitecturale, cromatice, volumetrice, marcându-și astfel aportul la crearea unui stil*.

Era – acest manifest din 1956 – un protest față de tirania ilustrativismului și a descriptivismului, plat, fotografic, naturalist; a tipului de iluzie specifică scenei – cutie, cu decor pictat în fundal și a sălii *à l'italienne*.

Gestul lui Liviu Ciulei (*foto, în medalion*) avea greutate. Nu venea dinspre un avangardist fără operă și nici de la un plastician amator. Ci de la un artist polivalent, cu studii solide, cu o operă stimată. De la *cineva* cu o solidă cunoaștere a tradiției, dar și a avangardei (ruse, Gordon Craig, Piscator). De la *cineva* atent la fenomenul (declanșat de Artaud, Piscator, Brecht) al redescoperirii rădăcinilor ceremonialului teatral (mai nou: și în arta asiatică). Un artist cultivat și cu repere sigure și "măsurate", care credea că *echilibrul și armonia sunt organice spiritului românesc*, capabil să discearnă propunerile de geniu de soluții arbitrare, *elucubrații, făcături și mofturi*.

Conex acestei înțelegeri – arhitectul scenograf a propus și noi tipuri de spații teatrale și moderne dotări scenotehnice.

A început prin utilizarea turnantei simple și plate și a turnantei adiacente – ce se roteau concomitent, dublându-și mișcarea spiralată. Noul dispozitiv lumina "partea nevăzută a lunii" (De pildă, în *Moar-*

tea lui Danton – cum observa V. Silvestru – *infrastructura Revoluției Franceze*).

A fost tentat cu câteva rânduri de *scenă deschisă* pe care actorii și spectatorii sunt mult mai apropiați și interrelația lor mult mai imperativă. Propunerea pentru *Elisabeta I* trimetea la teatrul de bălci. A rămas de referință *Cum vă place* – care a avut o premieră asemănată unei alte "bătălii à la Hernani". Pentru a-l transpune pe Shakespeare – Ciulei imaginase o scenă de tip elisabetan, care avansa mult în interiorul sălii, ceea ce modifica atât jocul plin de prospețime al actorilor cât și actul percepției – relația cu publicul. Într-o pădure a Ardenilor figurată neverosimil, pur convențional, evoluau eroine cu aspect boticellian, în picioarele goale. Prin lirism spectacolul se dorea o exaltare a surselor vieții, prin umor – o denunțare a frivolității și artificialității ceremonialelor aulice.

A rămas de referință și dispozitivul scenic de la *Puterea și adevărul* ca loc capabil a potența impactul unui teatru politic, provocarea unor întrebări incomode. Moment după care Ciulei a finalizat chiar o cu totul altă configurație a sălii de la "Grădina Icoanei".

S-ar putea scrie cărți întregi despre ce spuneau decorurile lui, cu privire la lumea în care trăiau personajele și psihologia acestora. Despre dimensiunile temporale incluse în creațiile spațiale (în *Furtuna* – pe apa ce înconjura insula lui Prospero pluteau o mulțime de "rămășițe" și "semne" ale civilizațiilor apuse!). Despre ambivalența realizată prin detalii ale costumelor (cu referință de epocă și cu altele frapante, de contemporaneitate). Despre importanța luminii, or aceea a țesăturii sonore și muzicale.

Mihnea GHEORGHIU – un „crai al spiritului”

S-a stins din viață, la 11 decembrie 2011, la vârsta de 92 de ani, scriitorul și cineastul Mihnea Gheorghiu, președintele Secției de Arte, Arhitectură și Audiovizual a Academiei Române, instituție al cărui membru titular era din 1996. Născut la București, la 5 mai 1919, Mihnea Gheorghiu urmează liceul la Craiova, apoi Literele și Filologia la București, unde își susține și doctoratul în 1947. Continuă apoi specializarea în anglistică, în instituții de prestigiu din Franța, Marea Britanie și SUA.

Este atras de timpuriu de mișcarea socială de stânga, devenind, la mijlocul anilor '50, unul dintre cei mai carismatici „aristocrați ai spiritului”, alături de Alexandru Balaci și Valentin Lipatti.

Deși debutase publicistic de timpuriu (1937, volumul de versuri *Anna-Mad*, urmat de altele similare), numele lui Mihnea Gheorghiu se leagă de începuturile industriei cinematografice românești moderne, pentru care a scris numeroase scenarii, unele devenite filme de succes: *Tudor*; *Burebista*; *Zodia Fecioarei*; *Porto-Franco*; *Cantemir* ș.a. În paralel, continuă activitatea didactică, dublată de cea politică. Scenarist de succes, ministru adjunct al Culturii, președinte de juriu la festivaluri românești și internaționale, Mihnea Gheorghiu este un model de eleganță și mondenitate într-o epocă cenușie. Opera sa literară și socială a fost recunoscută și răsplătită cu numeroase distincții românești și străine. A fost membru al Academiei de Științe din New York, al Academiei de Istorie din Caracas și al Asociației Internaționale Shakespeare. În țară, a condus Uniunea Cineaștilor și a fost membru fondator al revistei „Secolul XX”.

Scriitor de factură clasică, elegant și rafinat, Mihnea Gheorghiu a adus în cultura românească postbelică parfumul personajelor din *Cronică de familie* de Petru Dumitriu. (*Redacția „B.B.”*)

Mihail DIACONESCU, propus la Premiul Nobel pentru literatură

Cristian ADAMESCU,
istoric literar

Recent Academia DacoRomână, prin decizia Senatului, l-a propus pe romancierul, istoricul literar, teologul ortodox, esteticianul și criticul de artă Mihail Diaconescu la Premiul Nobel pentru Literatură, pe anul 2013. Decizia a fost votată în unanimitate.

Reamintim faptul că Mihail Diaconescu este cel mai comentat scriitor din literatura română de azi. Repetatele ediții ale cărților pe care le-a publicat, miile de erudite exegeze dedicate vastei sale opere în dicționare, cronici, recenzii, articole, studii, eseuri, comunicări științifice, lucrări de licență, dizertații la masterat, teze de doctorat, cursuri universitare, capitole din volume de critică sau din lucrări istorice de sinteză demonstrează impactul excepțional de puternic al scrierilor sale asupra culturii române contemporane. El este un scriitor de mare succes, un savant și un teoretician de imens prestigiu, dar mai ales un modelator al spiritului public. El este perceput, de asemenea, ca un apologet activ al Ortodoxiei noastre.

Tratatul pe care Mihail Diaconescu l-a intitulat *Prelegeri de estetica Ortodoxiei* (Vol. I *Teologie și estetică*; Vol. II *Ipostazele artei*) a fost distins de curând cu Premiul *Mircea Florean* pentru Filosofie al Academiei Române.

Fapt semnificativ, lui Mihail Diaconescu, respectiv celor zece romane publicate, care laolaltă formează "*fenomenologia epică a spiritului românesc*", le-au fost consacrate până acum șase ample volume monografice. Este o situație unică în cultura română de azi.

Propunerea oficială înaintată la Stockholm de Senatul Academiei DacoRomâne este în acord cu atașamentul publicului față de opera lui Mihail Diaconescu, dar și cu severele exigențe ale mediilor culturale care îi promovează în mod consecvent scrierile.

Profesorul Mihail Diaconescu,
doctor Honoris Causa al
Universității din Pitești

AUTORII ACESTUI NUMĂR AUTHORS IN THIS ISSUE

Firiță CARP, <i>writer</i>	Vera MOLEA, <i>Metropolitan Library of Bucharest</i>
Marilena CHIRIȚĂ, <i>Metropolitan Library of Bucharest</i>	Marian NENCESCU, <i>Metropolitan Library of Bucharest</i>
Ion CONSTANTIN, <i>historian</i>	Raia ROGAC, <i>publicist</i>
Marcela GANEA, <i>Artifex University</i>	Julieta ROTARU, <i>Centre for Eurasian and Afroasiatic Studies</i>
Nicolae GEORGESCU, <i>literary historian</i>	Dinu SĂRARU, <i>writer</i>
Ion GRIGORESCU, <i>hotelier</i>	Natalia STANCU, <i>theater critic</i>
Călin HENTEĂ, <i>historian</i>	Tereza TO, <i>University of Hong Kong</i>
Pavel LICĂ, <i>writer</i>	Corneliu VLAD, <i>publicist</i>
Nicolae MAREȘ, <i>diplomat</i>	Cristian ADAMESCU, <i>historian</i>
Gelcu MAKSTOVICI, <i>historian</i>	

NOTĂ CĂTRE AUTORI

Textele primite în vederea publicării, în variantă tipărită și electronică, se redactează în Word, font Times New Roman, corp de literă 12, cu spațiu de un rând și jumătate, având maximum 8 pagini.

Articolele trebuie să fie însoțite de bibliografie, precum și de un rezumat și cuvinte-cheie în limba engleză.

Textele trebuie să respecte normele ortografice academice, conform *Dicționarului Ortografic, Ortoepic și Morfologic al Limbii Române*, ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005.

Redacția își rezervă dreptul de a interveni asupra inadvertențelor de formă într-un mod care să nu afecteze fondul textului.

SURSELE UTILIZATE ÎN ACEST NUMĂR

Pentru ilustrarea acestui număr au fost folosite următoarele surse, cum urmează: <http://en.wikipedia.org>; <http://trainersconference.files.wordpress.com>; <http://www.evz.ro>; <http://victor-roncea.blogspot.com>; <http://www.efeo.fr>; <http://www.athenasweb.com>; <http://www.catchy.ro>; <http://www.romanioliberal.ro>; <http://upload.wikimedia.org>; <http://www.depozitdecarte.ro>; <http://www.librarie.net>; <http://2.bp.blogspot.com>; <http://www.centrul-cultural-pitesti.ro>; <http://www.centrul-cultural-pitesti.ro>; <http://static.cinemarx.ro>.

După caz, sursele utilizate de autori au fost semnalate direct în textele publicate.

Mulțumim pe această cale colaboratorilor și prietenilor revistei care ne-au pus la dispoziție, cu titlu gratuit, documente iconografice în vederea ilustrării unor articole de specialitate.

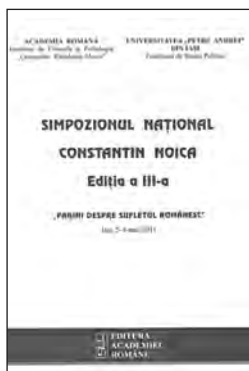
CATALOG

Cărți noi, primite la redacție

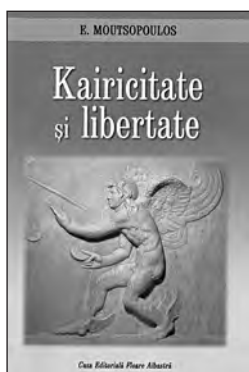
BIZANȚ versus BIZANȚ. Introducere la o dezbatere privind devenirea românească. Coordonatori Mihail E. Ionescu, Sergiu Iosipescu, Editura Militară, București, 2010, 246 p.

Bizanțul este o remanență ilustră în mentalul românesc. Noi am existat pentru Europa în chip punctual, de câteva ori, iar nu ca proiect. În schimb, proiectul românesc a existat, a vizat mereu integrarea în Europa, în spiritul perpetuu al „formelor fără fond”. Ca și în prima jumătate a secolului al XX-lea, ca și la începutul veacului nostru. (Academician Răzvan Theodorescu)

SIMPOZIONUL NAȚIONAL CONSTANTIN NOICA, Ediția a III-a, „Pagini despre sufletul românesc”, Iași, 5-6 mai 2011, coordonator: Alexandru Surdu. Ediție îngrijită de Mona Mamulea și Ovidiu G. Grama, Ed. Academiei Române, București, 2011, 296 p.

*Ce are original ființa românească, se întreabă Noica. Cultura noastră a avut în trecut trei mari gânditori care și-au pus problema ființei: **limba**, un **poet** (Eminescu) și un **sculptor** (Brâncuși). Din formulările puse în limba românească, se oferă un spirit al ființei. „Modulațiile” românești ale ființei înfățișează ipostazele ei – **n-a fost să fie, era să fie, va fi fiind, a fost să fie** – din care se naște acel sentiment al ființei, cu privire la lumea lucrurilor reale. Noica oferă un **arhetip** al ființei [...]* (Doru Tompea)

E[vanghelos] MOUTSOPOULOS, *Kairicitate și libertate*, Editura Floare Albastră, București, 2011, 190 p.

*Tema **kairosului** a fost una din temele mele favorite. I-am consacrat un număr considerabil de lucrări de-a lungul carierei mele și cred că am înfățișat-o din mai multe unghiuri și prin diferite mijloace. Această lucrare [...] se vrea suma succintă a reflexiilor mele succesive asupra problemelor specifice ce se raportează la ea [...] M-am străduit să păstrez perspectivele, făcând din **kairos** o contingentă fugitivă, un principiu irecuperabil, dar deopotrivă un subiect al evocării...* (Autorul)

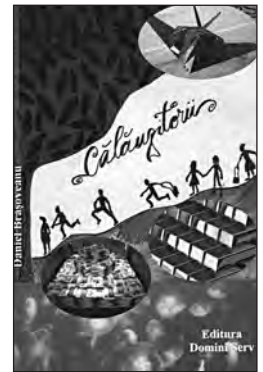

Gh[eorghe] VLĂDUȚESCU, *Interpretări la presocratici*, Editura Academiei Române, București, 2011, 192 p.

*Formularea **lumea e o carte** este altceva decât lumea pusă în carte. Pentru a formula aceste enunțuri și a le demonstra, Thales a trebuit să **gândească** structurile ca fiind. Simpla observație nu numai că nu ducea la esențe, dar nici nu avea cum să le justifice în fața minții. Semnificația teoremelor era că, formal, **toate vin din apă și se întorc în ea**. Și tot asemenea era legitimarea: dacă demonstrația unei teoreme justifică, s-ar putea spune că, ontologic, enunțul **apa**, ca termen supleant, urma să instituie ființa ca **fiind**.*

Daniel BRAȘOVEANU, *Călăuzitorii*, Editura Domini Serv, București, 2012, 320 p.

Scrisă în două registre, excelând între aventura juvenilă și reflexia socio-politică, op-ul este și un avertisment împotriva dezumanizării generate de industrializarea excesivă și de omnipotența magnaților fără scrupule. Cu mențiunea că Daniel Brașoveanu face parte din specia, tot mai rarefiată, a autorilor de tip livresc, nu ne rămâne decât să așteptăm ca întreaga serie a Călăuzitorilor să confirme speranțele noastre. (Dr. Marian Nencescu)

Daniel BRAȘOVEANU, *Povestea lui Nimeni și a vărului său mai mic, Nimic*, Editura Domini Serv, București, [2010], 288 p.

Orice carte bună pentru copii se adresează, în fapt, părinților. Daniel Brașoveanu are puterea creativă de a imagina întâmplări, personaje noi și interesante într-o efervescentă a limbajului ce subminează locurile comune. Povestea lui Nimeni... face parte din acea categorie rară de cărți recomandate pentru și la orice vârstă. (Constantin Stan)

CRONICĂ 2011. Clubul Iubitorilor de Cultură din Curtea de Argeș, Ed. Bibliostar, Rm. Vâlcea, 2012, 365 p. cu ilustr.

Această publicație [„Curtea de la Argeș” – n.n.] trebuia să existe aici, în prima așezare voievodală a Basarabilor, aici unde limba română, limbă domnitoare, și-a zidit prin jertfă – ca Ana lui Manole – temeinicia trecătoare. Da, revista punctează cu vrednicie românitatea noastră, adică gloria trecutului, reconfigurarea prezentului și, sigur, speranța într-un viitor pe măsura virtuților acestui popor... (Radu Cârnelci)

Sanda GOLOPENȚIA, *România globală. Limba română și vorbitorii ei în afara României*, Administrația Fondului Cultural Național, București, 2009, 160 p.

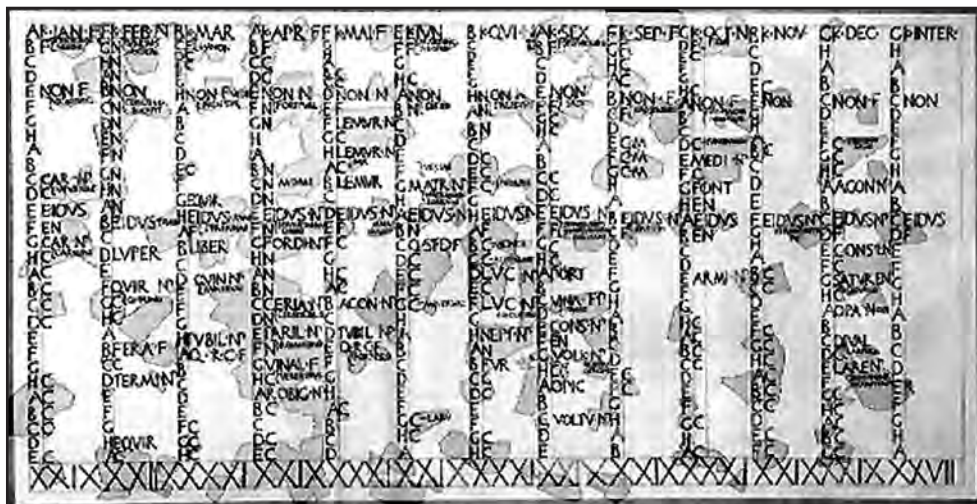
A fi înăuntrul sau în afara țării în care se vorbește limba ta maternă marchează două moduri de a exista lingvistic pe care le-au detaliat până acum mai degrabă emigranții decât lingviștii, scriitorii, unii cântăreți, sociologi și din ce în ce mai mulți bloggeri...

OBICEIURI ZILNICE, SĂRBĂTORI PERENE

Fasti Calendares, în Roma antică

Dr. Marian NENCESCU

Calendar roman public

În vechea Romă, ca și în întregul Imperiu roman, calendarul (*Fasti Calendares*) era cioplit în piatră și expus în piețele publice, fiind însușit și respectat de toată lumea. În varianta comună, acest calendar indica sărbătorile de peste an, fiind completat cu *Fasti Consulares* (lista cu numele consulilor și datele când aceștia și-au exercitat funcția) și *Fasti Triumphales*, dedicat pomenirii împăraților triumfători în războaie. Populația rurală dispunea și de un *Fasti Rustici*, un calendar local, pentru uzul agricultorilor.

Dintre vechile *Fasti Calendares* puține se mai păstrează astăzi în forma inițială, cele mai multe fiind parțial distruse și risipite, în special ca urmare a reformei calendarului impusă de împăratul Iuliu Cezar și continuată de succesorii săi, August și Tiberiu. Unul dintre cele mai vechi calendare originale a fost descoperit în Palatul Maffeinni, de aici provenind și denumirea de *Calendarium Maffeinni*. Acesta consta dintr-o placă masivă, de marmură, pe care erau înscrise cele 12 luni, fiecare cu sărbătorile sale specifice. Alte calendare ajunse până în zilele noastre poartă numele localităților de origine: Farnesianum, Atinum, Exquelinum sau Vaticanum etc. Cele mai multe, inclusiv din cele *rustice*, au fost descoperite în zona Napoli, fiind conservate sub lava vulcanului Vezuviu.

Cea mai importantă zi a lunii ianuarie, considerată sfântă, era ziua de 15 (respectiv, jumătatea lunii) și purta numele de

Idus, când se sărbătorea Ziua Sfântă a Concordiei. Coincidență, sau nu, noi marcăm în această dată Ziua Culturii Române. În alte luni, respectiv mai, iulie și octombrie, idele cădeau pe data de 13, dar cu adevărat importante rămăneau *idele lunii ianuarie*. În această zi, precum și în

cele ce urmau, romanii serbau Ziua Fondării Templului Concordiei, rugându-se pentru buna înțelegere între cetățeni și, pe un plan mai larg, între cetățeni, stat și armată. Zeița Concordia – a înțelegerii și armoniei – era reprezentată ca având pe cap o diademă, iar în mâna dreaptă un sceptru, simbol al puterii. Uneori ținea în mână și un corn al abundenței. Efigia Concordiei era adesea reprodușă pe monedele imperiale (foto, medalion), ca și pe steagurile militare.

Tot în ianuarie, romanii mai serbau și Dedicatio Aedis Castrorum, un prilej de a reaminti vitejia „filor” lui Zeus, gemenii divini Castor și Polux, care s-au „alăturat” oștilor romane, favorizându-le victoria. Proveniți din mitologia greacă și „adoptați” la Roma, Castor și Polux aveau un templu propriu și o zi în *Fasti Calendares* (27 ianuarie).

În sfârșit, pe 30 ianuarie populația Imperiului serba Ziua Păcii, care era totodată și un prilej de a se șterge și ierta vechile păcate. Zeița Pacis avea la Roma numeroase altare, cel mai cunoscut fiind *Ara Pacis*, ridicat de împăratul August cu prilejul victoriilor din Gallia și Hispania, urmate de pacificarea și reorganizarea acestor regiuni.

CALENDAR

ianuarie 2012

- ◆ *1 ianuarie. Ziua Mondială a Păcii* (din 1982)
- ◆ *1 ianuarie 1647.* 365 de ani la moartea lui **Petru Movilă**, mitropolitul Kievului, care a întemeiat Academia Kieveană și a adus în Țara Românească, la Câmpulung (1635), o tipografie (21 dec. 1596 – 1 ianuarie 1647)
- ◆ *1 ianuarie 1867.* 145 de ani de la apariția, la Blaj, sub conducerea lui Timotei Cipariu, a revistei **Archiva pentru filologie și istorie**, prima publicație românească de filologie
- ◆ *1 ianuarie 1897.* 115 ani de la nașterea lui **Vasile Băncilă**, pedagog, filosof, eseist (1 ian. 1897 - 10 iun. 1979)
- ◆ *1 ianuarie 1897.* 115 ani de la nașterea medicului geriatru **Ana Aslan** (1 ian. 1897 - 20 mai 1988)
- ◆ *1 ianuarie 1907.* 105 de ani de la apariția, până la 25 decembrie 1910, sub conducerea lui Mihail Dragomirescu, a revistei literare **Convorbiri**, devenită după un an **Convorbiri critice** (1 ian. 1907 - dec. 1910)
- ◆ *1 ianuarie 1907.* 105 de ani de la apariția, inițial la Sibiu, a revistei **Țara noastră**, sub conducerea lui Octavian Goga (1907 - 1909, Sibiu; 1922 - 1931, Cluj; 1932 - 1938, București)
- ◆ *1 ianuarie 1907.* 105 de ani de la nașterea lui **Constantin Fântâneru**, poet, prozator și critic literar (1 ian. 1907 - 21 martie 1975)
- ◆ *1 ianuarie 1927.* 85 de ani de la apariția, la București, până în 1929, a revistei lunare **Floarea soarelui. Literatură, artă, știință, viață socială**, sub direcția lui I. E. Torouțiu
- ◆ *2 ianuarie 1907.* 105 de ani de la nașterea pictorului **Ion Popescu-Negreni** (2 ian. 1907 - 28 oct. 2001)
- ◆ *3 ianuarie 1967.* 45 de ani de la moartea lui **Alfred Margul Sperber**, scriitor, traducător, publicist (23 sept. 1898 - 3 ian. 1967)
- ◆ *4 ianuarie 1877.* 135 de ani de la nașterea lui **Sextil Pușcariu**, istoric literar, filolog (4 ian. 1877 - 5 mai 1948)
- ◆ *5 ianuarie 1932.* 80 de ani de la nașterea lui **Umberto Eco**, scriitor, filosof italian
- ◆ *6 ianuarie 1832.* 180 de ani de la nașterea lui **Paul Gustave Doré**, pictor, desenator, litograf francez (6 ian. 1832 - 23 ian. 1883)
- ◆ *6 ianuarie 1932.* 80 de ani de la moartea lui **Iacob Negruzzi**, scriitor, secretar al "Junimii", redactorul revistei "Convorbiri literare" (31 dec. 1842 - 6 ian. 1932)
- ◆ *6 ianuarie 1802.* 210 ani de la nașterea lui **Ion Heliade Rădulescu**, poet, publicist, prozator și traducător (6 ian. 1802 – 27 apr. 1872)
- ◆ *6 ianuarie 1852.* 160 de ani de la moartea **Louis Braille**, autorul sistemului de scriere pentru orbi, (4 ian. 1809 – 6 ian. 1852)
- ◆ *7 ianuarie 1872.* 140 de ani de la nașterea lui **Frederic Storck**, sculptor român (7 ian. 1872 - 26 dec. 1942)
- ◆ *7 ianuarie 1897.* 115 ani de la nașterea scriitorului **Ionel Teodoreanu** (6 ian. 1897 - 3 febr. 1954)
- ◆ *7 ianuarie 1902.* 110 ani de la nașterea lui **Ilie G. Murgulescu**, chimist, (7 ian. 1902 - 28 oct. 1991)
- ◆ *8 ianuarie 1892.* 120 de ani de la desfășurarea la Sibiu a Conferinței extraordinare a Partidului Național Român, care a decis elaborarea unui **Memorandum**, ce cuprindea revendicările românilor ardeleni
- ◆ *10 ianuarie 1957.* 55 de ani de la moartea poetei **Gabriela Mistral**, laureată a Premiului Nobel, 1945 (7 apr. 1889 - 10 ian. 1957)
- ◆ *12 ianuarie 1927.* 85 de ani de la nașterea lui **Eugen Proca**, medic, chirurg urolog, fondator al Societății Române de Urologie (12 ian. 1927 - 7 martie 2004)
- ◆ *12 ianuarie 1992.* 20 ani de la moartea lui **Tudor George**, poet, traducător (3 febr. 1926 - 12 ian. 1992)
- ◆ *13 ianuarie 1937.* 75 de ani de la nașterea lui **Victor Ernest Mașek**, istoric de artă, estetician (13 ian. 1937 - 19 sept. 2002)
- ◆ *14 ianuarie 1557.* 455 de ani de la apariția, la Brașov, în limba slavonă, a **Octoihului**, prima carte tipărită de diaconul **Coresi**
- ◆ *14 ianuarie 1867.* 145 de ani de la moartea lui **Jean Auguste Dominique Ingres**, pictor francez (29 aug. 1780 - 14 ian. 1867)
- ◆ *14 ianuarie 1917.* 95 de ani de la nașterea lui **Ion Roman**, publicist, traducător, istoric literar (14 ian. 1917 - 1 dec. 1989).
- ◆ *14 ianuarie 1957.* 55 de ani de la moartea actorului american **Humphrey Bogart** (25 dec. 1899 - 14 ian. 1957)
- ◆ *15 ianuarie 1937 – Ziua Culturii Române*
- ◆ *15 ianuarie 1937.* 75 de ani de la nașterea lui **Valeriu Cristea**, scriitor, critic literar (15 ian. 1937 - 22 martie 1999)
- ◆ *16 ianuarie 1957.* 55 de ani de la moartea lui **Arturo Toscanini**, dirijor, violonist italian (25 martie 1867 - 16 ian. 1957)
- ◆ *17 ianuarie 1977.* 35 de ani de la moartea lui **Tache Papahagi**, folclorist, lingvist (20 oct. 1892 - 17 ian. 1977)
- ◆ *20 ianuarie 1877.* 135 de ani de la nașterea lui **Ștefan Petică**, poet simbolist, prozator, dramaturg, publicist (20 ian. 1877 - 17 oct. 1904)
- ◆ *21 ianuarie 1927.* 85 de ani de la nașterea lui **Petru Creția**, poet, eseist, traducător, critic literar (21 ian. 1927 - 15 apr. 1997)
- ◆ *23 ianuarie 1832.* 180 de ani de la nașterea lui **Edouard Manet**, pictor francez (23 ian. 1832 - 30 apr. 1883)
- ◆ *24 ianuarie 1732.* 280 de ani de la nașterea lui **Pierre-Augustin Caron de Beaumarchais**, dramaturg, prozator francez (24 ian. 1732 - 18 mai 1799)
- ◆ *24 ianuarie 1859.* 153 de ani de la **Unirea Principatelor Române**
- ◆ *24 ianuarie 1882.* 130 de ani de la înființarea, la București, a societății **Iridenta Română din Carpați**, care a militat pentru ajutorarea românilor transilvăneni
- ◆ *25 ianuarie 1882.* 130 de ani de la nașterea scriitoarei engleze **Virginia Woolf** (25 ian. 1882 - 28 martie 1941)
- ◆ *26 ianuarie 1942.* 70 de ani de la nașterea lui **Ion Cristinoiu**, compozitor, dirijor, orchestrator, instrumentist (26 ian. 1942 – 21 nov. 2001)
- ◆ *27 ianuarie 1832.* 180 de ani de la nașterea lui **Lewis Carroll**, scriitor, matematician englez (27 ian. 1832 - 14 ian. 1898)
- ◆ *28 ianuarie 1992.* 20 ani de la moartea sculptorului **Ion Vlad** (24 mai 1920 - 28 ian. 1992)
- ◆ *29 ianuarie 1867.* 145 de ani de la nașterea lui **Vicente Blasco Ibañez**, scriitor spaniol (29 ian. 1867 - 27 ian. 1928)
- ◆ *30 ianuarie 1932.* 80 de ani de la nașterea scriitorului **Dinu Săraru**
- ◆ *30 ianuarie 1957.* 55 de ani de la moartea lui **Grigore Gafencu**, om politic, diplomat, memorialist, gazetar (29 ian. 1892 - 30 ian. 1957)
- ◆ *30 ianuarie 1987.* 25 de ani de la moartea lui **Karl Storck**, sculptor (21 mai 1886 - 30 ian. 1987)
- ◆ *31 ianuarie 1797.* 215 de ani de la nașterea lui **Franz Peter Schubert**, compozitor austriac (31 ian. 1797 - 19 nov. 1828)
- ◆ *31 ianuarie 1937.* 75 de ani de la nașterea actorului **Marin Moraru**
- ◆ *31 ianuarie 1937.* 75 de ani de la nașterea scriitorului **Mircea Micu** (31 ianuarie 1937 - 18 iulie 2010)

BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR

Revistă lunară editată de Biblioteca Metropolitană București
Monthly publication edited by the Metropolitan Library of Bucharest

sub auspiciile / *under the auspices of*
 Asociației Bibliotecarilor și Documentariștilor din România
Association of Librarians and Documentarists of Romania

Director de onoare / *Honorary Director*
 Acad. Dinu C. GIURESCU, *Romanian Academy*

Consiliul științific / *Scientific Council*
 Frédéric BARBIER

*Directeur de recherche au CNRS (IHMC/ENS Ulm),
 Directeur d'études à l'Ecole pratique des hautes études (conférence d'Histoire et Civilisation du livre)*

Prof. univ. dr. Ilie BĂDESCU, *University of Bucharest*
 Acad. Florin CONSTANTINIU, *Romanian Academy*

Dr. Georgeta FILITTI, *Historian*

Prof. univ. dr. Valeriu RÂPEANU, *University of Bucharest*
 Dinu SĂRARU, *Writer*

Acad. Ștefan ȘTEFĂNESCU, *Romanian Academy*
 Acad. Gheorghe VLĂDUȚESCU, *Romanian Academy*

Director / *Director*

Dr. Florin ROTARU

Director General al Bibliotecii Metropolitane București
General Director of Metropolitan Library of Bucharest

Director artistic / *Art Director*

Mircia DUMITRESCU

Universitatea Națională de Arte din București / *Bucharest National University of Arts*

Redactor-șef onorific / *Honorary Editor-in-Chief*

Ion HOREA, *Writers Union of Romania*

Redactor-șef / *Editor-in-Chief*

Dr. Marian NENCESCU

Colectivul redacțional / *Editorial Board*

Dr. Julieta ROTARU, Florin PREDA

Mariana DUMITRU (tehnoredactare)

Redacția și Administrația / *Office and Administration*

01354, București, Str. Tache Ionescu Nr. 4, Sector 1, România

Tel./Fax: +40/021 539 65 00, 021 539 65 40

E-mail: rbb@bmms.ro

Website: www.bibliotecametropolitana.ro / www.dacoromanica.ro

©Biblioteca Metropolitană București

Această publicație poate fi reprodusă, sub orice formă și prin orice mijloace,
 doar în scopul informării, documentării, cercetării sau al recenzării ei.

*This publication may only be reproduced, in any form or by any means,
 for the purposes of information, documentation, research or review.*

Revista apare lunar, cu texte în limbile română, engleză și franceză,
 și publică anual volumul colectiv *Lucrările Simpozionului Internațional
 CARTEA. ROMÂNIA. EUROPA*, cu texte în limbile engleză și franceză.

*This monthly review comprises articles in Romanian, English, and French,
 and yearly publishes the collective volume Proceedings of the International Symposium
 THE BOOK. ROMANIA. EUROPE including contributions in English and French.*

ISSN 1454-0487

TIPAR: COPERTEX

UMBERTO ECO

1932 –

80 de ani de la naștere

Profesor de semiotică la mai multe universități europene, Eco a abordat, din această perspectivă, aspecte cruciale ale zilelor noastre. Socotit unul dintre cei mai de seamă gânditori contemporani, scrierile sale sunt străbătute de umor și, adesea, de ironie. Între acestea, strălucește romanul Numele trandafirului (1980, ed. românească, 1984), prin subtile jocuri de limbaj și abundența simbolurilor și aluziilor culturale. Iată, de pildă, câteva reflecții despre condiția și statutul intelectualului: “Se poate întâmpla să prefere tăcerea din teama de a nu-i trăda pe cei care se identifică. Tragică alegere de care istoria e plină [...] și pentru care unii și-au dat viața, gândind că nu se poate tranzacționa loialitatea, în schimbul adevărului. Loialitatea este însă o categorie morală, în timp ce adevărul, una teoretică.”

Umberto ECO, *Cinci scrieri morale*,
Editura Humanitas, 2005

DINU SĂRARU

1932 –

80 de ani de la naștere

“Pământul a fost, pentru țărani, așadar, nu numai o proprietate, ci și un spațiu al lor, identitar, sfânt, care a născut și Miorița și întreaga mare literatură populară și întreaga mitologie creștină, țărănească, românească, încât s-a putut alcătui în ultimii ani și un Calendar al țăranului român, mult mai bogat, mai complex, mai reprezentativ pentru spiritualitatea noastră țărănească, pentru psihologia țărănească românească, decât calendarul creștin pentru că, în acest calendar țărănesc, și-a găsit locul întreaga lui avere spirituală, reprezentată de filozofia, de valorile sociale și morale, de pragmatismul vieții domestice a țăranului român și acest calendar rămâne de studiat de către oamenii noștri de știință capabili să contureze astăzi, datorită lui, o nouă ipostază a psihologiei țăranului român, față de psihologia descrisă de Drăghicescu.” [...]